

Rakennushistoriaselvitys

Kirjasto, Hallintorakennus, Athenaeum, Musica

Jaakko Holma

2012

Rakennushistoriaselvitys

Kirjasto, Hallintorakennus, Athenaeum, Musica

TILAAJA

Suomen Yliopistokiinteistöt Oy

TEKSTI JA TAITTO

Jyväskylän yliopiston museo / Jaakko Holma

TYÖRYHMÄ

Jyväskylän yliopiston museo:

Minerva Koski

Riikka Mäkipelkola

Pirjo Vuorinen

KUVAT

Jyväskylän yliopiston museo, ellei toisin mainita.

Valmistumisvuosi: 2012

Verkkojulkaisun ilmestymisvuosi: 2017

ISBN 978-951-39-7005-5 (Verkkojulkaisu)

ISSN 2342-8813 (Verkkojulkaisu)

Jyväskylän yliopiston tiedemuseon julkaisuja 32

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	2	7. HUMANISTISEN TIEDEKUNNAN	
2. RAKENTAMISEN TAUSTAT	4	LAITOSRAKENNUSTEN SUUNNITTELU.....	61
3. ALVAR AALLOSTA ARTO SIPISEEN	7	ATHENAEUM (A)	65
4. SUUNNITTELUN PERUSTEET	10	KELLARIKERROS	66
5. JULKISIVUT	16	1. KERROS	69
6. HALLINTO- JA KIRJASTORAKENNUSTEN		2. KERROS	72
SUUNNITTELU	20	3. KERROS	76
KIRJASTO (B).....	25	MUSICA (M)	79
2. KELLARIKERROS.....	26	KELLARIKERROS	80
1. KELLARIKERROS.....	28	1. KERROS	83
1. KERROS.....	30	2. KERROS	86
2. KERROS.....	34	3. KERROS	89
3. KERROS.....	39	8. YHTEENVETO	93
HALLINTO (T).....	43	VIITTEET	95
KELLARIKERROS	44		
1. KERROS.....	46		
2. KERROS.....	50		
3. KERROS.....	54		
4. KERROS.....	57		

1. JOHDANTO

Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäki on huomioitu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetun kulttuuriperinnön kokonaisuudeksi. Valtakunnallisessa Museoviraston laatimassa arvioinnissa Seminaarinmäkeä ja sen yleistä merkitystä on luonnehdittu näin:

”Jyväskylän yliopiston hongikkoisella harjulla sijaitseva kampusalue kolmelta vuosisadalta periytyvine rakennuksineen ja puistoineen on sekä sivistyshistorialliselta että arkkitehtoniselta merkitykseltään monikerroksinen ja korkeatasoinen.” (Museovirasto 2010, ”Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt”)

Rakennetun kulttuuriperinnön lisäksi alueella voi nähdä olevan erityisiä merkityksiä luonto- ja maisema-arvojen osalta. Myös puutarhataiteellisilla, kulttuurihistoriallisilla ja kaupunkikuvallisilla arvoilla on omat merkityksensä Seminaarinmäen merkittävyyttä mietittäessä. Alueen rakentaminen on sovitettu osaksi koko Jyväskylän kaupunkikuvalle tärkeää harjumaisemaan, mikä tekee siitä omaleimaisen ja

ainutlaatuisen. Rakennetun kulttuuriperinnön osalta alueen kehittymiselle on ollut ominaista syklittäinen rakentuminen, jossa eri rakentamisvaiheet liittyvät läheisesti oppi- ja sivistyshistorialliseen kehitykseen. Karkeasti jaoteltuna Seminaarinmäen rakentuminen ja samalla tämä oppihistoriallinen kehitys voidaan jaotella neljään vaiheeseen:

- **1880-luvulta** lähtien Suomen ensimmäiselle kansakoulunopettajaseminaarille tehdyt rakennukset.
- **1950-luvun** alusta lähtien arkkitehti Alvar Aallon suunnitelmien pohjalta rakennettu ns. Aallon kampus kasvatusopillista korkeakoulua varten.
- **1970-luvulla** Yliopiston laajenemispaineiden myötä Seminaarinmäelle rakennetut arkkitehti Arto Sipisen suunnittelemat rakennukset
- **2000-luvun** uudet, arkkitehtien Ilmari Lahdelman ja Rainer Mahlamäen suunnittelemat rakennukset

Tämän rakennushistoriaselvityksen kohteena on kaksi arkkitehti Arto Sipisen Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäelle suunnittelemaa rakennusta. Rakennukset liittyvät neljän

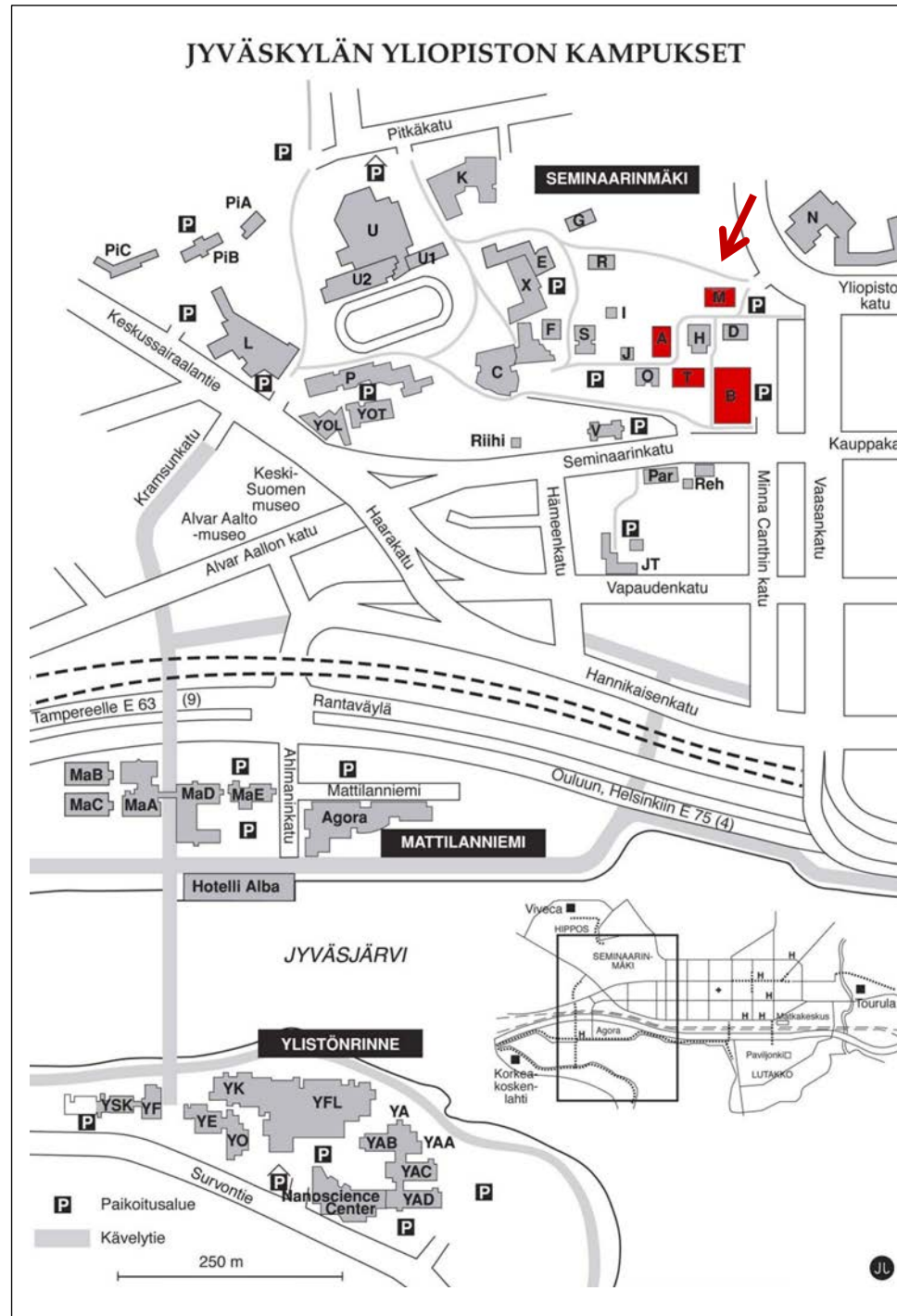
samanaikaisesti rakennetun rakennuksen ryhmään, jotka ovat kaikki Arto Sipisen toimiston suunnittelema. Kirjasto, Hallinto, Athenaeum ja Musica nimillä tunnettujen rakennusten voidaan katsoa edustavan Seminaarinmäen alueen 1970-luvun aikakerrostumaa.

Arkkitehti Arto Sipisen tuotanto Jyväskylän yliopiston rakennuskannasta on kokonaisuudessaan huomattava. Tässä selvityksessä kohteena olevien Seminaarinmäen alueen rakennusten lisäksi hänen toimistonsa suunnitelmien pohjalta on toteutettu rakennuksia myös 1980-luvulta lähtien Mattilanien yliopistoalueelle sekä 1990-luvun alusta lähtien Ylistönrinteen yliopistoalueelle. Erityisen tärkeäksi muodostui Sipisen saavuttama voitto vuoden 1970 Jyväskylän yliopiston kaksivaiheisessa pohjoismaisessa arkkitehtuuri kilpailussa. Tässä yhteydessä määriteltiin yliopistoalueiden kehittyminen pitemmällä aika välillä. Myös myöhemmät Arto Sipisen suunnittelemat rakennuskokonaisuudet ovat lähestymässä peruskorjausvaihetta ja siksi niiden kulttuuri- ja rakennushistoriallinen merkitys tulee lähivuosina punnittavaksi. Seminaarinmäeltä 1970-luvulta alkaneen

rakentamisvaiheen voidaan katsoa liittyvän myös Mattilanniemen ja Ylistörinteen kehittämiseen. Tätä rakennushistoriaselvitystä voi pitää pohja-aineistona, joka toivottavasti myös palvelee tulevien selvityksen tekijöitä. Hyvänä tausta-aineistona toimii myös 2012 valmistunut Mattilanniemen kulttuurihistoriallisen selvitys, jossa tarkemmin käydään läpi Jyväskylän yliopiston oppihistoriallisia vaiheita 1960-luvun lopulta lähtien.

Selvityksessä käytetyt kuvat ovat tekijän ottamia ellei toisin mainita. Käytetyt pohjapiirrokset ja kartat ovat mittakaavaltaan viitteellisiä.

Jyväskylän yliopiston rakennukset. Piirrokseen on merkitty tässä inventoinnissa käsiteltävät arkkitehti Arto Sipisen suunnittelemat rakennukset. Kartta: Jussi Jäppinen/JY

2. RAKENTAMISEN TAUSTAT

Jyväskylän yliopistoalueella 1970-luvulle ajoittunut vilkas rakentamiskausi liittyy jo 1960-luvun puolessa välissä alkaneeseen korkeakoulupolitiikkaan. Tuolloin arvioitiin laajemmin koulutuksen merkitys koko yhteiskunnalle. Voidaan myös puhua niin sanottuun massayliopistoon siirtymisestä, jonka taustalla oli ajatus koulutuksen kokonaisvaltaisesta hyödystä yhteiskunnalle. Ajatuksena oli, että koulutukseen investoitu pääoma maksaa itsensä takaisin taloudellisena kasvuna ja hyvinvointina. (Vuorinen 2006) Syyt tälle kehitykselle eivät olleet kuitenkaan pelkästään koulutuspolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä, vaan oma osuutensa oli myös aluepoliittisilla päämäärillä, joilla pyrittiin synnyttämään ja vahvistamaan maakunnallisia keskuksia.

Aluepolitiikan kehitystä tutkineet Sami Moisio ja Antti Vasanen ovat nimenneet 1950-luvulta alkaneen ja 1980-luvulle jatkuneen aluepolitiikan *hajautetun hyvinvointiyhteiskunnan malliksi*. Sen lähtökohtana oli Suomen voimakas modernisointi, joka käytännössä toteutettiin valtiokontrollia lisäämällä.

Sosiaalinen yhtenäisyys eri alueiden välillä nähtiin tärkeänä. Tämä tarkoitti esimerkiksi varuskuntien, tehdaslaitosten ja yliopistojen hajasijoittamista myös asutuksen reuna-alueille. Oma vaikutuksensa oli samaan aikaan tapahtuneella tieteellis- teknisen ajattelun kehityksellä, joka heijastui myös yhteiskuntaa laajemmin tutkivien tieteiden mukaan tuloon esimerkiksi aluesuunnittelussa. Aluepolitiikan kehitystä pyrittiinkin säätelämään tieteellisesti tutkitun tiedon kautta, jossa tutkimuksella tuotettujen rationaalisten toimintamallien luominen oli tärkeää. (Moisio ja Vasanen 2008) Järjestelmäajattelu koettiin koko yhteiskunnan kehittämisen välttämättömänä päämääränä, jonka tavoitteet heijastuivat myös ajan arkkitehtuuriin. Valtion rakentamista ohjaava rooli näkyi ennen kaikkea Rakennushallituksen merkityksen kasvuna valtiolle tehtävissä rakennushankkeissa.

Arto Sipisen voittama Jyväskylän yliopiston kaksivaiheinen pohjoismainen arkkitehtuurikilpailu liittyy läheisesti yliopiston laajenemissuunnitelmaan 1960- ja 70-lukujen vaihteessa. Uusille tiloille oli aivan erityinen kiire kasvaneen opiskelijamäärän myötä ja oli käynyt selväksi, että kaikkia toimintoja ei voida enää

sijoittaa Seminaarinmäen ympäristöön. Kehityksen taustalla oli vuonna 1966 annettu laki korkeakoululaitoksen kehittämisestä vuosina 1967-1981. Tämän lain puitteissa entinen korkeakoulu muutettiin Jyväskylän yliopistoksi vielä saman vuoden aikana. Samalla se merkitsi huomattavia opiskelijamäärien lisäyksiä, jotka taas kasvattivat tarvittavien tilojen määrää. Uusien tilojen rakennuttamisesta vastasi Rakennushallitus, mutta tärkeä elin oli myös Jyväskylän yliopiston suunnittelun neuvottelukunta, joka muutti nimensä Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunnaksi vuonna 1971. Vuonna 1970 neuvottelukunta arvioi, että oppilasmäärät tulevat kasvamaan vuoteen 1981 mennessä 4020 perus- ja jatkotutkinto-opiskelijasta 6555 opiskelijaan. Tämä tarkoitti tilatarpeen osalta kasvua 44500 neliöstä 82475 neliöön (JYRNA 3.6.1970, asiakirja). Yliopiston toimintojen vaatima rakennuskanta oli tarkoitus siis vuosikymmenessä lähes kaksinkertaistaa.

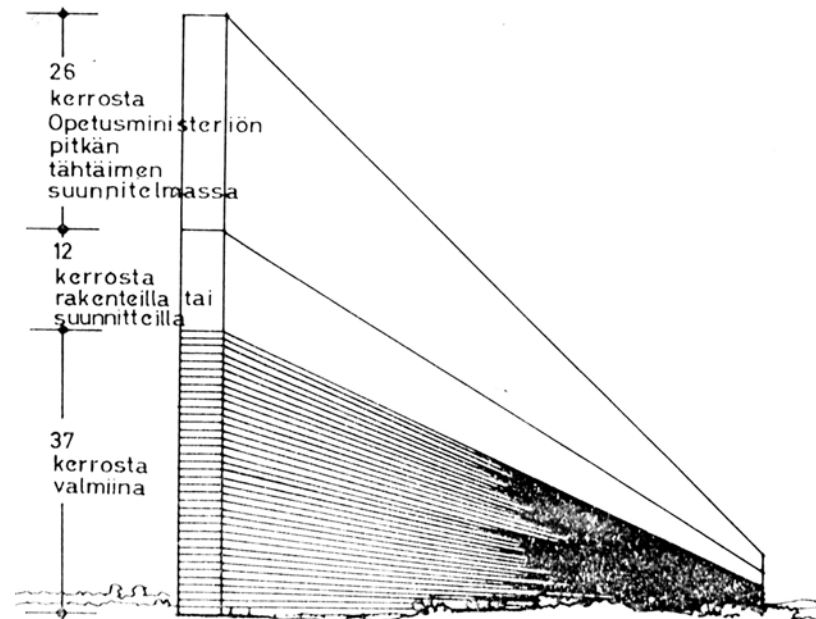
Rakentamisen neuvottelukunnan yhtenä tärkeänä tehtävänä oli koordinoida tulevia hankkeita, määritellä niiden toteuttamisjärjestystä ja laatia hankkeille huonetilaohjelmat.

Toisaalta neuvottelukunnan toiminta oli varsin pitkälti sidottu annettuihin ohjeisiin ja määräyksiin, joiden toteuttamista opetusministeriö ja Rakennushallitus valvoivat. Päällimmäisenä ajatuksena oli rationalisoida rakentamisketju mahdollisimman pitkälle. Laaditut huoneto-ohjelmat noudattelivat yleisiä ohjeistuksia esimerkiksi toimistohuoneiden sopivasta neliömäärästä. Myös uudisrakentamiselle tarvittaville neliömäärille oli omat ohjeellinen laskukaavansa. Yhtä humanistista oppilaspaikkaa kohden tuli olla 5 m^2 ja luonnontieteiden, tekniikan ja lääketieteen koulutuspaikkaa kohden 25 m^2 rakennuspinta-alaa (Vuorinen 2006, 60-80). Neuvottelukunta haki esikuvia tehokkaalle uudisrakentamiselle myös yliopistorakentamisesta ulkomailta ja muista samaan aikaan rakenteilla olleista kohteista Suomessa.

Vuonna 1971 valtiovarainministeriö linjasi yleiskirjeessään, että valtiolle suunniteltavien rakennusten tulisi olla monikäyttöisiä ja muunneltavia. Vuonna 1968 uusitussa valtion rakennusten laatuluokitusohjeessa aikaisemmin mainitut ”yksilöllisyys, arkkitehtuuri ja taiteenalojen yhteistyö” korvattiin uudessa ohjeistuksessa määreillä ”tarkoituksenmukai-

SUOMEN KORKEAKOULULAIKOKSEN RAKENTAMISEN TILANNE

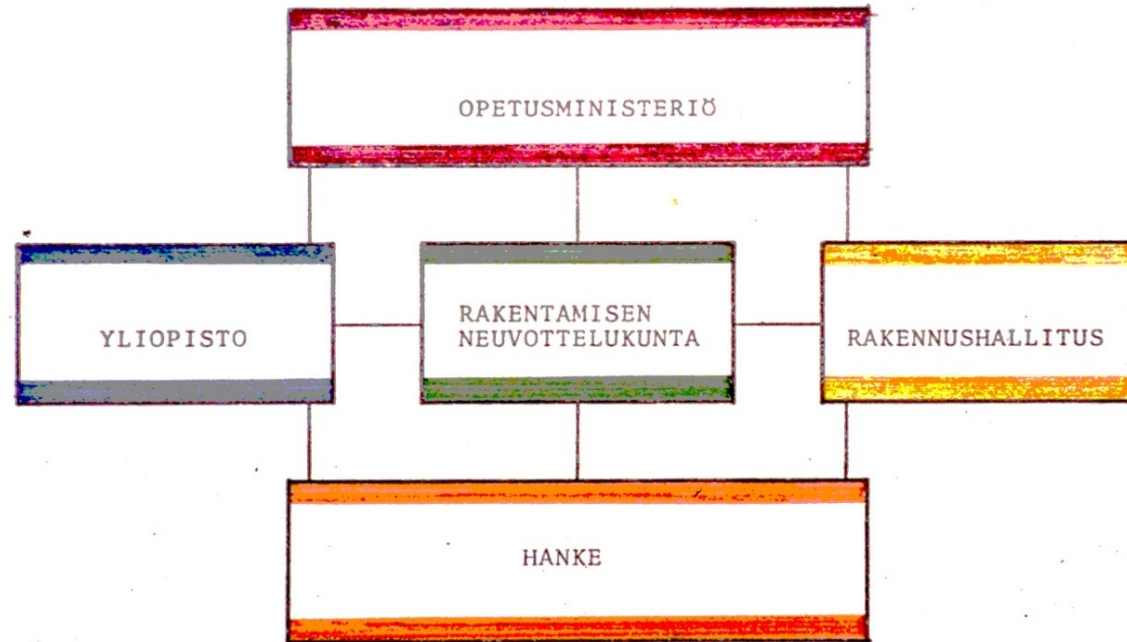
JOS KAIKKI SUOMEN KORKEAKOULUT JA KORKEAKOULUSUUNNITELMAT RAKENNETTAISIIN YHDEKSI RAKENNUKSEKSI, TULISI SIITÄ 15 METRIÄ LEVEÄ 75 KERROSTA KORKEA JA 1333 METRIÄ PITKÄ.

Havainnekuva korkeakoulurakentamisen kehityksestä 1970-luvun alkupuolelta kertoo paljon korkeakoulujen kehittämislain vaikutuksista suomalaiselle yliopistorakentamiselle. Kuva JYM K1932:1825

suus, toimivuus ja tavanomaisuus”. Arkkitehdin suunnittelutyöhön tämä heijastui niin, että valtiolle tehtävien rakennushankkeiden yhteydessä kaikki rakentamisen kustannuksiin vaikuttavat tekijät, kuten huonetilatehokkuudet, materiaalivalinnat ja rakennustekniset yksityiskohdat, tuli hyväksyttäväksi Rakennushallituksella. Rakennushallituksen rooli valtion rakennushankkeissa muuttuikin fyysisestä työn toteuttajasta rakennuttamisen asiantuntijatehtäviin (Vuorinen 2006, 60-80).

Edellä kuvatun kehityksen voisi ajatella kaventaneen arkkitehtien mahdollisuuksia toteuttaa arkkitehtuuriltaan ideaaleja ratkaisumalleja. Kuitenkin kehityksen voidaan nähdä heijastelevan laajemmin 1960-70-lukujen ajattelumaailmaa, johon myös arkkitehdit sopeuttivat omia pyrkimyksiään. Tehokkaan rakentamisen ei nähty olevan hyvälle arkkitehtuurille vastakkainen päämäärä, vaan yksi suunnittelun lähtökohta. Teknisen ja teollisen kehityksen ajateltiin takaavan sosiaalisen hyvinvoinnin leviämisen mahdollisimman monelle. Teollisen sarjatuotannon ja teknisten innovaatioiden kautta rakennusteollisuuden uskottiin pystyvän tarjoamaan laadukasta ympäristöä. Pyrkimykset rationalisoida

rakentamisen prosesseja perusteltiin siis yhteisellä hyvällä.

Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunnalla oli tärkeä rooli yliopistoalueita kehitettäessä.
Kuva JYM K1932:1930

3. ALVAR AALLOSTA ARTO SIIPISEEN

Ennen Arto Sipisen Pohjoismaisessa arkkitehtuurikilpailussa saavuttamaa voittoa Jyväskylän yliopistoalueen kehittäminen oli ollut Alvar Aallon arkkitehtitoimiston käsissä. Aalto oli itse voittanut Seminaarinmäestä järjestetyn kutsukilpailun vuonna 1951, jonka pohjalta toimiston oli tarkoitus suunnitella Seminaarinmäen alue kokonaisuudessaan loppuun. 1960-luvun lopussa oli edetty vaiheeseen, jossa Aallon toimisto oli toteuttamassa alueelle uutta kirjasto-hallintorakennusta sekä myöhemmin humanistiselle tiedekunnalle uutta laitosrakennusta. Suunnitellut rakennukset olisivat olleet viimeiset Seminaarinmäen kampusalueelle, jonka jälkeen rakentamisen painopisteen oli tarkoitus siirtyä kokonaisuudessaan Mattilanniemen uuden yliopistoalueen kehittämiseen.

Kirjastorakennuksella oli aivan erityinen kiire silloisten tilojen riittämättömyyden takia. Kasvavan yliopiston tarpeet olivat tehneet 500 opiskelijalle tarkoitetun vanhan kirjastotilan

epäkäytännölliseksi. Tilanteesta kertoo esimerkiksi 18 kirjaston henkilökuntaan kuuluvan allekirjoittama kirje, joka on päivätty 15.11.1971:

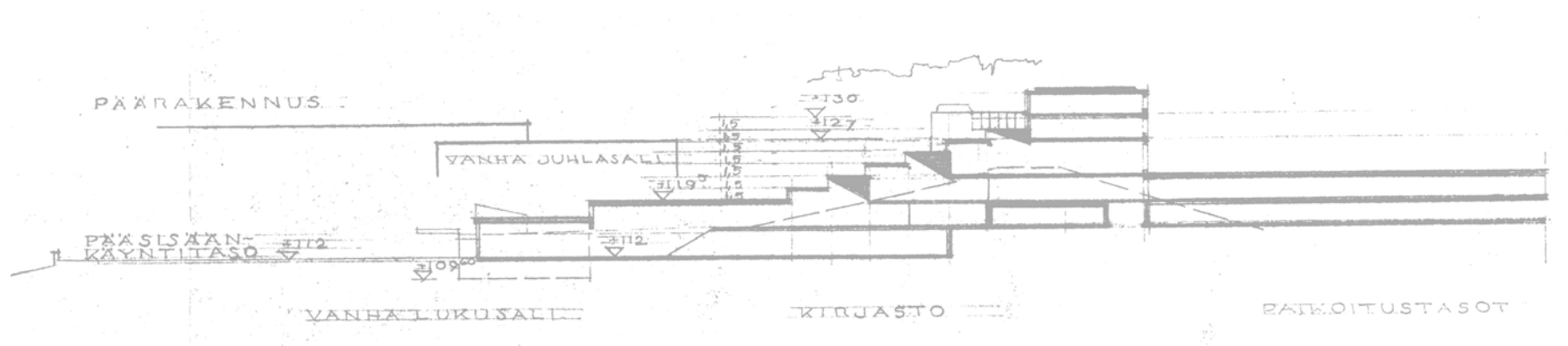
”Henkilökunta on kasvanut 50:een. Virkailijatilaksi on muutettu kaikki tutkijatilat, osa kirjavarastoa ja henkilökunnan eteinen. Viisi kokopäiväistä virkailijaa työskentelee päivänvalottomissa kellaritiloissa. Ylikirjastonhoitajan työhuone on 7 m², jossa hän tekee työtä, vastaanottaa vieraat ja pitää neuvottelut. Yleensäkin koko henkilökunnan työolosuhteet ovat alapuolella kaikkien minimivaatimusten” (JYRNA 15.11.1971, Kirjaston henkilökunnan avoin kirje)

1950-luvulla valmistuneen kirjaston kerrosala oli 1243m². Käyttäjämäärä oli kasvanut jo 5000 ja sen ennustettiin kasvavan edelleen. Myös muut yliopiston laitokset olivat jo pitkään joutuneet turvautumaan vuokratiloihin, joiden hankinta alkoi käydä hankalaksi koko ajan kasvavan tarpeen vuoksi.

Jo vuonna 1969 eduskunnalle suunnatussa kirjeessä Jyväskylän Yliopiston suunnittelun neuvottelukunta painotti uuden kirjasto-

hallintorakennuksen pikaisen toteuttamisen välttämättömyyttä. Suunnittelun viivästyminen todettiin viivyttävän koko yliopistoalueen rakentamishjelman toteuttamista. Kirjasto-hallintorakennus oli kuitenkin tässä vaiheessa koko rakennusohjelman tärkein yksittäinen hanke (JYRNA 19.9.1969, pöytäkirja). Rakennukselle oli tehty alustava huonetilaohjelma 26.4.1967, mutta varsinainen vahvistettu ohjelma on kuitenkin päivätty vasta 8.3.1969. Kirjasto-hallintorakennuksen oli tarkoitus valmistua vuonna 1973, jonka jälkeen humanistiselle tiedekunnalle rakennettaisiin oma laitosrakennus Seminaarinmäelle. Tämän oli määrä valmistua vuonna 1974.

Aalto työstikin kirjasto-hallintorakennuksesta suunnitelmia, joista esimerkiksi joulukuun 20. 1968 kirjatessa ehdotuksessa hallintokirjastorakennus olisi kytkeytynyt läheisesti vuonna 1955 valmistuneeseen päärakennukseen ja sen yhteydessä olevaan vanhaan kirjastoon. Tässä luonnoksessa terassimaisesti harjun rinteeseen sijoitettu rakennus olisi edellyttänyt ainakin Seminaarin aikaisten Ryhtilän ja mahdollisesti myös Kilistiikan (nykyinen Fennicum) purkamista (JYRNA 20.11.1968, pöytäkirja). Aalto tutki muutamaa

Alvar Aallon luonnos kirjasto-hallintorakennukseksi.. Hahmotelmassa rakennus olisi noussut Aallon aikaisemmin suunnitteleman päärakennuksen rinnalle. Kuva JYRNA/Alvar Aallon piirustuksia yliopistoalueesta. Päiväty 20.11.1968

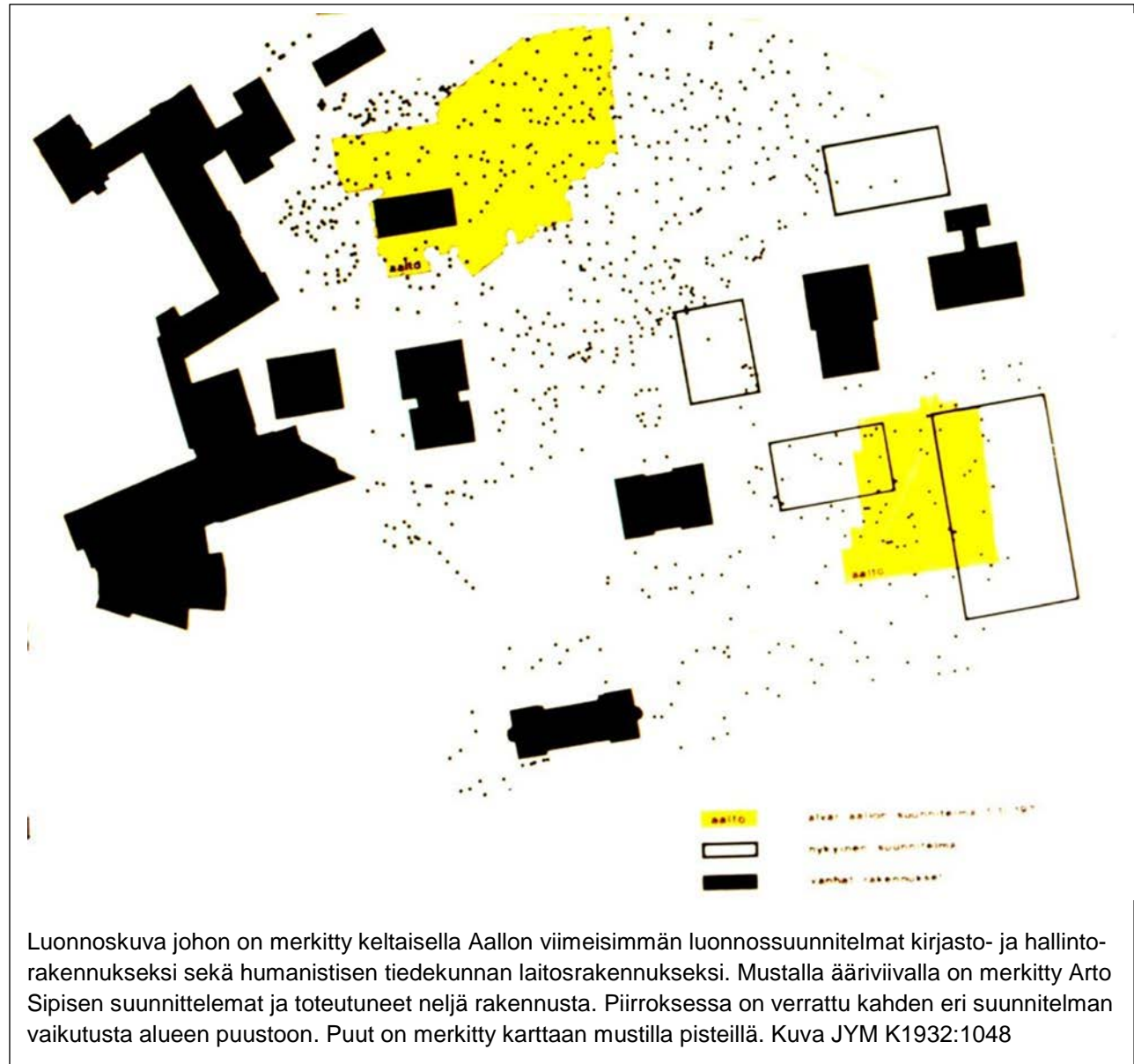
muuta sijoitusvaihtoehtoa, kuten kirjaston sijoittamista Seminarium-rakennuksen paikalle. Juuri korjatusta juhlahuoneistosta ei kuitenkaan haluttu luopua. Viimeisenä ehdotuksena oli kirjasto-hallintorakennuksen sijoittaminen Ryhtilän tontille. Tilan ahtauden takia esimerkiksi lukusalit olisi jouduttu sijoittamaan maan alle. (Forsberg 2008, 47-53.) Myöhemmin toteutettavaksi kaavailtu Humanistinen laitosrakennus olisi Aallon viimeisten suunnitelmien mukaan rakennettu nykyisen kirjasto-hallintorakennuksen kohdalle.

Aalto esitti Seminaarinmäelle useampia mahdollisia toteutusmahdollisuuksia. Viimeisessä ehdotuksessa rakennus olisi sijoitettu alueen koillisreunaan. Rakennuspaikkana tämä oli ongelmallinen erityisesti vuonna 1968 tehdyn valtatielinjauksen takia, joka olisi toteutuessaan kulkenut aivan suunnitellun rakennuksen ohitse. Rakennusten suunnittelu eteni hitaasti, ja tilaajan puolelta esitettiin useaan otteeseen huoli rakennuksen valmistumisen viivästyisestä (JYRNA 24.12.1970, pöytäkirja). Lopulta alkuvuodesta 1971 oli käynyt selväksi, että Aalto luopuu kirjasto-hallintorakennuksen ja humanistisen tiedekunnan laitosrakennuksen suunnittelusta. Julkisuuteen hän perusteli ratkaisuaan

suunnittelua kahlitsevalla Seminaarinmäen vanhojen kivirakennusten säilyttämisellä sekä asemakaavallisilla syillä, joista tärkein oli edellä mainittu nelostien ajateltu linjaus aivan yliopistoalueen vierestä (Hänninen 2002, 19-32).

Aallon luovuttua kirjasto-hallintorakennuksen suunnittelusta siirrettiin vetovastuu tuoreelle Mattilanniemen suunnittelukilpailun voittajalle arkkitehti Arto Sipiselle. Ensimmäiset luonnokset kirjasto- ja hallintorakennuksista valmistuivat nopeasti. Huhtikuulle vuonna 1971 päivätyt luonnospirustukset todettiin käyttäjien puolelta hyväksi ja kirjastorakennuksen sijoittelua kiiteltiin jopa paremmaksi kuin

Aallon ehdotuksessa ennen kaikkea liikenneyhteyksien takia. Myös huonetilaohjelmassa mainittujen toimintojen jakaminen kahteen erilliseen rakennusmassaan sai kiitosta. Samalla todettiin, että Seminaarinmäki on rakennusten sijoittelun kannalta hyvin ongelmallinen ja nyt ehdotettu ratkaisu sijoittaa rakennukset alueen Seminaarinkadun puoleiseen kulmaan on lähes ainoa mahdollinen. (JYRNA 26.4.1971, pöytäkirja) Ennen kaikkea Seminaarinmäen puustomaisen maiseman säilyttäminen teki rakennusten sijoittelun vaikeaksi. Samalla perusteella arkkitehti Arto Sipinen jakoi myös humanistisen tiedekunnan laitosrakennuksen kahdeksi erilliseksi rakennukseksi, jotka sovitettiin yhteen vanhojen Jyväskylän seminaarin aikaisten rakennusten kanssa.

4. SUUNNITTELUN PERUSTEET

Arkkitehti Arto Sipisen Seminaarinmäelle suunnitteleminen rakennusten arkkitehtuuria on eri lähteissä kuvattu muun muassa termeillä strukturalismi, konstruktivismi, miesiläinen konstruktivismi tai järjestelmäarkkitehtuuri. Näillä kaikilla termeillä on kuvattu jo 1960-luvulta lähtien vallalle nousutta arkkitehtuurin ideologiaa, jossa suunnittelun tärkeiksi päämääräksi korostettiin:

- **Rakenteen merkitystä muodon antajana.** Huomiota kiinnitettiin muun muassa eri rakennusosien keskinäisiin mittasuhteisiin ja niistä syntyvään estetiikkaan. Tärkeää oli rakenteiden ”rehellisyys” eli ylimääräisiä rakennusosia ei lisätty ulkonäöllisistä syistä.
- **Uusien rakennustekniikoiden ja materiaalien kokeilua.** Suunnittelun lähtökohtana oli niin sanottu järjestelmäajattelu. Rakennushankkeen suunnittelua lähestyttiin rakenteiden suunnittelun kautta. Uusien rakennustekniikoiden ja materiaalien, kuten esimerkiksi elementtitekniikan, soveltaminen rakennusten suunnittelussa nousi vähitellen entistä tärkeämmäksi.

- **Suunnittelijan anonyymisyyttä.** Arkkitehtisuunnittelun lähtökohtana ei ollut oman henkilökohtaisen persoonan ja tyylin korostaminen. Tärkeämmäksi nähtiin rationaalis-logisten johtopäätösten tekeminen ja tätä kautta saavutettava kaikkia rakentamisen osapuolia palveleva lopputulos.
- **Suunnittelijan sosiaalista vastuuta.** Teollisesti valmistettujen rakennuselementtien käyttö ja niiden yksityiskohtainen suunnittelu olivat tärkeitä. Samalla mahdollistettiin kustannuksiltaan tehokas rakentaminen, jolloin laadukasta elinympäristöä pystytään tarjoamaan mahdollisimman monelle.

Erityisesti voidaan nähdä, että rakentamisen sosiaalista ja yhteiskunnallista merkitystä haluttiin korostaa. Yksi tärkeimmistä konstruktivistisen suuntauksen puolestapuhujista arkkitehti Kirmo Mikkola kirjoitti vuonna 1969: ”Yleinen erityisen sijaan, anonyymisyys subjektiivisuuden sijaan, struktuuri ilmaisun lähtökohtana suurveistosten sijaan, urbaani tiiviys luonnonläheisyyden sijaan...” (Arkkitehti nro 8/1969).

Kirjoittajien sanookin kirjoituksissaan konstruktivistisen arkkitehtuurisuuntauksen kehittymisen olleen vastavoima yksilöllisempään arkkitehtuuri-ilmaisuu suuntautuneille arkkitehteille. Esikuvia haettiin ”modernismin lähteiltä” eli 1900-luvun alkupuolen pyrkimyksistä uudistaa arkkitehtuuri-ilmaisua. Näitä oli esimerkiksi tekniikkaa merkitystä korostaneen Le Corbusierin varhaisemmat työt ja kirjoitukset, Mies van der Rohen arkkitehtuuri sekä De Stijl-ryhmän neoplastinen muotokieli. (Mukala;Mikkola 2009, 29-31) Sipisen suunnittelemissa Seminaarinmäen rakennuksissa voikin nähdä kyseisiä vaikutteita esimerkiksi värimaailman ja julkisivujen osalta. Esimerkiksi sisätilojen sisustuksessa voi tulkita käytetyn De Stijl -ryhmässä vaikuttaneen taidemaalari Piet Mondrianin väriopin perusteita. Mondrianin periaatteille oli ominaista vain vaaka- ja pystyviivojen käyttö sekä pitäytyminen perusväreissä eli valkoisen, mustan, sinisen, punaisen ja keltaisen puhtaissa sävyissä. Muita värejä ei Mondrianin oppien mukaan ollut olemassa (Frampton 1985, 142-143).

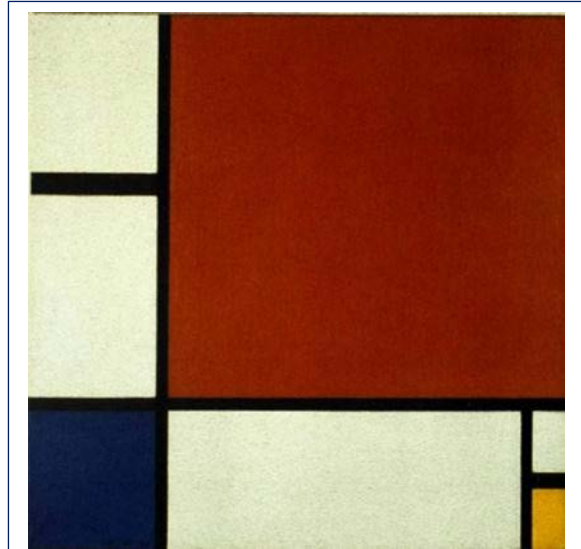
Seminaarinmäen neljän rakennuksen ulkokuoren puna-sini-mustan lisäksi sisustusväreinä on käytetty edellä mainittuja sävyjä. Hallinto- ja

kirjastorakennuksissa sisustuksessa on korosteväriä käytetty pääasiassa valkoisen ja mustan lisäksi keltaista. Athenaeum ja Musica rakennusten sisätilojen suunnittelu perustuu valkoisen, sinisen ja punaisen yhdistelmään. Kaikissa neljässä rakennuksessa ulkokuoren sininen väriteema jatkuu aulatilaan tai tuulikaappiin asti, jossa se vaihtuu muihin väreihin.

Sipisen arkkitehtuuria pro gradu - tutkielmassaan tarkastellut Liisa Hänninen on käyttänyt Sipisen Seminaarinmäen alueelle rakennetuista neljästä rakennuksesta ilmausta Miesiläinen konstruktivismi. Arkkitehti Mies van der Rohen vaikutus konstruktivistisen arkkitehtuurin esikuvana olikin tärkeä. Van der Rohe korosti arkkitehtuurissaan rakenteiden merkitystä muodon antajana ja niiden yksityiskohtaisen suunnittelun tärkeyttä. Materiaaleista metallin, kiven ja lasin käyttö olivat ”miesläiselle” arkkitehtuurille tunnusomaisia. Tämän takia, muuten yksinkertaisuuteen pyrkivässä muotokielessä, pienten yksityiskoh- tien suunnittelulle saatettiin laittaa paljonkin painoarvoa. Varsinaisen toteutustavan ihanteena oli sarjateollisesti valmistetuista rakennusosista tehty kokonaisuus. Hänninen

mainitsee omassa tutkimuksessaan yhdeksi esikuvaksi Seminaarinmäen Sipisen rakennuk- sille Mies van der Rohen Chicagoon 1940- luvulla suunnitteleman Illinoisin teknillisen korkeakoulun kampusalueen. Ulkonäölliset yhtymäkohdat näiden kahden välillä ovat selviä, vaikka ne eroavat toisistaan rakennus- tekniikaltaan. Mies van der Rohelta saatuja vaikutuksia on nähtävissä jo Sipisen aikaisem- missa toteutuksissa.

Yhteneväisyydet van der Rohen Illinoisin rakennusten ja Sipisen Seminaarinmäen rakennusten välillä eivät rajoitu ulkonäöllisiin yhteneväisyyksiin. Van der Rohe käytti omassa kampusalueen suunnitelmassaan lähtökohtana 24 jalan (7,31m) moduulia, joka perustui amerikkalaisen luokkahuoneen keskimääräi- seen kokoon (<http://www.moma.org/interactives/exhibitions/2001/mies/2001> Katsottu 1.10.2011). Seminaarinmäen rakennusten suunnittelun pohjana on käytetty 7,2m x 7,2m ruudukkoon perustuvaa moduulijärjestelmää, joka toimii huonetilujen sommittelun pohjana. Jo aikai- semmissa töissään Sipinen on käyttänyt moduuliperusteista suunnittelumetodia. Esimerkkeinä voi mainita yhdessä arkkitehti

Piet Mondrianin teos Composition II in Red blue and yellow vuodelta 1930. Kuva Wikipedia

Mane Hetzerin kanssa toteutetun Imatran kaupungintalon (1970) ja Pieksämäen kaupungintalon (1973). Näissä kohteissa sovellettiin Sipisen itsensä kutsumaa ”Revellin jännevälää”, joka oli 8 metriä (Pieksämäellä 8m×6m). Tämän hän oli omaksunut työskennellessään arkkitehti Viljo Revellin toimistossa heti valmistumisensa jälkeen vuonna 1961 (Aartomaa 2001, 6-11). Kirjasto- hallintorakennuksen ja humanistisen tiede- kunnan laitosrakennuksen suunnittelun pohjana oli Jyväskylän

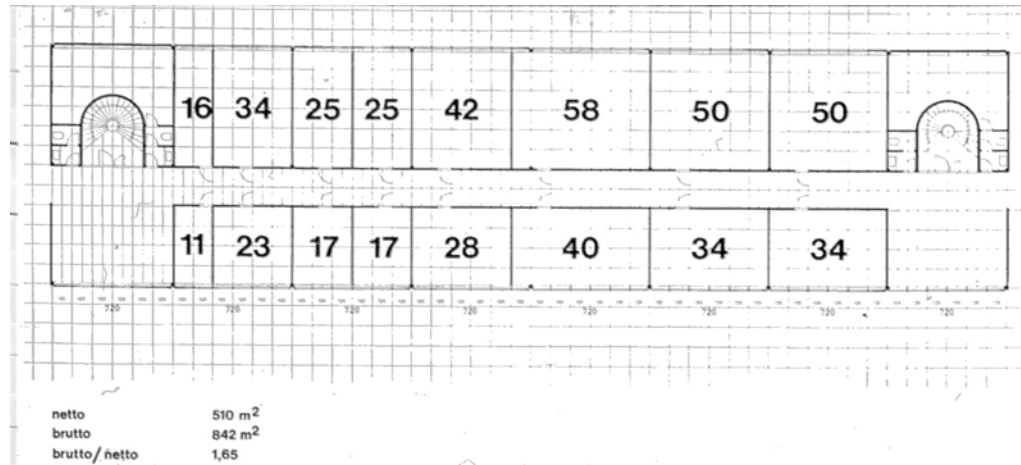

Kuva 13 17 m² huone 2 hengen työhuoneena

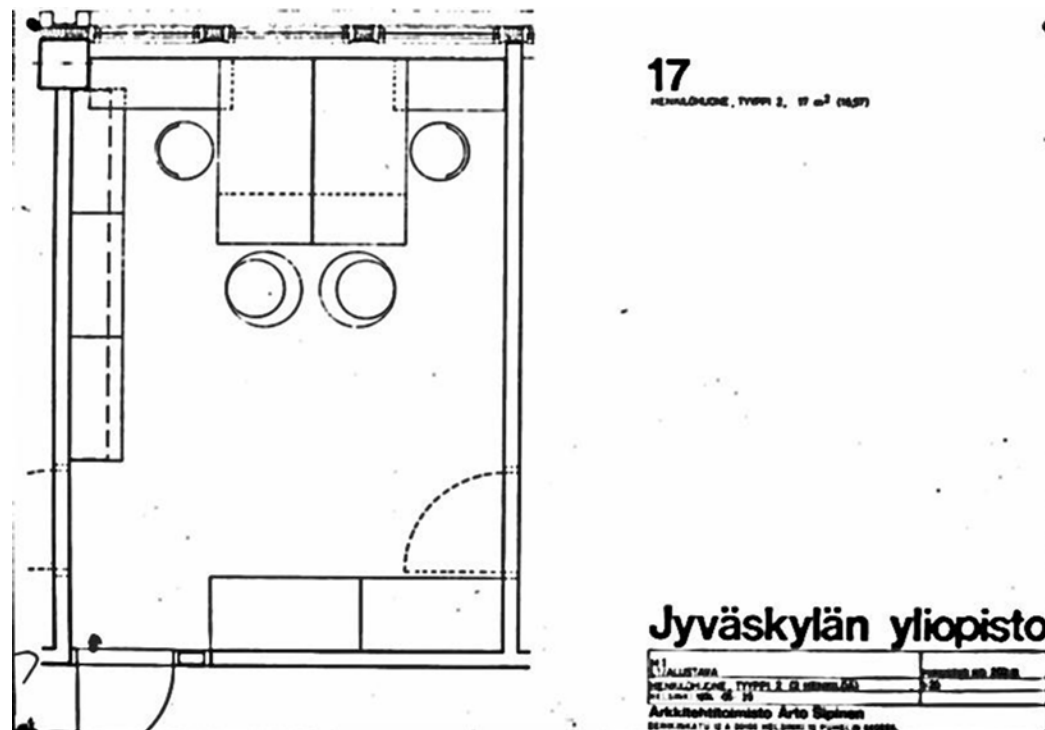

Kuva 14 17 m² huone 1 hengen työhuoneena

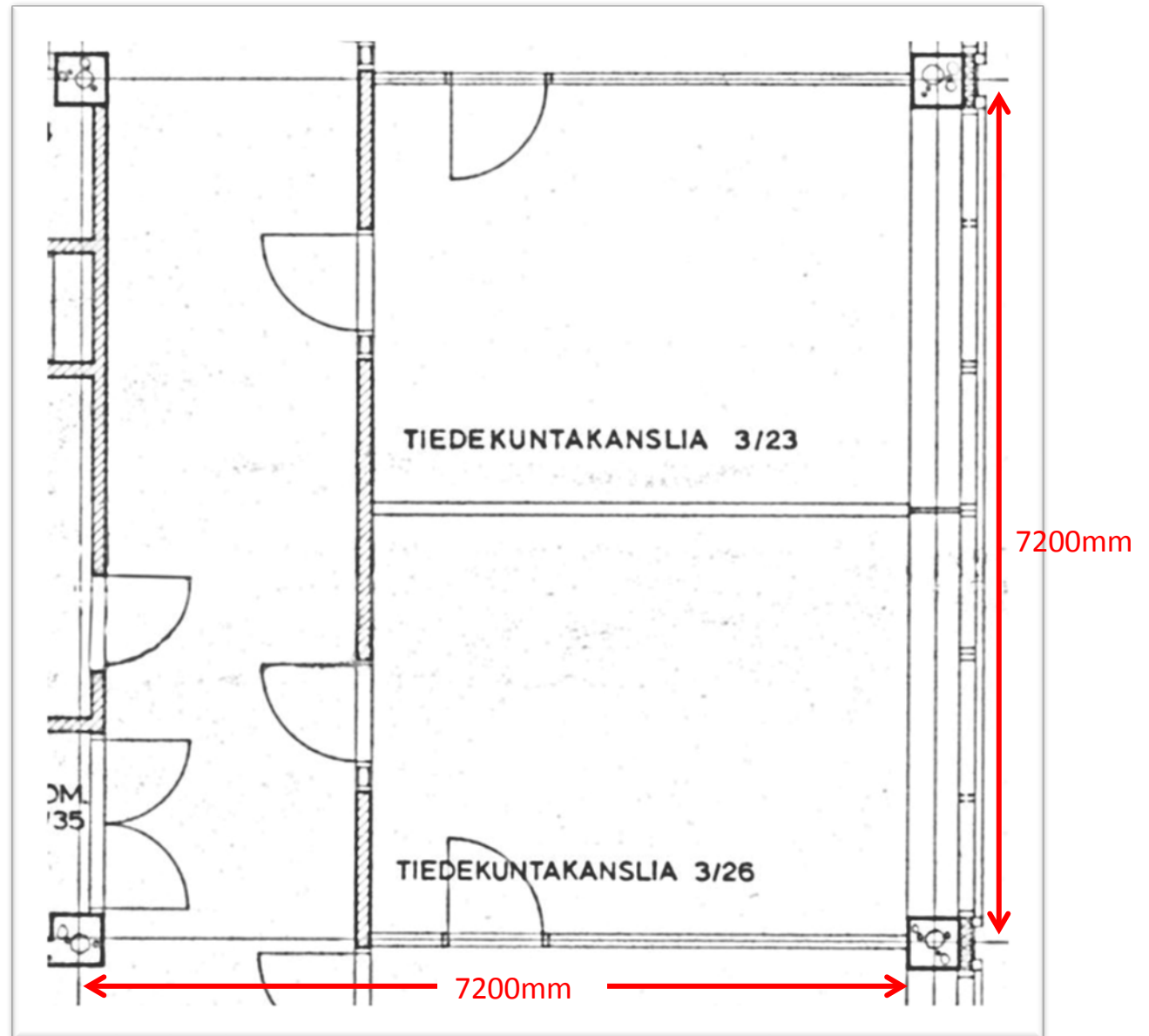
Oikealla ylhäällä on luonnos Seminaarinmäen rakennuksissakin käytetystä rakennusjärjestelmästä ja sovellettavissa olevista huonetyypeistä. Esimerkkinä on valokuvissa ja oikean alakulman pohjakuvassa Mattilanniemessä oleva 17m² toimistohuone, jossa voi työskennellä yksi tai kaksi ihmistä. Kuvat JYM K1932:392-393 ja K1932:1033

Luonnos rakennusjärjestelmän huonetyypeistä

yliopiston rakentamisen neuvottelukunnan laatima huonetilaohjelma. Sen laatimisessa neuvottelukunta oli käyttänyt korkeakoulu-neuvoston rakennusjaoston ja opetusministeriön alaisen standardisoimiskokouksen hyväksymiä suunnitteluohjeita (JYRNA 22.5.1971. pöytäkirja). Moduulijärjestelmä vaikuttaisi olevan sovitettu juuri huonetilaohjelmassa määritettyihin mittoihin. Aikaisemmin Sipisen käyttämässä 8 metrin järjestelmässä toimistokäytävien leveys oli ollut 3 metriä, mutta Seminaarinmäen suunnittelun perustana olleessa rakennusjärjestelmässä se kaventui 2,4 metriin. Muutoksen perusteena oli itse moduulin koko eli 7,2 metrin moduulin jakautuminen loogisesti kolmella ($3 \times 2,4 \text{ m} = 7,2 \text{ m}$). Toiseen suuntaan jaettaessa saatiin loogisesti 11 m^2 tai 17 m^2 toimistohuoneita. Samoin moduulin jakautuminen neljällä (1,8 metriä) ja kuudella (1,2 metriä) tekevät siitä monikäyttöisen esimerkiksi rakennusmateriaalien yleisimpiin mittoihin verrattaessa. Samaa moduulimittaa Sipinen sovelsi myös monissa myöhemmissä toteutuksissaan. (Sipinen, Puhelinhaastattelu 22.7.2011)

Esimerkkinä 7,2m x7,2m moduulin ja rakennusjärjestelmän soveltamisesta on hallintorakennuksen toisen kerroksen kohta, johon on sijoitettu kaksi edellisen sivun 17 m^2 tyyppiä huonetta. Kuva JYM/ hallintorakennuksen piirustukset päivätty 1.3.1972

Tilankäytön tehokkuus oli eräs rakennushallituksen puolelta tullut vaatimus, joka myös korostui koko suunnitteluprosessin aikana. Esimerkiksi kirjaston avonaisen valokuilun ja aulatilän merkitystä arkkitehti joutui erityisesti perustelemaan rakennushallituksen edustajille. Myös tiettyjen lasipintojen vaihtuminen läpinäkyvistä lasista niin sanottuun lankalasiin on arkkitehdin mukaan muuttanut alkuperäistä ajatusta tilojen luonteesta. (Sipinen, haastattelu 1.6.2011) Taustalla on eräs aikakauden suunnittelulle tärkeä päämäärä eli sisätilojen jäsentäminen avoimin ja suljetuin seinäpinnoin.

Seminaarinmäen rakennuksien runkorakenteesta esitettiin Rakennushallitukselle kolme eri vaihtoehtoa, joista laskettiin kustannuksiltaan edullisin toteutustapa (JYRNA 12.5.1971, pöytäkirja). Tämä oli paikallaan valettu pilari-palkkiteräsbetonirunko, joka rakennustapana oli varsin käsityövaltainen. Työvoiman hyvällä saatavuudella on saattanut olla oma vaikutuksensa kustannuksiin. Rakennustöiden viivästyemisestä kantoa huolta myös Rakennustyöläisten Keski-Suomen aluejärjestö ry, joka kirjeessään vetosi töiden nopeaan aloittami-

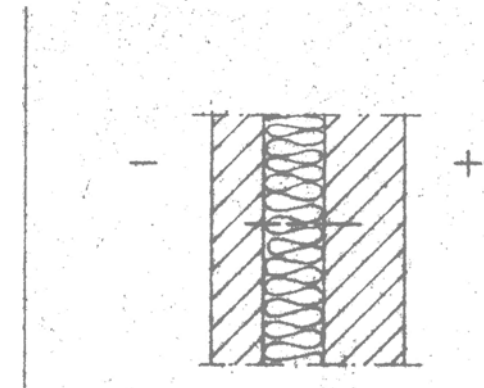

Hallinnon työmaan runkovaihe on valmistunut. Kuvassa näkyy hyvin rakennuksessa käytetty paikallaan valettu pilari-palkkirunko.

Kuva JYM K1931:1169

seen rakennusalan työttömyyden ehkäisemiseksi (JYRNA 30.11.1971, kirje).

Pilari-palkkirungon voidaan nähdä edustavan yhtä aikakauden arkkitehtuurille ominaista suunnitteluihannetta eli pyrkimystä tilojen joustavaan muunneltavuuteen. Sen takia kaikki väliseinät, portaiden ympärillä olevia tiloja lukuun ottamatta, ovat kevyitä väliseinärakenteita. Tällä ratkaisulla on haettu helppoa muutettavuutta muuttuvan käytön mukaan. Niin sanottu ”avoimen muodon” ihanne oli eräs konstruktivistisen arkkitehtuurin päämäärästä, mutta osittain myös tilaajan puolelta asetettu vaatimus suunnittelulle. Vuonna 1971 valtiovaraministeriö oli linjannut yleiskirjeessään, että valtiolle suunniteltavien rakennusten tulisi olla monikäyttöisiä ja muunneltavia (Vuorinen 2006, 60-80). Sipisen toteuttamissa Seminaarinmäen rakennuksissa muunneltavuuden huomioon ottamisen huomaa runko- ja rakennejärjestelmässä, mutta myös esimerkiksi kirjastorakennuksen toimintojen sitomisessa yhdyskäytävällä hallintorakennukseen.

US 7

- julkisivutiili 85 mm
- min.villa 100 mm (PV-AL tai vastaava)
- siteet ϕ 4 Cu 5 kpl/m²
- tiili 130 mm, ikkunoiden alapuolella vaakaraudoitus

Vasemmalla: Ulkoseinän rakennetyyppi 10. Kuva Humanististen tieteiden laitusrakennukset A ja B, Työselitys päivätty 15.5.1974

Kuva 1: Kirjaston rakennustyömaa. Vaaleat kohdat ovat sisäpuolen Kahi-tiiliseinää Kuva JYM K1932:1170

Kuva 2: Muurarit työssä. Kuva JYM K1932:1812

Kuva 3: Valutyöt käynnissä. Kuva JYM K1932:1119

5. JULKISIVUT

Konstruktivistisen arkkitehtuurisuuntauksen pyrkimyksiin kuului, että rakenteet jäsentävät julkisivun. Ihanteena oli, että rakennuksen tuli olla ulkoasultaan anonyymi, eikä sen esimerkiksi tarvinnut viestiä sisällä olevasta käyttötarkoituksesta ulospäin. Näin haluttiin tehdä ero niin sanottuun funktionalistiseen arkkitehtuuriin. 1970-luvun rakentamiselle päällimmäisenä pyrkimyksenä ei myöskään ollut sopeuttaminen muihin ympäristönsä rakennuksiin. Arto Sipisen arkkitehtitoimiston Seminaarinmäelle 1974–76 valmistuneiden uudisrakennusten merkittävimpana arvona on kuitenkin pidetty sitä tapaa, jolla ne on saatu yhteen sovitettua vanhaan rakennusmiljööseen. Tämä on tehty ilman, että on luovuttu rakenteista lähtöisin olevasta julkisivujäsenyksestä, joka on konstruktivistiselle arkkitehtuurille ominaista.

Sopeuttaminen 1880-luvulla rakennettuihin seminaarirakennuksiin on toteutettu kiinnittämällä huomiota:

Rakennusten ulkoasulle leimallisia yksityiskohtia ovat

- Tiiliverhous (ns. moduulitiili)
- Harmaa sokkeli, joka on osittain betonielementeistä ja osittain sileäväluna toteutettu
- Rakenteiden yksityiskohtien mittasuhteet toisiinsa nähden esim. siniset pelitykset (inventointihetkellä pahoin haalistuneet)
- Ikkunoiden sijoittelu julkisivuun sekä niiden malli ja värit (musta ja alumiini)
- Paloportaat ja niihin liittyvät rakenteet

Vasemmalla: Seminarium-rakennuksen yksityiskohta

Oikealla: Selkeiden ja yksinkertaisten muotojen rinnalla ulkopuolelle sijoitettu paloporras on katseenkiinnittäjä. Alkuperäisissä suunnitelmissa paloportaan ympärille on ollut tarkoitus rakentaa porrashuone teräksestä ja lasista.

- **Rakennusten mittasuhteisiin.** Rakennukset on sijoitettu niin, että niiden koko ei liiaksi peitä vanhoja rakennuksia taakseen. Kirjasto-hallinto-rakennuksen ja humanistisen tiedekunnan laitusrakennuksen suunnitelmissa on päädyttiin jakamaan tarvittavat tilat kahteen eri rakennukseen. Vanhat seminaarirakennukset on myös huomioitu mittasuhteissa eli esimerkiksi kattokorkeudet eivät kohoja vanhojen rakennusten yli. Tähän on päästy sijoittamalla toimintoja myös maanpinnan alaisiin kerroksiin.
- **Rakennusten sijoitteluun:** Uudemmat rakennukset on sovitettu samaan koordinaatistoon vanhojen 1880-luvun seminaarirakennusten kanssa.
- **Ulkokuoren materiaaleihin ja väriytyksiin:** Rakennusten ulkokuoren materiaali jatkaa Seminaarinmäen rakentamiselle tyypillisen punatiilen käyttöä. Tiilet on valmistettu saman savialueen massasta kuin vanhojen seminaarirakennusten tiilet (TIILI 1978). Kantavien pysty pilareiden verhouksena olevan alumiinilevyn sininen väri on poimittu viereisten seminaarirakennusten kattofriisissä olevasta koristeesta.

Pienoismallista otettu valokuva, jossa näkyy hyvin vanhojen seminaarirakennusten huomioiminen rakennusten sijoittelussa.

Kuva JYM K1932:920

Sipisen toimiston Seminaarinmäelle suunnitteleminen neljän uudisrakennuksen ulkokuoren jäsenysperiaatteet ovat pääasiassa samanlaiset. Periaatteet tuovat mieleen ranskalaisen arkkitehdin ja teoreetikon Le Corbusierin ajatukset modernin arkkitehtuurin suunnittelun periaatteista jo 1920-luvun lopulta. Näiden suunnitteluperiaatteiden vaikutteita voi nähdä esimerkiksi seuraavasti:

- Betonisen pilaripalkkirakennejärjestelmän käytöllä haluttiin saavuttaa "vapaa" julkisivu eli ulospäin näkyvät rakenteet eivät varsinaisesta kanna rakennuksen massaa ja ovat siksi vapaasti suunniteltavissa. Sipisen rakennuksissa julkisivun pystypilarit taas osoittavat rakenteen struktuurin, joka oli ominaista taas 1960-luvulla vallalle nousseessa konstruktivismissa.

- Nauhaikkunoilla korostettiin rakennuksen vapaata julkisivua. Kaikissa Sipisen suunnittelemissa Seminaarinmäen rakennuksissa on nauhaikkunat, jotka katkeavat pystypilareiden ja isompien ikkunapintojen kohdalla.
- Le Corbusierin mukaan luonnon tuli jatkaa rakennuksen alle. Rakennusten pääsisäänkäynnit on vedetty julkisivuun sisään. Samalla ne toimivat katoksina.
- Tasakatto, jonka taustalla oli Le Corbusierin visio ihmisten oleilusta katoilla. Ajatus tasakaton ja modernin ilmeen yhteydestä omaksuttiin, vaikka katolla oleskelua harvemmin toteutettiin Suomen ilmastosta johtuen.

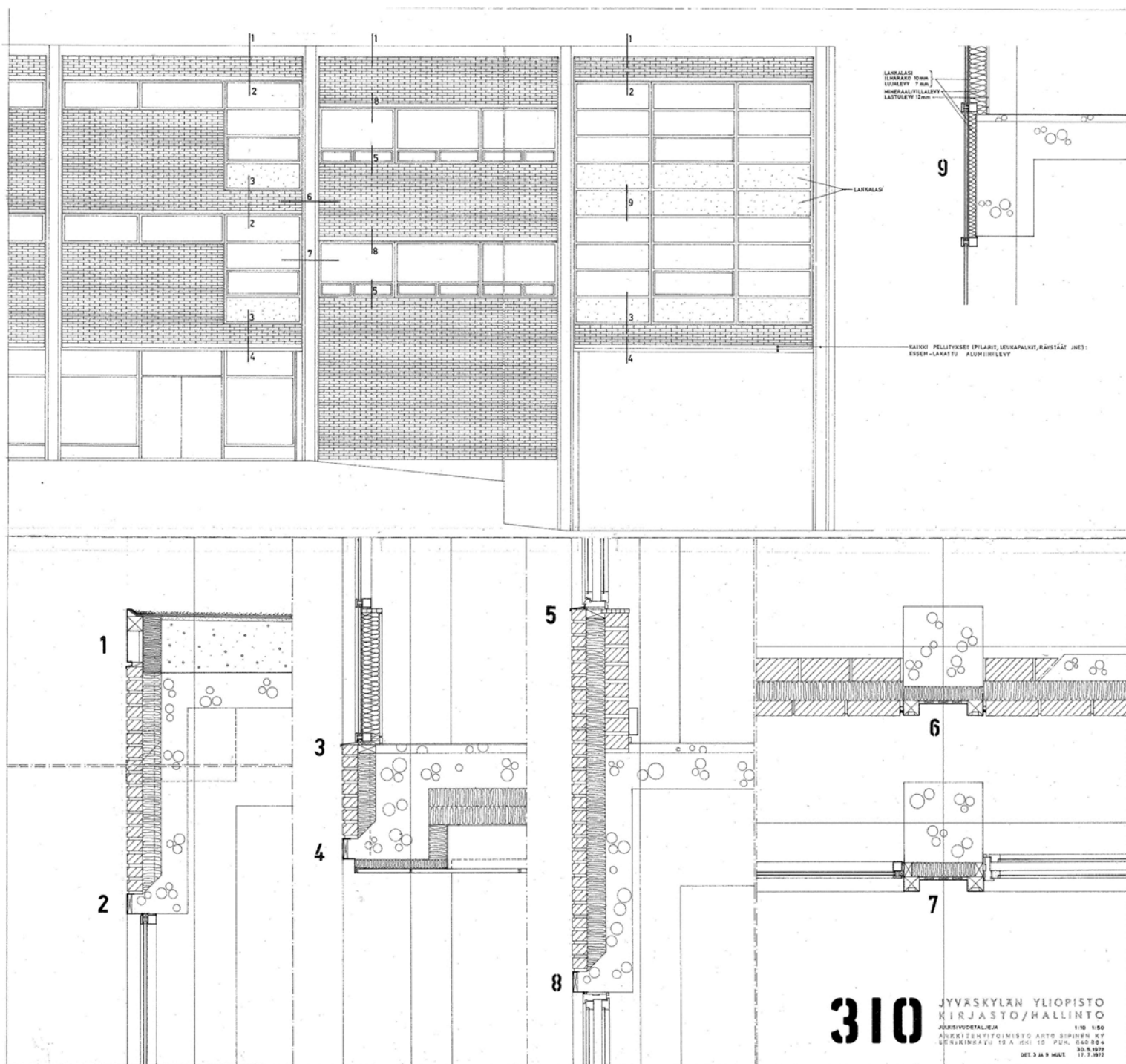
Myös rakennusten epäsymmetrisen julkisivun jäsenyyksen voi katsoa edustavan niin sanotun modernin arkkitehtuurin ihanteita. Tärkeitä yksityiskohtia ovat vaaka- ja pystypellykset ja niiden mittasuhteet, punainen käsin muurattu verhoustiili, ikkunoiden koko, mallit ja niiden sijoittelu julkisivuun sekä käytetyt värisävyt. Pystypilareiden verhouksena olevat siniset alumiinipellit ovat moduulimitan eli 7,2 metrin päässä toisistaan. Näin ne osoittavat

Hallintorakennuksen julkisivupellys keväältä 2011.

sisätilojen suunnittelun perustana olleen moduulin koon ja jäsentävät julkisivua.

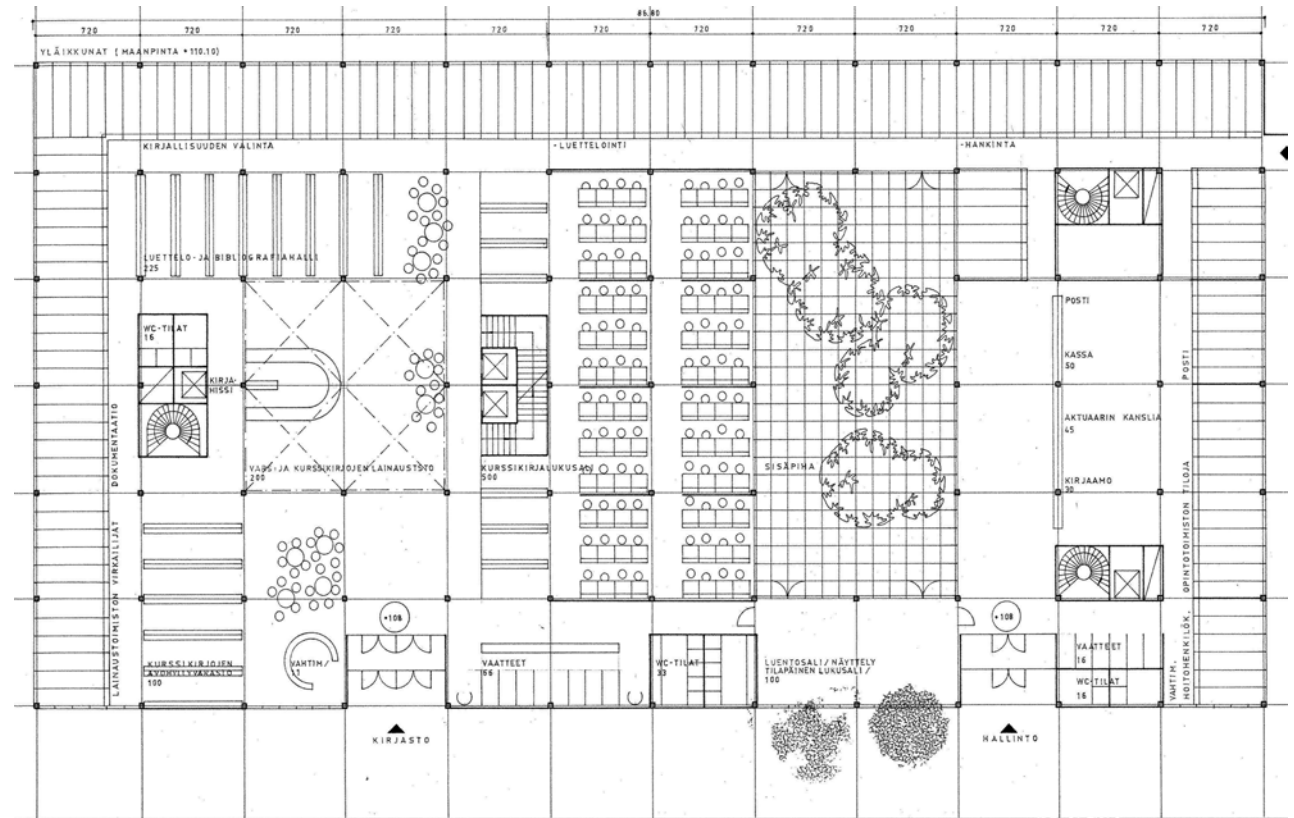
Rakennusten julkisivuihin ei ole tehty isoja muutoksia rakennusten valmistumisen jälkeen. Räystäspellyksiä on kirjasto- ja hallintorakennuksissa muutettu, joista erityisesti hallintorakennuksen muutos on selkeästi erilainen alkuperäiseen verrattuna. Myös isompien ikkunapintojen ikkunalaseja on vaihdettu, niissä olleen vihreän sävyisen UV-suojan epäsiisteyden takia (Helin, haastattelu 2011). Kirjaston kattoikkunoiden kohdalla on myös jouduttu tekemään muutoksia niissä ilmenneistä vuodoista ja sisätilojen kuumuuden johtuen. Kokonaisuutena tarkasteltuna rakennusten julkisivut ovat kuitenkin lähellä alkuperäistä asuaan ja säilyttäneet yleisilmeensä.

Pellityksen yksityiskohtia. Kuva Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen

6. Hallinto- ja kirjastorakennusten suunnittelu

Arto Sipisen rakennukset erottuvat selkeästi aikaisemmista Alvar Aallon Seminaarinmäen alueelle suunnittelemissa rakennuksista. Aallon rakennuksille tyypillinen vapaa pohjakaava ja sijoittelu ympäristöön on Sipisen neljässä rakennuksessa vaihtunut täsmälliseen sijoitteluun suhteessa vanhimpiin 1880-luvun seminaarirakennuksiin. Sijoittelu muistuttaa perinteistä ruutukaavaa, joka yhdyskuntasuunnittelussa oli noussut takaisin vallalle 1960-luvulta lähtien (Salokorpi 1990). Rakennusten suunnittelu Seminaarinmäelle ei kuitenkaan ole ollut aivan vaivatonta. Rakennuspaikan valinta herätti aikanaan paljon julkista keskustelua, joka omalta osaltaan vaikutti rakennuskokonaisuuden sijoitteluun. Tätä liikehdintää kutsuttiin aikanaan Puistosodaksi, jota käytiin ennen kaikkea

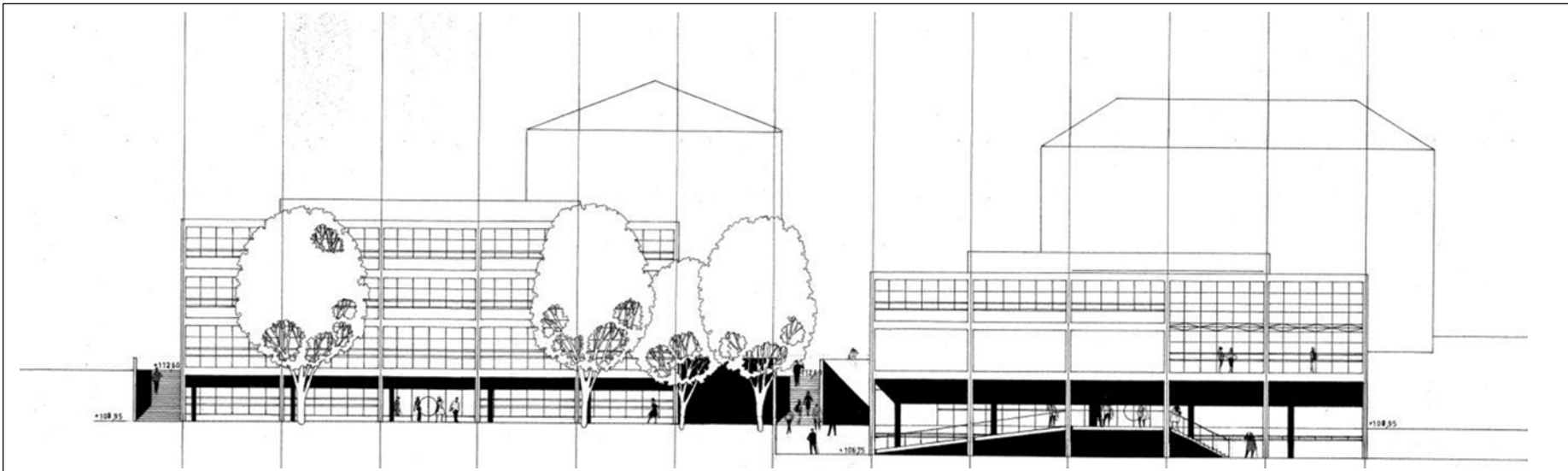
Ensimmäisiä luonnoskuviu uudesta kirjasto- ja hallintorakennuksesta. Tässä vaiheessa kirjaston ja hallinnon toiminnot olisivat olleet yhdessä rakennusmassassa. Ratkaisu muistuttaa jäsennykseltään Sipisen aikaisempaa Imatran kaupungintalon toteutusta. Luonnos päivätty 1.2.1971.

Kuva: Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen

lehtien palstoilla. Esitettyjä rakennussuunnitelmia pidettiin liian massiivisena alueelle ja niiden tuomittiin tuhoavan Seminaarinmäen arvokkaan kulttuuri- ja luonnonpuiston sydämen. Lehtikirjoittelussa kritiikki kohdistui siis erityisesti rakennuspaikkaan. Yhtenä ehdotuksena kun oli vuonna 1883 valmistuneen Kilistiikan (nykyinen Fennicum) purkaminen ja kirjasto-hallintorakennuksen sijoittaminen sen paikalle. Kannanottoja tuli myös varsin korkeilta tahoilta, kuten professori Otto-livari Meurmanilta, joka puolsi Jyväskylä

Seuran ja Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan kantaa Seminaarinmäen laajennustehtävien antamisesta ensisijaisesti takaisin Aallolle. Yliopiston rakentamisen neuvottelukunta olikin teettänyt alueesta selvityksen, jossa todettiin, että Aallon suunnitelmissa olisi tuhottu enemmän puita (202kpl) kuin nykyisissä Sipisen suunnitelmissa (62kpl). (Forsberg 2008, 47-53) Kiistaan haettiin kompromissiratkaisua. Esimerkiksi rehtorin virasto oli pyytänyt yliopiston puutarhuri Ensio Haikoselta lausuntoa puiden siirron mahdollisuudesta.

Puutarhurin mielestä lehmuksien ja sembiämäntyjen osalta olisivat siirrot olleet mahdollisia, mutta koivut ja jalavat liian heikkokuntoisia siirrolle. Vaahterat kuuset ja lehtikuuset taas asettivat tekniikalle liian ison haasteen. (JYRNA 20.12.1971, selvitys) Käyty kiista vaikutti kuitenkin sen verran suunnitelmiin, että kirjaston paikkaa siirrettiin kuudella metrillä. Tällä tavoin vain 5-6 arvokkaampaa puuta jouduttiin kaatamaan. Siirto onnistui kun kaupunki luopui suunnitellusta kirjaston ohittavasta tieyhteydestä Minna Canthin

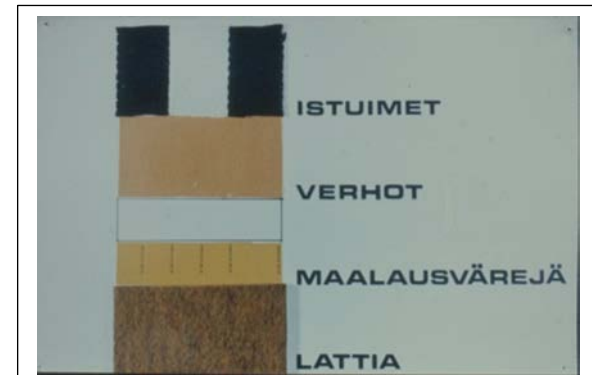
Luonnospiiustus kirjasto-hallintorakennuksen julkisivuista päivätty 15.4.1971. Kirjasto on jo ulkonäöllisesti varsin lähellä toteutunutta muotoaan, mutta hallintorakennuksessa on tapahtunut muutoksia esimerkiksi ikkunajaon suhteen. Myös rakennusten paikka suhteessa vanhoihin rakennuksiin muuttui suunnittelutyön aikana. Kuva arkkitehtitoimisto Arto Sipinen

merkitty myös ravintola, jota ei kuitenkaan toteutettu. Huonetilaohjelmassa todetaan myös, että jokaiseen kerrokseen tulisi saada kokoushuone. Tärkeimpänä näistä kokoushuoneista oli ylimpään kerrokseen sijoitettu iso kokoushuone, jossa yliopiston hallintokollegio kokoontui ennen uuden rehtoraatin valmistumista 2000-luvun alussa. Samaan kerrokseen sijoitettiin myös yliopiston hallinnolle tärkeitä toimintoja kuten esimerkiksi rehtorin virasto.

Kirjaston suunnittelussa pyrittiin uudenlaisen tilasommitteluun, jossa luovuttaisiin perinteisestä jaosta jakaa kirjastotilat lukusaleihin, henkilökunnan tiloihin ja kirjavarastoihin. Niiden tilalla on jaottelun pääperiaatteena ollut jakaa toiminnot informaatiotiloihin, lukutiloihin, lähivarastoihin, virkailijoiden työtiloihin ja kaukovarastoon. (Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunta 1975) Käytännössä tämä näkyy kalusteiden sijoittelussa, jossa ns. lähivarastokirjojen hyllypaikat on pyritty sijoittamaan lukusali-paikkojen yhteyteen. Veikko ja Torsten Laakson sisustussuunnitelma ja siihen kuuluvat irtokalusteet ovatkin olennainen osa kirjaston sisätilojen arkkitehtuuria, jossa laajoja tilako-

konaisuuksia on ryhmitelty hyllyjen ja kalusteryhmiä avulla. Sisustussuunnitelma on käsittänyt käytännössä kaiken irtaimen sisustuksen lukusalipöydistä kirjavaunuihin ja tuhkakuppeihin (JYA 28.8.1972, asiakirja). Tiloja on helppo muokata kalusteiden avulla tila tilassa- ajattelulla, jolla on pyritty saamaan aikaiseksi rauhallisia lukupaikkoja kirjahyllyjen väliin. Lukupaikat on pyritty keskittämään ulkoseinille ikkunoiden viereen. Kevyillä väliseinillä erotetut henkilökunnan toimistohuoneet ja erilliset tutkijahuoneet on pääosin sijoitettu rakennuksen itäiselle julkisivulle. Tilojen ryhmittelyssä voidaan nähdä strukturalistisen suunnittelufilosofian ajatuksia, jossa tiloja jaetaan avoimiin, puoliavoimiin, puoli suljettuihin ja suljettuihin tiloihin.

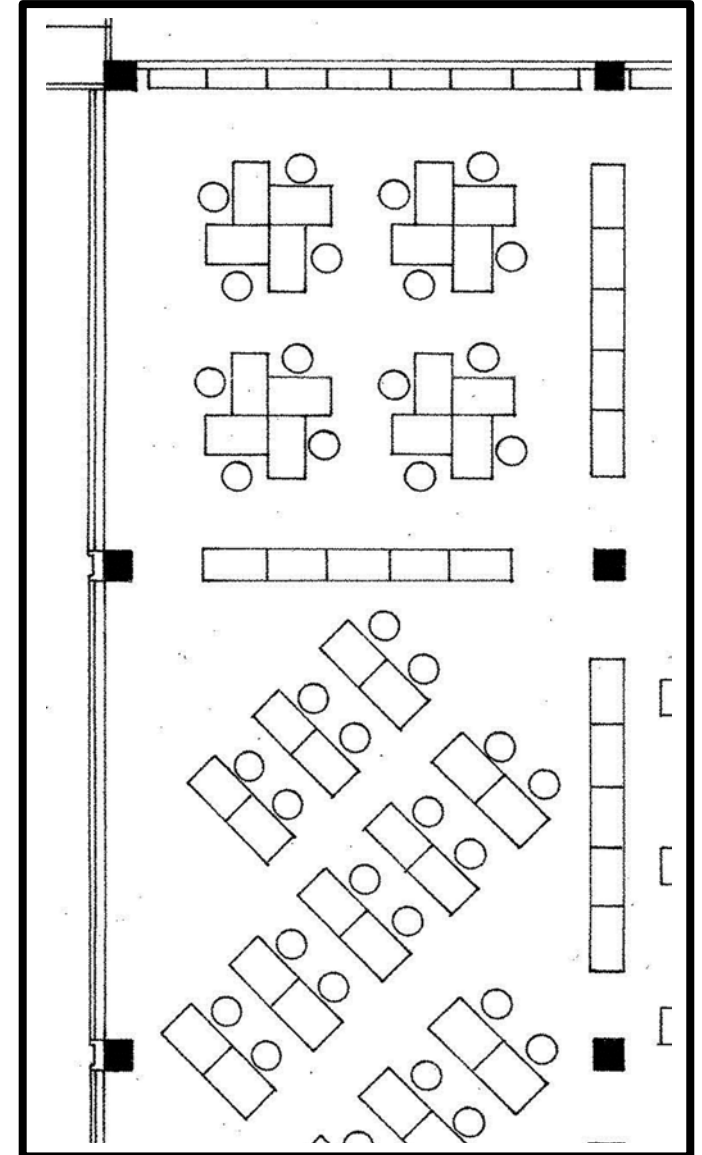
Uuden kirjaston myötä lähivarasto kasvoi yli 100 000 kirjaan kun aikaisemmissa tiloissa opiskelijoiden vapaasti noudettavissa oli noin 10 000 nidettä. Kirjastoa valmistuessaan esiteltiin sitä useissa lehdistä lukusalipaikoiltaan Pohjoismaiden suurimpana tieteellisenä kirjastona. Lukusaleihin sekä tutkija ja ryhmätyöheisiin oli suunniteltu paikkoja noin 850 henkilölle. Kirjoille oli tilaa 60 hyllykilometriä. (Keskisuomalainen 15.9.1973. ”Pohjoimaiden

Kuva: Kirjaston alkuperäisiä värisävyjä rakentamisen neuvottelukunnan diakokoelmasta. Kuva JYM K1932:1529

suurin lukusali Jyväskylään”). Vahvana taustavaikuttajana kirjaston suunnittelussa oli ylikirjastonhoitaja Eeva-Maija Tammekann, joka muun muassa osallistui aktiivisesti ulkomaisiin seminaareihin ja toi näistä vaikutteita Jyväskylän yliopiston kirjaston suunnitteluun. Säilyneiden asiakirjojen pohjalta näyttäisi vahvasti siltä, että esikuvia haettiin erityisesti anglosaksisten maiden kuten Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian tieteellisten kirjastojen rakentamisesta (Tammekann 1971). Tätä voidaankin pitää yleisempänä ilmiönä 1960-70- lukujen kirjastoarkkitehtuurissa (Hansson 1986, 189-190). Moduuleihin perustuva suunnittelumetodi sopi hyvin

kirjastosuunnitteluun, jonka standardisointi oli viety pitkälle ulkomailla. Ulkomaisten esimerkkien valossa etsittiin ratkaisuja muun muassa valaistukseen, akustiikkaan, ilmastointiin ja varastotilojen kapasiteettiin, muunneltavuuteen, tilastandardeihin ja muihin yksityiskohtiin (JYRNA 12.8.1971, muistio).

Kuva: Jyväskylän yliopiston kirjastorakennuksessa on vain vähän kantavia väliseiniä ja kalusteiden avulla voidaan muodostaa erilaisia ryhmiä, jotka on helposti muunneltavissa. Oikeassa kuvassa poiminta alkuperäisestä sisustussuunnitelmasta, jossa näkyy esimerkkejä erilaisista lukusalipöytien sijoitteluista. Kuvat keväältä 2012.

Jyväskylän Yliopisto

Seminaarinmäki

KIRJASTO (B)

Suunnittelija: Arto Sipinen

Valmistumisvuosi: 1974

Pääsuunnittelija:

Arkkitehti Arto Sipinen, Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen

Muut suunnittelijat:

Rak: Insinööritoimisto Pentti Vähäkallio

Lvi: Lämpöteknillinen Insinööritoimisto Oy

Säh: Insinööritoimisto Risto Mäenpää

Sisustus: Sisustustoimisto Vuokko ja Torsten Laakso

Urakoitsijat

Rakennustyöt: Kerrostyö Oy (Pääurakoitsija)

Putkityöt: Oy Huber Ab

Ilmanvaihto: Ilmateollisuus Oy

Sähkötyöt: Are Oy

Maalaustyöt: Maalaamo T. Kovanen

Rakennuttaja:

Rakennushallitus

Suunnitteluajankohta

1971-1973

Rakennuksen käyttöönoton ajankohta

Loppukatselmus: 18.10.1974

Valmistumisjuhla 28.11.1974

Omistus:

Suomen yliopistokiinteistöt Oy

Kaavatilanne:

Alueelle ollaan laatimassa uutta kaavaa

Suojelutilanne

Rakennukset kuuluvat Seminaarinmäen yliopistorakennuskokonaisuuteen, joka on mukana Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelossa. Keski-Suomen maakuntakaavassa Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen kampus on merkitty valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriperinnön kohteeksi. Suojeluarvot määritellään kaavan laatimisen yhteydessä.

KIRJASTORAKENNUS

2. KELLARIKERROS

TILAT

- Kirjavarasto
- Väestönsuoja

SUUNNITTELUN TAUSTAA

Kellarikerros on suunniteltu varastokirjastoksi. Ikkunattomaan kerrokseen on sijoitettu tavallisten kirjahyllyjen lisäksi niin sanottuja tiivishyllyjä, joiden avulla tilan kirjojentallennuskapasiteettia on saatu kasvatettua. Kerrosten kantavuuden ja tiivishyllyjen painon takia, niitä on pystytty sijoitettua lähinnä vain

varastotiloista alempaan. Kerroksessa on myös kaksi väestönsuojaa.

ARKKITEHTUURI

Tilat on suunniteltu mahdollisimman tehokkaasti palvelemaan kirjojen varastointia. Tiivishyllyissä jatkuu edelleen punaisen-sinisen ja keltaisen värimaailma. Kerroksen keskelle on sijoitettu kirjavaraston toiminnalle tärkeä hissi ja porrasyhteys. Yleisilmeeltään kerroksen ovat varastotilamaisen karut.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Kellaritilat ovat säilyttäneet alkuperäisen asunsa ja tiloihin tehdyt muutokset ovat vain vähäisiä. Tehdyt muutokset ovat olleet lähinnä varastotilojen uudelleenjärjestelyjä.

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni, ei alakattoja

Lattiat:

- Käytävillä ja varastoissa maalattu teräshierretty betonipinta

Seinät:

- Maalattua puhtaaksi muurattua Kahi-tiilipintaa
- Maalattua sileävalettua betonipintaa

Kuvat: Alemman kellarikerroksen varastotiloja. Kuvat otettu keväällä 2012.

KIRJASTORAKENNUS

1. KELLARIKERROS

TILAT

- Kirjavarasto
- Väestönsuoja
- Henkilökunnan sosiaalityloja
- Työhuone

SUUNNITTELUN TAUSTAA

Kellarikerrokseen on sijoitettu koillisreunalle henkilökunnan sosiaalityloja. Muuten kerros palvelee kirjavarastona. Kerroksesta on maanalainen kulkuyhteys viereiseen hallinto-rakennukseen, jonka ajateltiin mahdollistavan kirjaston mahdollisen kasvutarpeen viereiseen rakennukseen.

ARKKITEHTUURI

Tilat on suunniteltu mahdollisimman tehokkaasti palvelemaan kirjojen varastointia. Jäsenykseltään se muistuttaa alemman kerroksen varastotiloja pois lukien tiivishyllykalusteet, joita ei ensimmäisessä varastokerroksessa ole. Kaakkoissivulle on sijoitettu henkilökunnan sosiaali- ja työtiloja. Näihin tiloihin on myös saatu luonnonvaloa matalista, katorajassa sijaitsevista ikkunoista. Muuten kerroksessa ei ole ikkunoita ja se on yleisilmeeltään varastomaisen tehokas.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Kellaritilat ovat säilyttäneet alkuperäisen asunsa ja tiloihin tehdyt muutokset ovat vain vähäisiä. Lähinnä varastotilojen järjestelyjen lisäksi on kunnostettu sosiaalityloja. Korjausten yhteydessä ei ole tehty isoja tilamuutoksia, vaan ne ovat lähinnä olleet huoltokorjauksia. Esimerkiksi ruokailu/keittiötilaa on muutama vuosi sitten tehty uudet kiintokalusteet. Kerros on siis lähellä alkuperäistä tilajäsenystä ja ulkasua.

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni

Lattiat:

- Käytävillä ja varastoissa maalattu teräshierretty betonipinta
- Palvelinhuoneissa antistaattinen muovimatto

Seinät:

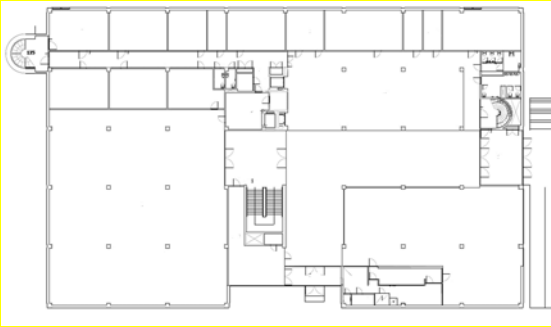
- Maalattua puhtaaksi muurattua Kahi-tiilipintaa
- Maalattua betonipintaa

Kuvat: Ensimmäisen kellarikerroksen varastotiloja ja kerroksen henkilökunnan sosiaalityötila. Kuvat otettu keuhällä 2012

KIRJASTO

1. KERROS

TILAT

- Aula
- Kahvio ja keittiö
- Wc:t
- Lukusali
- Lainauspiste/kirjalajittelu
- Kirjamyymälä
- Työhuoneita
- Seminaarihuoneita

SUUNNITTELUN TAUSTA

Ensimmäiseen kerrokseen on pyritty sijoittamaan päivittäisessä käytössä olevia toimintoja, joiden tulisi olla helposti saavutettavissa ja tuovat paljon liikennettä kirjastoon. Tämän takia kerrokseen sijoitettiin muun muassa kurssikirjalukusali ja sen lähivarasto. Myös aikakauslehtien lukupiste, kirjakortisto ja naulakko/wc-ryhmä on alkuperäisessä pohjakaavassa ollut heti pääovien vieressä. Jo poistuneena tilana on myös tupakkahuone, joka toimii nykyisin kirjamyymälänä.

Rakennusmassan koilliselle sivulle on pääasiassa sijoitettu toimistohuoneita ja seminaarihuoneita. Alkuperäisessä jäsennyksessä siellä on ollut muun muassa levyjen ja ääninauhojen kuuntelutila, joka on tekniikan kehittyessä poistettu.

MATERIAALIT

Katot:

- Suurimmassa osassa tiloja ei ole alakattoja.
- Koillisella sivulla olevalla käytäväosuudella mineraalivillalevystä tehty alaslasku.

Lattiat:

- Pääasiassa keltaista muovi- tai linoleumimattoa (alkuperäinen neulahuopamatto)
- Aulassa mosaiikkibetonilaattaa ja vaalean ruskeata Hovi-laattaa
- Käytävillä osittain mustaa Finnflex-laattaa
- Toimistohuoneissa useita eri lattiamateriaaleja

Seinät:

- Maalattua puhtaaksi muurattua Kahi-tiiltä
- Porrashuoneen kohdalla tasoitettua/sileävaluna tehtyä betoniseinää, joka on maalattu valkoiseksi
- Teräsprofiilikehyksellä tehtyjä lasiseiniä mm. kahvion kohdalla

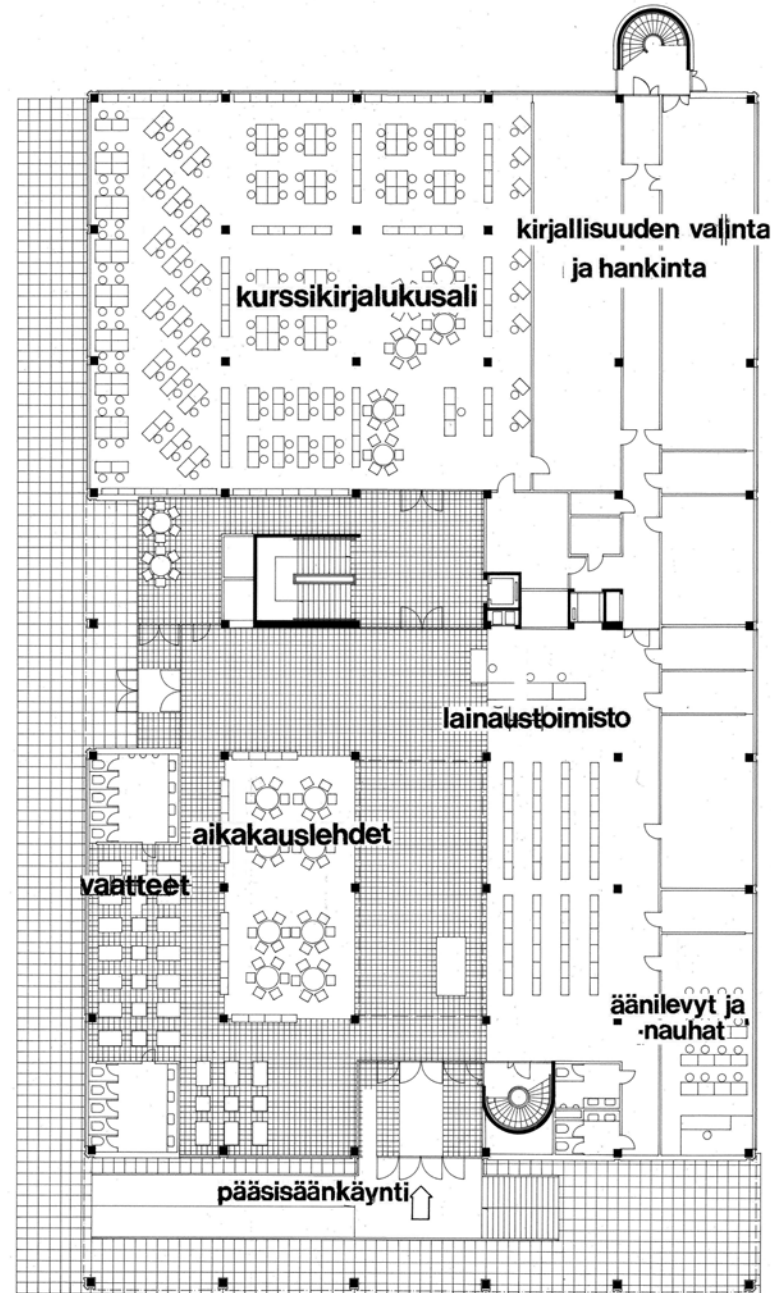
Värit ja yksityiskohdat

- Olennaisena piirteenä on tilojen kelta-musta-valkoinen värimaailma on säilynyt. Kerroksessa on runsaasti alkuperäisen sisustussuunnitelman mukaisia huonekaluja, vaikka tiloja on uudistettu useaan otteeseen. Erityisesti kiinteät kalusteet, kuten tarjoilu- ja palvelutiskit, ovat myöhemmissä muutostöissä tehtyjä.

ARKKITEHTUURI

Pääsisäänkäynti korkeine hallitiloineen ja kattoikkunoineen on selkeästi eräs kirjastorakennuksen arkkitehtuurin tärkeimmistä kohdista, josta toiminnot eriytyvät eripuolille rakennusta. Perinteisesti kirjastoarkkitehtuurissa on korostettu lainaus- ja valvontatiskin roolia sisäisten toimintojen kohtauspaikkana. Alkuperäisessä sommitelmassa varsinainen lainaustiski on ollut varsin näkymätön tilaelementti ja kurssikirjojen lähivarastolla ja aikakauslehtipisteellä on ollut isompi rooli tilan arkkitehtuurissa. Lainaustiskin yhteydessä on ollut valvomo, jonka takia se on sijoitettu rakennusmassan keskellä olevan pääportaikon yhteyteen.

Ensimmäisessä kerroksessa lainaustiskin ympäristö on nykyisin keskeinen kohtaamispaikka, jota myöhemmät muutokset ovat entisestään korostaneet. Alkuperäisessä tilajäsennyksessä pääovista saavuttaessa tullaan korkeaan hallitilaan, jonka yhteydessä on ollut aikakauslehtien lukupiste ja vaatenaulakot sekä wc-tilat. Aulatilan on ajateltu myös palvelevan näyttelytilana, jolla aikoinaan perusteltiin väljää tilaratkaisua. Rakennuksen

Kuva : Ensimmäisen kerroksen alkuperäinen tilajäsennys. Muutoksia on enne kaikkea tapahtunut aula-alueella.

Kuva: arkkitehtitoimisto Arto Sipinen (muokannut Jaakko Holma 9.5.2012)

koillissivulle on sijoitettu pääasiassa rakennusjärjestelmän isoja tyyppihuoneita, jotka on alunperin tarkoitettu kirjaston henkilökunnan työskentelyyn. Kurssikirjalukusali on erillään pääaulasta, jolloin sinne ei kantaudu hallitilan äänet. Lukusalin kurssikirjavarasto on ajan myötä kasvanut, jolloin varsinaisten lukupaikkojen määrä on lukutilassa vähentynyt. Muutokset on tehty sisätilojen kalusteita muuttamalla. Varsinaisia seiniin kohdistuneita muutoksia ei ole lehtilukusalin osalta tehty.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Kirjaston paikka yliopistoalueelle Jyväskylän keskustan suunnasta saapuvien ihmisten ensimmäisenä kiinnepisteenä tekee siitä erittäin suositun. Asiakaskäyntejä kirjastossa on tällä hetkellä puoli miljoonaa vuodessa. Osittain kova rasitus näkyy muun muassa pintojen kulumisena. Laajempaa, koko talon kattavaa peruskorjausta ei ole tehty, mutta pienempiä korjauksia ja muutoksia runsaasti. Kattoikkunoiden kohdalla on tehty muutamaankin otteeseen muutostöitä. Heti talon valmistumiseen jälkeen kuvut maalattiin umpeen sisätilojen lämpöongelmien takia ja

Ylhäällä: Panoraamakuva kirjaston aulasta keväällä 2012.

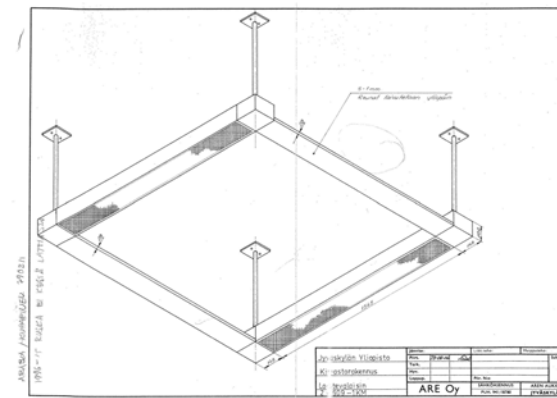
Vasemmalla: Kirjaston aula ja lehtien lukupiste vuonna 1981. Kuva JYM K2160:384 ja K:2160:487

Oikealla: Kerroksen toimistokäytävä keväällä 2012.

myöhemmin kattoikkunoiden päälle rakennettiin uusi valokate kattovuotojen takia.

Ensimmäisessä kerroksessa aulatilaa ympäristöä on muokattu eniten. Entiseen wc-tilanaukakko-lehtienlukupiste ryhmään on tehty kahvio keittiöineen, joka aikaisemmin sijaitsi rakennuksen toisessa kerroksessa. Muutoskorjauksen on suunnitellut v.1993 Valtion rakennuslaitoksen Keski-Suomen piiri. Myöhemmin tilaa on uudistettu vuonna 2006 Ark Kantosen suunnitelmien pohjalta. Muutostyö on sovitettu talon arkkitehtuuriin käyttämällä alkuperäistä värimaailmaa, osittain vanhoja kalusteita ja ajatusta puoli avoimesta tilasta, joka on erotettu aulasta metalliprofiili lasiseinällä. Saman korjauksen yhteydessä on uusittu ja laajennettu lainaus- ja palautepistettä. Uudet palautuspisteen kalusteet ovat pääosin valkoisia, jossa korosteväriä ovat harmaan eri sävyt.

Myös kovalla käytöllä olevia wc-tiloja on korjattu useaan otteeseen. Viimeksi vuonna 2011, jolloin korjauksen suunnitteli arkkitehti-toimisto Arto Sipinen. Olennaisia ja hyvin säilyneitä yksityiskohtia ensimmäisessä kerroksessa ovat hyvin säilyneet alkuperäisen

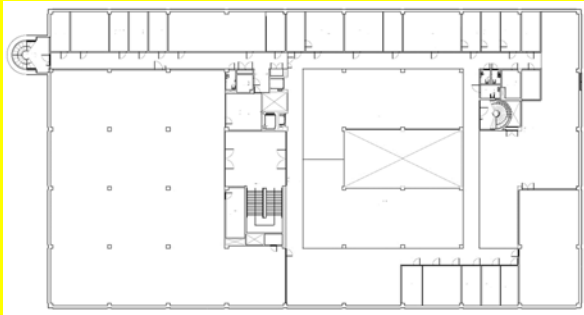
Ylhäällä: kurssikirjavarastosta on kasvanut, jonka takia lukupaikkojen määrä on vähentynyt. Kuva keväältä 2012.

Vasemmalla: Alkuperäinen valaisinsuunnitelma. Osaan tiloista ei ole tehty alakattoja, vaan valaisimella on pyritty häivyttämään katossa olevia taloteknisiä ratkaisuja. Valaisimet ovat hyvin säilyneet koko rakennuksessa. Kuva: Arkkitehti-toimisto Arto Sipinen

sisustussuunnitelman mukaiset kalusteet, valaisimet ja lukuisat muut säilyneet yksityiskohdat. Lukuisista muutoksista huolimatta kerrosta voidaan pitää edelleen keskeisenä tilana talon arkkitehtuurille.

KIRJASTO

2. KERROS

TILAT

- Lehtilukusali
- Atk-luokka
- Lukusali/lähivarasto
- Lähivarasto
- Toimistohuoneita/tutkijatiloja

SUUNNITTELUN TAUSTA

Kirjaston toiseen kerrokseen on alun perin suunniteltu lainaus- ja palautuspiste, jonka on ajateltu vähentävän painetta ensimmäisen kerroksen lainauspisteeltä. Toisen kerroksen lainauspisteen yhteydessä on ollut

Kuva ylhäällä: alkuperäisen sisustussuunnitelman mukainen sohvaryhmä

Kuva alhaalla: Lukusalin sisustus on pääosiltaan säilynyt, vaikka kalusteiden ryhmittelyjä on muutettu. Kirjahyllyjen ja lukupöytien avulla on pyritty rajaamaan rauhallisia lukupaikkoja.

MATERIAALIT:

Katot:

- Suurimmassa osassa tiloja ei alakattoja. Osissa toimistohuoneita kattoon liimattu akustiikkalevy.
- Koillissivulla olevalla käytäosuudella mineraalivilalevystä tehty alakatto

Lattiat:

- Suurimmassa osassa tiloja keltainen muovi- tai linoleumimatto (alkuperäinen neulahuopamatto)
- Toimisto- ja seminaarihuoneissa monia eri lattiamateriaaleja, kuten keltaista ja vaalean ruskeaa Hovi-kvartsivinyylilaattaa ja muovi/linoleumimattoja.

Seinät:

- Maalattua puhtaaksi muurattua Kahi-tiilipintaa
- Porras/hissi saarekkeen luona sileävalettu ja valkoiseksi maalattu betonipinta

Värit ja yksityiskohdat

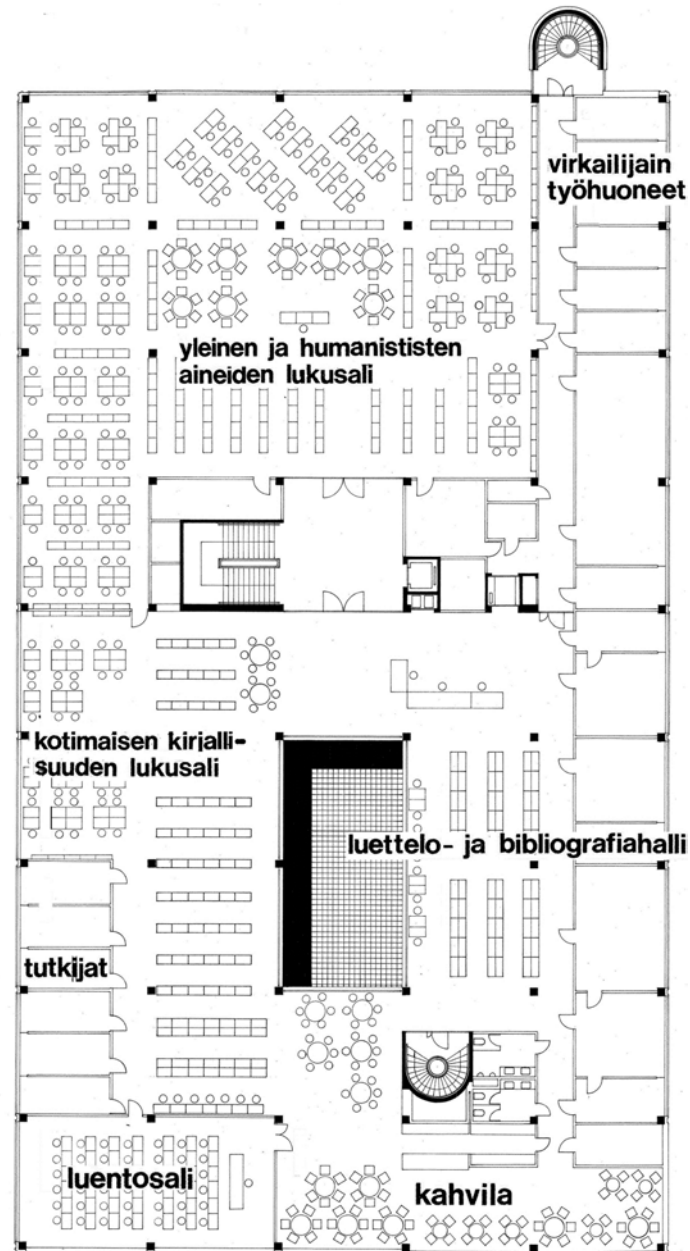
- Tilojen värimaailma on pääosaltaan valkoinen, jolle kontrastina ovat mustat ja keltaiset pinnat. Keltaista ja mustaa sävyä on mm. lattiamateriaaleissa, verhoissa ja alkuperäisissä kalusteissa. Kerroksessa on paljon alkuperäistä sisustusta.

myös kortisto. Alkuperäisessä tilasommitelmassa kerrokseen on sijoitettu kahvio, lukusaleja, luentosali ja toimistohuoneita. Kirjaston alkuperäinen kahvila on sijoitettu rakennuksen pääjulkisivun puoleiselle seinälle kahden kerroksen korkeiseen tilaan, joka näkyy myös julkisivun jäsennyksessä. Koillissivulla on pääasiassa toimistohuoneita.

ARKKITEHTUURI

Rakennusmassa keskellä olevia pääportaita kerrokseen saavuttaessa tullaan pieneen aulatilaan, josta toiminnot eriytyvät. Suurempi lukusali on erotettu hallitilasta metalliprofiililasiseinillä. Alkuperäinen ajatus on ollut läpinäkyvät lasipinnat, mutta kustannussyistä tässä on tehty muutos rautalankalasiin (Sipinen, haastattelu 20.4.2012) Lasiseinä erottaa lukusalit hallitilaa rauhallisemmaksi ympäristöksi. Lukusalin kalusto on järjestetty tila-tilassa ajattelulla ryhmiä, joissa kirjahyllyt rajaavat lukupaikkoja. Tämä alkuperäinen ajatus on edelleen säilynyt, vaikka lukusalin kalustuksen paikkoja on muutettu.

Korkea ja valoisa hallitila on lukusaleja enemmän julkista tilaa. Sinne on alkuperäises-

Kuva : Toisen kerroksen alkuperäinen tilajäsennys. Kerroksen suurimpana muutoksena on kahvion siirtyminen ensimmäiseen kerrokseen.

Kuva: arkkitehtitoimisto Arto Sipinen (muokattu Jaakko Holma 9.5.2012)

sä tilajäsennyksessä sijoitettu talon sisäiselle toiminnalle tärkeä kirjojen lainaus- ja palautuspiste sekä kortisto. Entisen lainauspisteen yhteydessä on kirjahissi ja putkiposti, jotka ovat edelleen olemassa. Kortistohyllyt ovat sijainneet valokaton alla olevalla tasanteelle. Palvelupisteen ympäristön yleisilme on ollut alun perin avara ja väljä. Muuttuneessa käyttötarkoituksessa se on myös säilyttänyt väljyytensä.

Kirjaston kahvila on alun perin sijainnut toisessa kerroksessa. Korkeassa kahvilatilassa on isot ikkunat, jotka tekevät siitä valoisan ja avaran. Kerroksen ilmeeseen olennaisesti kuuluu Vuokko ja Torsten Laakson sisustussuunnitelman mukaiset huonekalut, joita on säilynyt runsaasti. Rakennuksen koillissivulle sijoitetut henkilökunnalle ja tutkijoille tarkoitetut toimistohuoneet noudattelevat rakennuksen 7,2 metrin moduulin perustuvia tyyppihuoneita. Leimallinen piirre kerrokselle on keltaisen-mustan-valkoisen värimaailma, joka toistuu niin yksityiskohdissa kuin suurina pintoina.

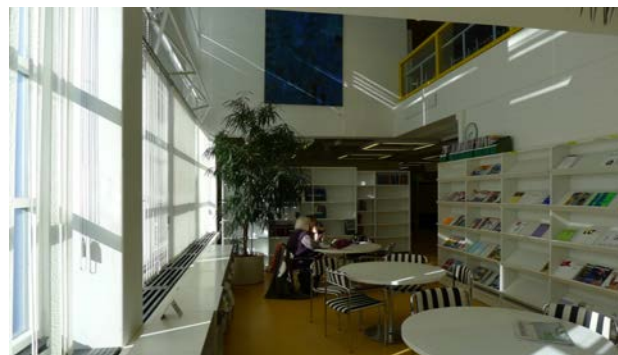

Vasemmalla ja oikealla: Kirjastotilan kortisto/lainautiski osuus kuvattuna 1980-luvun alussa ja keväällä 2012. Vanha kuva: JYM 2160:475

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Ensimmäinen muutokorjaus on kerroksessa toteutettu 1980-luvun alussa, jolloin on poistettu kaikki kokolattiamatot sisäilman pölyongelmien takia. Kokolattiamatot ovat olleet alun perin lähes kaikissa tiloissa. Maton tarkoituksena on ollut parantaa tilojen akustiikkaa. Toimistohuoneisiin on tehty pieniä muutoksia vuonna 1990 Keski-Suomen piirirakennustoimiston suunnitelmien pohjalta, jolloin toimistohuoneita on jaettu sekä yhdistelty.

Entisen kahviotilan muutos on toteutettu vuonna 1993, jolloin kahvio siirtyi ensimmäiseen kerrokseen. Nykyisin tila toimii lehtienlukusalina. Aikaisemmasta lainaustiskistä on myös luovuttu ja tilalle on rakennettu neuvonpiste. Alkuperäisessä tilajaossa kortiston- ja lainauspisteen merkitys talon toimintoja kokoavana tilana on ollut isompi. Kortiston tilalla on tällä hetkellä työpisteitä. Syynä muutokselle voidaan nähdä tietotekniikan kehittyminen, joka on poistanut kortiston tarpeen, mutta samalla lisännyt tarpeita tietokoneilla tehtävään työskentelyyn. Tämä näkyikin kerroksessa sijaitsevien tietokonepis-

Ylhäällä: Kirjaston kahvila 1980-luvun alussa. Kuva: JYM K2160:445

Alhaalla. Nykyisin kahvila toimii lehtilukusalina.

teiden lisääntymisenä, jonka takia esimerkiksi luentosali toimii nykyisin pääasiassa tietokone-luokkana. Kerroksessa on säilynyt runsaasti alkuperäisen sisustussuunnitelman mukaisia kalusteita. Muutoksista huolimatta kerrosta voidaan pitää edelleen tärkeänä talon arkkitehtuurille. Perussommitelma hiljaiseen lukusalipuoleen ja aktiiviseen hallitilaan on myös säilynyt.

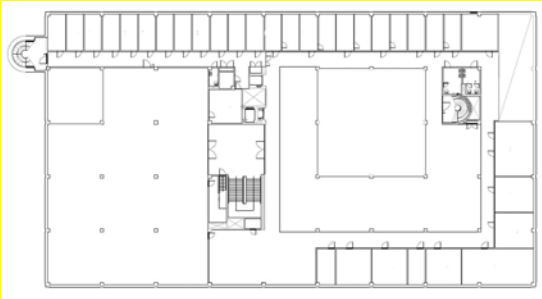

Ylhäällä: Lukusali kuvattuna 1980-luvun alussa. Kuva JYM K2160:462

Vasemmalla: Lukusaleille leimalliset isot ikkunapinnat näkyvät myös erilaisena julkisivujäsennyksenä.

KIRJASTO

3. KERROS

TILAT:

- Työhuoneita, jotka ovat mm. kirjaston henkilökunnan ja tutkijoiden käytössä
- Lukusali
- Ryhmätyöhuoneita
- WC

SUUNNITTELUN TAUSTA

Kirjastorakennuksen kolmanteen kerrokseen on sijoitettu runsaasti työhuoneita henkilökunnalle ja tutkijoille. Aulatilán yhteydessä on ollut myös aikakauslehtien lukusali. Kerroksessa on myös runsaasti lukusalipaik-

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni, johon osassa tiloissa kiinnitetty akustointilevy
- Käytävillä alaslaskut mineraalivillalevyllä

Lattiat:

- Suurimmassa osassa tiloja keltainen muovi- tai linoleumimatto (alkuperäinen neulahuopamatto)
- Toimisto- ja seminaarihuoneissa monia eri lattiamateriaaleja, kuten keltaista ja vaalean ruskeaa Hovi-kvartsivinyylilaattaa ja muovi/linoleumimattoja.

Seinät

- Maalattua puhtaaksi muurattua Kahi-tiiltä
- Kantavat betoniseinät tasoitettu ja maalattua valkoiseksi

Värit ja yksityiskohdat

- Keltaisen-mustan ja valokoisen värimaailma on säilynyt hyvin. Kerroksessa on runsaasti alkupe- räistä kalustusta.

Kuva: Kolmannen kerroksen käytävä näkymiä keväältä 2012.

koja, joita on osittain muutettu tietokonepisteiksi.

ARKKITEHTUURI

Kolmas kerros noudattelee muiden kerrosten pohjakaavaa. Rakennusmassan kolmelle sivulle on sijoitettu työhuoneita, jotka pääasiassa edelleen palvelevat alkuperäistä käyttötarkoitustaan henkilökunnan ja tutkijoiden työpisteinä. Pääväylä kerrokseen on rakennusmassan keskeltä olevasta porrashuoneesta, johon on sijoitettu myös kirjastorakennuksen hissit. Henkilöhissien lisäksi keskisaarekkeeseen on sijoitettu myös niin sanottu kirjahissi ja jo pois käytöstä jäänyt putkiposti. Aulatila jakaa kerroksen rauhalliseen lukusaliympäristöön ja julkisempaan hallitilaan. Kaakkoissivulla olevan porraskäytävän yhteydessä on wc-tilat. Rappukäytäviin ja hissiin liittyviä saarekkeita lukuun ottamatta kaikki muut väliseinät ovat kevyitä, jolla on pyritty tilojen helppoon muokattavuuteen. Kaakkoissivulla olevan entisen kahvitilan yhteydessä on parvi, josta on näkymä kahden kerroksen korkuiseen tilaan.

Kuva : Kolmannen kerroksen alkuperäinen tilajäsennys. Suuria muutoksia ei ole tapahtunut. Vain aikakauslehtien lukupiste on poistunut ja liikuntatieteiden lukusali muutettu Atk-pisteiksi.

Kuva: arkkitehtitoimisto Arto Sipinen (muokannut Jaakko Holma 9.5.2012)

Kerroksessa on myös iso luentosali, jossa on isot luoteeseen aukeavat ikkunat. Luentosalin kalusteryhmittelyssä on tehty muutoksia, mutta yleisilmeeltään sali on säilyttänyt alkuperäisen ajatuksensa, jossa kirjahyllyjen ja lukusalipöytien avulla on ryhmitelty rauhallisia lukusalipisteitä. Myös kolmannessa kerroksessa on lukusalipisteitä muutettu myöhemmin tietokonepisteiksi. Alkuperäinen sisustus, taivutetusta metallista tehtyine huonekaluineen, on kuitenkin hyvin säilynyt.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYT

Kerroksen huonetilajako on säilynyt hyvin. Joitakin toimistoiden väliseiniin kohdistuneita muutoksia on tehty rakennushallituksen toimesta 1990-luvun alussa. Vuonna 2009 tehtiin niin sanottu tenttiakvaario luentosalin nurkkaan. Lasiseinäinen tila noudattelee talon arkkitehtuuria ja sen on suunnitellut arkkitehtitoimisto Arto Sipinen. Myös tässä kerroksessa kokolatiamatot on poistettu niiden aiheuttaman pölyongelman takia. Alkuperäinen vaalean ruskea matto on pääosin korvattu keltaisella muovimatolla. Muutostyö on tehty

Vasemmalla ylhäällä: Alkuperäistä sisustusta oleva sohvaryhmä on säilynyt

Oikealla ylhäällä: Henkilökunnan tiloiksi merkityjä huoneita on muutettu neuvottelu ja ryhmätyötiloiksi. Varsinaisia seinämuutoksia ei kuitenkaan ole tehty.

Vasemmalla alhaalla: Kolmannen kerroksen tasanteelta on myös näköala toisen kerroksen lehtienlukusaliin, jossa aikaisemmin sijaitsi kahvio.

Oikealla alhaalla: Lukusalissa on tehty kalusteiden paikkojen muutoksia, mutta yleisilmeeltään ne ovat lähellä alkuperäistä asua.

Aukeaman kuvat keväältä 2012.

vaiheittain 1980-luvulla. Käytävillä, luentosaleissa ja toimistohuoneissa on säilynyt runsaasti alkuperäistä kalustusta.

Alkuperäisessä tilajäsennyksessä ollut aika kauslehtien lukupiste on kadonnut ja se on korvattu tenttilukupisteillä. Kaakkoisivulla olevat toimistohuoneet on myöhemmin muutettu ryhmätötiloiksi. Muutoksen yhtenä syynä on tilojen lämpöongelma aurinkoisina vuodenaikoina, joka koskee myös muita kerroksen toimistohuoneita. Kirjaston ilmanvaihtoon on tehty muutuskorjaus 2000-luvun taitteessa.

Kerrosta voi pitää yleisilmeeltään erittäin hyvin säilyneenä. Tärkeimpänä säilyneinä kohtina on tilajäsennys ja kiinteä sekä irtosisustus (pöydät, tuolit, naulakot, valaisimet, hyllyt jne.)

Kuva: Kirjaston kolmannen kerroksen työhuone kuvattuna 1980-luvun alussa. Alkuperäisen väriytyksen mukaisia toimistohuonekaluja on paikoitellen edelleen toimistohuoneissa.
Kuva: JYM K2160:449

Jyväskylän Yliopisto Seminaarinmäki

HALLINTO (T)

Suunnittelija: Arto Sipinen

Valmistumisvuosi: 1974

Pääsuunnittelija:

Arkkitehti Arto Sipinen, Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen

Muut suunnittelijat:

Rak: Insinööritoimisto Pentti Vähäkallio

Lvi: Lämpötekniikka Insinööritoimisto Oy

Säh: Insinööritoimisto Risto Mäenpää

Sisustus: Sisustustoimisto Vuokko ja Torsten Laakso

Urakoitsijat

Rakennustyöt: Kerrostyö Oy (Pääurakoitsija)

Putkityöt: Oy Huber Ab

Ilmanvaihto: Ilmateollisuus Oy

Sähkötyöt: Are Oy

Maalaustyöt: Maalaamo T. Kovanen

Rakennuttaja:

Rakennushallitus

Suunnitteluajankohta

1971-1973

Rakennuksen käyttöönoton ajankohta

Loppukatselmus: 18.10.1974

Valmistumisjuhla 28.11.1974

Omistus:

Suomen yliopistokiinteistöt Oy

Kaavatilanne:

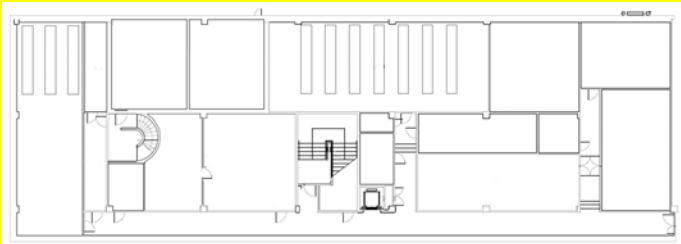
Alueelle ollaan laatimassa uutta kaavaa

Suojelutilanne

Rakennukset kuuluvat Seminaarinmäen yliopistorakennuskokonaisuuteen, joka on mukana Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelossa. Keski-Suomen maakuntakaavassa Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen kampus on merkitty valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennettuna kulttuuriperinnön kohteeksi. Suojeluarvot määritellään kaavan laatimisen yhteydessä.

HALLINTORAKENNUS

KELLARIKERROS

TILAT

- Varastohuoneita mm. kirjaston käyttöön
- Tiloja taloteknisille laitteille
- Palvelinhuoneita yliopiston tietoteknisille palveluille
- Väestönsuoja

SUUNNITTELUN TAUSTAA

Ikkunattomaan kellarikerrokseen on sijoitettu etupäässä varastotiloja sekä teknisiä tiloja. Alkuperäisessä pohjakuvassa sinne on merkitty muun muassa puhelinrelehuone ja sen laajentumisvara, väestönsuoja, akkuhuone ja

runsaasti kirjastolle varattuja tiloja, kuten monografia ja aikakauslehtivarastot.

ARKKITEHTUURI

Kellarikerroksen suunnittelussa on otettu huomioon kirjaston mahdollinen kasvutarve. Tästä syystä hallintorakennuksen kellarikerros on liitetty yhdyskäytävällä kirjastorakennuksen maanalaisiin kerroksiin. Suunnitteluvaiheessa kirjaston kokoelmien kasvun ennustaminen osoittautui vaikeaksi. Yhdyskäytävä ratkaisulla saatiin mahdollisuus tilojen muunneltavuuteen tulevien tarpeiden mukaan. Kellarikerroksen tilat ovatkin pääasiassa varastohuoneita ja teknisiä tiloja.

Tilojen järjestyksessä on lähdetty käytännöllisimmistä vaihtoehdosta. Pitkä pääasiassa kaakkoisseinän vieressä kulkeva käytävä yhdistää eri huoneet toisiinsa. Yksityiskohtana on mainittava alkuperäiskuvissa kirjaston kalustevarastoksi merkittyyn tilaan sijoitettu kattoikkuna. Sen yläpuolinen osa on kirjasto- ja hallintorakennuksen välissä olevalla pienellä aukiolla.

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni

Lattiat:

- Käytävillä ja varastoissa maalattu teräshierretty betonipinta
- Palvelinhuoneissa antistaattinen muovimatto

Seinät:

- Maalattua puhtaaksi muurattua Kahi-tiilipintaa
- Maalattua betonipintaa

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Kellarikerroksessa on tehty joitakin pieniä väliseinämuutoksia rakennuksen valmistumisen jälkeen. Pääasiassa muutokset on tehty vuonna 1990 Rakennushallituksen laatimien muutossuunnitelmien pohjalta. Tällöin entistä varastotilaa laajennettiin entiseen puhelinrelehuoneeseen. Tila on nykyisin palvelinhuone.

Kellaritilat ovat säilyttäneet alkuperäisen asunsa ja tiloihin tehdyt muutokset ovat vain vähäisiä. Tehdyt muutokset ovat olleet lähinnä varastotilojen uudelleen järjestelyjä. Tällöin on muutettu kevyiden väliseinien paikkoja ja lisätty oviaukkoja.

Ylhäällä: Kirjaston ja hallintorakennuksen yhdistää toisiinsa maanalainen käytävä.

Vasemmalla: Tilassa 0128 oleva kattoikkuna.

HALLINTORAKENNUS

1. KERROS

TILAT

- Kirjaamo
- Arkisto
- Tietohallinnon tiloja
- Henkilökunnan taukokuone sekä pukuhuone
- Virastomestareiden työhuoneita
- Kokoushuone

SUUNNITTELUN TAUSTA

Hallintorakennuksen ensimmäisen kerroksen tilat on alkuperäispiirustuksien mukaan suunniteltu monipuoliseen käyttöön. Varasto- ja arkistohuoneiden lisäksi sinne on

MATERIAALIT

Katot:

- Osittain mineraalivillalevyllä tehdyt alaslaskut tai ylälaattaan on suoraan liimattu mineraalilevy

Lattiat:

- Useita erilaisia materiaaleja, kuten muovimattoja (musta ja harmaa), sekä Hovi-laattaa (keltainen) ja finnflex-laattaa (musta)

Seinät:

- Maalattua puhtaaksi muurattua Kahi-tiiltä
- Porrashuoneen kohdalla tasoitettua betoniseinää

Värit ja yksityiskohdat

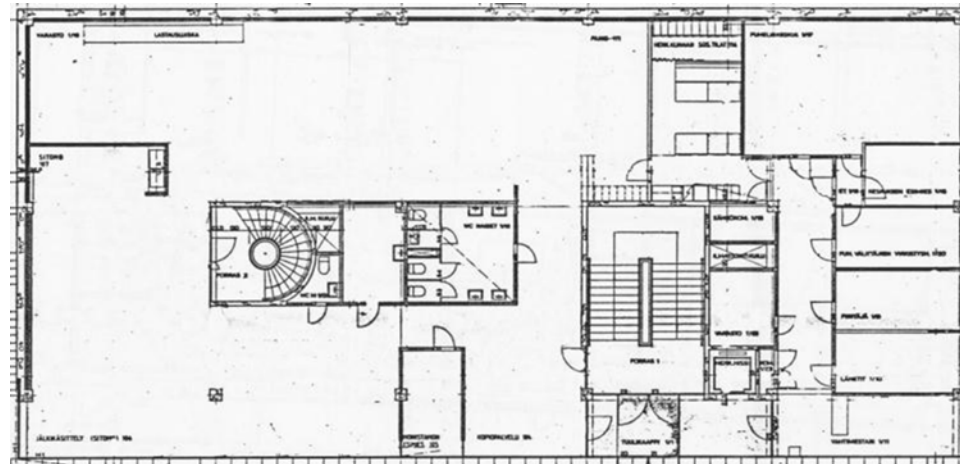
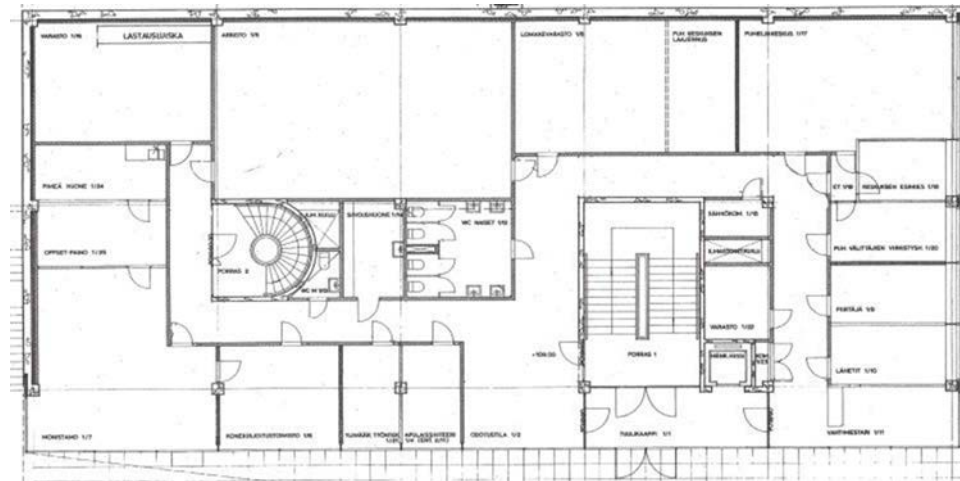
- Tiloissa on runsaasti muutoksia. Sisäänkäynnin sininen värimaailma on suurimmaksi osaksi säilynyt. Osittain myös käytävillä on löydettävissä alkuperäistä mustaa finnflex-laattaa. Osassa toimistoja on keltaista Hovi-laattaa, joka on asennettu 1980-luvulla kokolattiamattojen tilalle.

Ylä ja alakuva: Ensimmäisen kerroksen käytäviä

sijoitettu tilat vahtimestareille, monistamolle ja puhelinkeskukseksi.. Silloinen puhelinkeskus ei olisi enää voinut laajentua yliopistolle tehtyjen uusien rakennussuunnitelmien mukana, jolloin puhelinvaihte ja sen vaatimat tekniset tilat liitettiin huonetilaohjelman ulkopuolelta kirjasto-hallintorakennuksen yhteyteen. Puhelinvaihteessa oli 70-luvun alussa 300 alanumeroa, mutta lisärakentamisen takia arvioitiin, että se kasvaisi yli 1600 numeroon. (JYRNA 28.12.1971, raportti) Alkuperäisessä ohjelmassa ensimmäisessä kerroksessa on ollut myös konekirjoittajien, piirtäjän ja lähettien työhuoneet.

ARKKITEHTUURI

Muista Arto Sipisen Seminaarinmäelle suunnittelemissa rakennuksista poiketen hallintorakennuksen ensimmäisessä kerroksessa ei ole kulkijoita kokoavaa isompaa aulatilaa. Alkuperäisessä tilajaossa on ollut pieni odotustila pääovista vasemmalle kuljettaessa. Tällöin kulku kerroksessa oleviin toimisto- ja varastotiloihin on ollut rakennusmassan keskellä kulkeneen mutkittelevan käytävän kautta. Tämä pohjaratkaisu muutettiin varsin pian

rakennuksen valmistumisen jälkeen vuonna 1978.

Rakennuksen ensimmäisen kerroksen huone- jaossa näkyy kerroksen osittainen sijoittuminen maan alle. Kerroksessa olevat aputilat, kuten varastot ja arkistohuoneet, on sijoitettu ikkunattomille seinustoille. Toimistohuoneet ja muut työtilat ovat alkuperäisessä pohjaratkaisussa sijoitettu ikkunallisiin tiloihin, jolloin niihin on tarjolla luonnonvaloa. Myöhemmissä muutokorjauksissa on toimistohuoneita sijoitettu myös rakennusrungon keskelle ja ikkunattomiin kohtiin.

Nykyisin isot, melkein kokoseinän kokoiset ikkunat tekevät avokonttorimaiseksi muuttuneesta tilajärjestyksessä avaran. Moneen kertaan tehtyjen muutostöiden takia ei tiloissa ole kuitenkaan löydettävissä selkeää yhtenäistä ilmettä. Parhaiten rakennuksen alkuperäinen ilme on löydettävissä koillissivun käytäväosasta ja siinä olevista toimistohuoneista.

Pääsisäänkäynnin värinä on sininen, joka vaihtuu rappukäytävään ja tiloihin mentäessä mustan, valkoisen ja keltaisen yhdistelmään.

Edellinen sivu: Ylhäällä alkuperäinen tilajäsennys, keskellä vuonna 1978 tehty muutos ja alhaalla nykytilanne. Kuvat JYM

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYT

Tilojen alkuperäinen käyttö muuttui varsin pian rakennuksen valmistumisen jälkeen. Yliopistopaino muutti ensimmäiseen kerrokseen vuonna 1978, jonka takia siinä tehtiin isompi muutuskorjaus. Muutospiirustukset on laatinut Keski-Suomen piirirakennustoimisto. Suuri osa kevyistä väliseinistä poistettiin painokoneiden ja muiden painoon liittyvien toimintojen tieltä. Vahtimestareiden ja puhelinkeskuksen tilat olivat ainoat, jotka pysyivät ennallaan vuoden 1978 muutostöissä. Samassa yhteydessä entisiin varastotiloihin tehtiin taukuhuone ja sosiaalitilat henkilökunnalle.

Seuraavat isommat muutostyöt tehtiin 1990-luvun alussa yliopistopainon siirtyessä muihin tiloihin. Tällöin avonaiset painokonetilat muutettiin avokonttoriksi, jossa työpisteet erotettiin kevyillä välisermeillä. Uusina toimintoina tuli matkahuollon toimipiste, kirjaamo ja arkistohuone sekä kassa. Matkahuollon toimisto ja kirjaamo erotettiin toisistaan lasiseinillä. Kirjaamolle avattiin oma sisäänkäynti. Myös vahtimestareiden huoneisiin tehtiin tässä yhteydessä muutoksia.

Muutostöiden suunnittelusta vastasi Arkkitehti- ja sisustustoimisto Orkidea.

Viimeisin muutos tiloihin on tehty yliopiston tietohallinnon muuttaessa tiloihin, jonka takia uusittiin avokonttorikalustusta, mutta myös väliseinien paikkoja, sekä lisättiin lasiseiniä tiiliseinien tilalle. Samassa yhteydessä puhelinvaihte muutti pois ja näistä tiloista tehtiin neuvotteluhuone, sekä toimistohuoneita. Muutos on tapahtunut 2000-luvun vaihteessa.

Ensimmäisessä kerroksessa on tehty paljon muutoksia. Tämä näkyy muun muassa sisustusmateriaalien kirjavuutena, josta esimerkkinä lattiamateriaalien vaihtelu eri tilojen välillä. Pääsisäänkäynti ja siihen liittyvä tuulikaappi ovat kuitenkin rakennuksen arkkitehtuurille tunnusomaisia sinisen värityksen osalta.

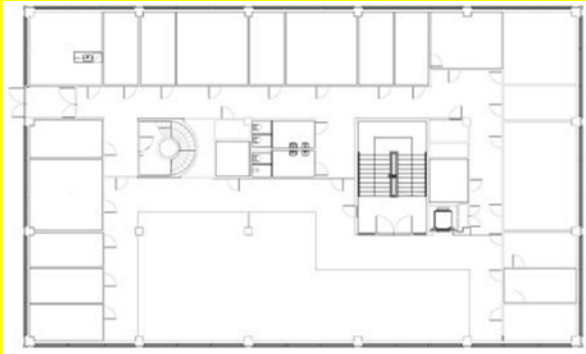
Ylhäällä ja keskellä: Aikaisemmat yliopistopainon tilat on muutettu avokonttoriksi, jossa nykyisin on kirjaamon ja tietohallinnon palveluja. Isot ikkunat tekevät tiloista valoisan.

Alhaalla. Kerroksen taukuhuone on rakennettu vuoden 1978 muutostöiden yhteydessä.

HALLINTORAKENNUS

2. KERROS

TILAT

- Työhuoneita, jotka ovat mm. opiskelija-palvelujen, kansainvälisten palvelujen ja taloushallinnon käytössä
- Avokonttoritila
- Henkilökunnan taukokuone
- WC

SUUNNITTELUN TAUSTA

Hallintorakennuksen toiseen kerrokseen on alun perin suunniteltu opintoasiaintoimisto, kirjaamo, kassa ja matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan kanslia.

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni, johon osassa tiloissa kiinnitetty akustointilevy
- Käytävillä alaslasket mineraalivillalevyllä

Lattiat:

- Käytävillä keltainen muovimatto ja vaalea Hovi-kvartsivinyylilaatta
- Toimisto- ja seminaarihuoneissa monia eri lattiamateriaaleja, kuten keltaista ja vaalean ruskeaa Hovi-kvartsivinyylilaattaa ja muovimattoja.

Seinät:

- Maalattua puhtaaksi muurattua tiilipintaa

Värit ja yksityiskohdat

- Tilojen värimaailma on pääosaltaan valkoinen, jolle kontrastina ovat mustat ja keltaiset pinnat. Keltaista ja mustaa sävyä on mm. lattiamateriaaleissa, verhoissa ja alkuperäisissä kalusteissa sekä ikkunapuitteissa.

Ylä ja alakuva: Eräistä toimistohuoneista on edelleen löydettävissä alkuperäisiä toimistokalusteita.

Siellä on ollut myös postitoimisto ja arkistohoitajan huoneet.

Kerroksessa on ollut vastaanottotiski, jossa on ollut aktuaarin vastaanottopiste sekä hoidettu yliopiston kassapalveluja. 1970-luvun alussa Jyväskylän yliopisto oli kokeiluyliopisto opintotietojen tallentamisessa tietotekniikkaa apuna käyttäen. Esimerkiksi tutkintorekisterin tallentaminen on ollut yksi tällainen osa-alue. Tätä varten aktuaarille varattiin työpiste kerroksesta (Hakamäen haastattelu, ei pvm).

ARKKITEHTUURI

Alkuperäispiirustusten mukaan toisen kerroksen huoneet ovat palvelleet monipuolisesti eri käyttäjiä. Pääportaita kerrokseen saavuttaessa on ensimmäisenä tultu odotustilaan, josta toiminnot eriytyvät. Odotustilan ja kassa/aktuaaripalvelujen välissä on ollut metallikehyksinen lasiseinä. Odotustilan ja palvelutiskin tilajäsennys näkyy myös julkisivujen ikkunoiden sijoittelussa. Ikkunoiden koko on näiden tilojen kohdalla tavallista isompi. Vastaanotto ja palvelutiskin ympäristön yleisilme on ollut alun perin avara ja väljä, sekä niihin on olennaisesti kuulunut Vuokko ja Torsten

Laakson sisustussuunnitelman mukaiset huonekalut.

Toimistohuoneet noudattelevat rakennuksen yleisiä suunnitteluperiaatteita. Käytävä kiertää rakennusrungon keskelle sijoitettuja portaikkoja sekä aputiloja. Kerroksessa oleva henkilökunnan taukokuone on edelleen aktiivisessa käytössä. Se on sijoitettu kerroksen nurkkaan, jolloin siihen pääsee valoa kahdelta sivulta. Kerrokseen on oma erillinen sisäänkäynti ulkoa, jonka lähelle on ollut sijoitettuna postitoimisto ja kirjaamo. Nykyisin nämä huoneet ovat toimistokäytössä.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Ensimmäinen muutostyö on kerroksessa toteutettu 1980-luvun alussa, jolloin on poistettu kaikki kokolattiamatot sisäilman pölyongelmien takia. Kokolattiamatot ovat olleet alun perin lähes kaikissa tiloissa. Keski-Suomen piirirakennustoimiston suunnitelmien pohjalta vuonna 1990 työhuoneissa on

Ylhäällä oikealla: Henkilökunnan taukotila

Alhaalla oikealla: Käytävän yleisilme on säilynyt, mutta tiloissa ollut kokolattiamatto on vaihdettu 1980-luvun alussa.

Vasemmalla: Paikoitellen on löydettävissä alkuperäisiä huonekaluja.

Edellinen sivu: Kassa /Aktuaarin palvelutiski kuvattuna 9.12.1975 ja nykytilanne. Kuva Matti Salmi/JYM ja Jaakko Holma

tehty pieniä muutoksia, kuten huonetilojen jakamisia ja yhdistelemisiä.

Rakennuksen muutuskorjauksissa avara vastaanottotila on muutettu uuteen käyttöön, jonka seurauksena alkuperäinen sisustus on korvattu avokonttorikalusteilla. Muutos on tapahtunut 1990-luvun aikana, mutta kirjallista aineistoa ajankohdasta ei ollut löydettävissä. Talolle tyypillinen valkoinen-keltainen-musta värimaailma on säilynyt paikoitellen esimerkiksi lattiamateriaaleissa. Uudemmat konttorikalusteet eivät enää kuitenkaan noudattele alkuperäistä värimaailmaa. Toimistohuoneista on edelleen löydettävissä myös alkuperäisiä kalusteita. Kerroksen alkuperäinen ilme on siis säilynyt vain paikoitellen.

Entinen postitoimisto on muutettu toimistokäyttöön, jolloin tilaa on jaettu kevyellä väliseinällä. Kuva kesältä 2011.

HALLINTORAKENNUS

3. KERROS

TILAT:

- Työhuoneita, jotka ovat mm. taloushallinnon ja henkilöstöpalvelujen käytössä
- Varastoja
- Henkilökunnan taukuhuone
- WC

SUUNNITTELUN TAUSTA

Hallintorakennuksen kolmanteen kerrokseen on alun perin suunniteltu tilat taloustoimiston, tilitoimiston ja opintoasiain toimiston käyttöön. Siellä on alkuperäispiirustusten mukaan ollut mm. toimistopäällikön,

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni, johon osassa tiloissa kiinnitetty akustointilevy
- Käytävillä alaslaskut mineraalivillalevyllä

Lattiat:

- Käytävillä vaalean ruskea Hovi-kvartsivinyylilaatta
- Toimistohuoneissa keltainen tai vaalean ruskea Hovi-kvartsivinyylilaatta

Seinät

- Maalattua puhtaaksi muurattua Kahi-tiiltä
- Kantavat betoniseinät tasoitettu ja maalattua valkoiseksi

Värit ja yksityiskohdat

- Käytävien värimaailma on yleisväreiltään vaalea. Alkuperäinen lattiamateriaali on ollut useissa tiloissa kokolattiamatto (keltainen), joka on vaihdettu pölyongelmien takia. Toimistohuoneisiin on tässä yhteydessä vaihdettu pääasiassa keltainen Hovi-laatta.

Ylä ja alakuva: Kolmannen kerroksen käytävä ja siellä säilynyt alkuperäinen sohvakaluste. Kerroksessa on tapahtunut vain vähän muutoksia, kuten esimerkiksi alkuperäinen kokolattiamatto on poistettu ja vaihdettu muovimattoon.

ylikämmreerin ja palkanlaskennan toimistohuoneet. Myös humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja kasvatustieteiden kansliat olivat alun perin kerroksessa (Jyväskylän yliopiston tiedotuslehti 24.10.1974).

ARKKITEHTUURI

Kolmanteen kerrokseen ei ole sijoitettu erikoissuunnittelua vaativia tiloja. Sitä voidaankin pitää rakennuksen systeemiarkkitehtuurin mukaisena tyyppikerroksena. Toimistohuoneet ovat kerroksen reunoilla ja keskelle on sijoitettu kerroksen aputilat eli varastot ja wc sekä porrashuoneet ja tekniikan vaatimat läpiviennit. Kerroksen ulkonurkkiin on alkupe-
räisessä huonejaossa sijoitettu isoimmat työskentelytilat, kuten tiedekuntakanslia, neuvotteluhuone, palkkakirjanpito ja laskujen numerotarkastus.

Pääportaita kerrokseen saavuttaessa on alkuperäisessä asussa tultu odotustilaan, josta kerroksen toiminnot eriytyvät. Toimistopäällikön ja tiedekuntakanslian palvelut on sijoitettu lähimmäksi porrashuoneen ovia. Pieneen aulatilaa on ajateltu jätettävän tarvittaessa

Kerroksen isoimpia muutoksia on ollut pienen aulatilaa muuttaminen taukahuoneeksi. Kuva Jaakko Holma/ Matti Salmi/JYM

ulkovaatteita sekä siinä on ollut oleskeluryhmä pöytineen.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Kerroksen huonetilajako on säilynyt hyvin verrattaessa hallintorakennuksen muihin kerroksiin. Olennaisia muutoksia on tehty Rakennushallinnon Keski-Suomen piirin suunnittelemassa muutostyössä 1990-luvun alussa (Rakennushallitus 7.3.1990). Tuolloin kerroksen nurkassa ollut neuvotteluhuone jaettiin kahdeksi työhuoneeksi. Samalla odotustila muutettiin lasiseinällä neuvotteluhuoneeksi. Nykyisin se palvelee henkilökuntaa taukokuoneena. Myös kaksi pienempää työhuonetta yhdistettiin purkamalla niiden välissä ollut väliseinä. Muutokset ovat olleet vähäisiä. Sisääntulon aula-alueen kohdalla tilojen luonne on kuitenkin muuttunut merkittävästi. Myös tässä kerroksessa kokolatiamatot on poistettu niiden aiheuttaman pölyongelman takia. Käytävillä ja toimistohuoneissa on paikoitellen säilynyt alkuperäistä kalustusta. Useista pienistä muutoksista huolimatta kerrosta voi pitää hallintorakennuksen parhaiten säilyneenä kokonaisuutena.

Vasemmalla: Esimerkkikuvat kerroksen toimistohuoneista.

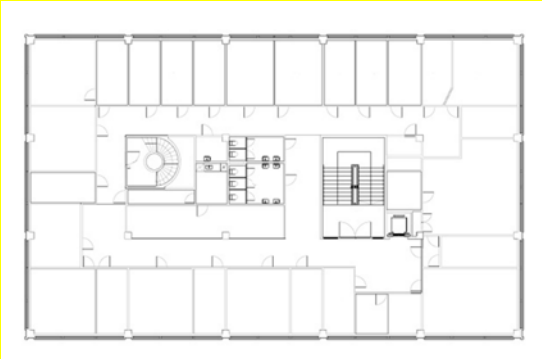
Oikealla ylhäällä. Entinen aulatila on muutettu valoisaksi henkilökunnan taukokuoneeksi.

Oikealla alhaalla: Kerroksen käytävä

Edellinen sivu: Rappukäytävän edusta kuvattuna 9.12.1975 ja inventointihetkellä. Kuva Jaakko Holma ja Matti Salmi/JYM

HALLINTORAKENNUS

4. KERROS

TILAT

- Työhuoneita, jotka ovat mm. yliopiston tilapalvelut, puhelinkeskuksen ja viestintäpalvelujen ja rehtorin viraston käytössä.
- Henkilökunnan taukotila ja siihen kuuluva keittiö
- Varastoja
- WC

SUUNNITTELUN TAUSTA

Neljännessä kerroksessa on suunnittelun lähtökohtana ollut yliopiston hallinnollisesti

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni, johon osassa tiloissa kiinnitetty mineraalivillalevy
- Käytävillä alaslaskut mineraalivillalevyllä

Lattiat:

- Käytävillä harmaa hovilaatta. Alkuperäinen on ollut kokolattiamatto
- Toimisto- ja seminaarihuoneissa keltaista Hovi-kvartisivinyylilaattaa (muutettu 1980-luvun alussa), sekä osassa huoneista alkuperäistä korkkilaattaa.

Seinät:

- Maalattua puhtaaksi muurattua tiilipintaa
- Rappukäytävän seinät tasoitettua ja maalattua betonipintaa

Värit ja yksityiskohdat

- Käytävillä kerroksen värimaailma on vaalea. Toimistohuoneissa keltainen ja musta tuovat valkoisille pinnoille kontrastia. Rehtorin virastolle aikoinaan varatut huoneet tunnistaa poikkeavasta lattiamateriaalista, joka on korkkilaatta.

Ylhäällä: Kerroksessa oleva 11 m² tyyppihuone.

Alhaalla: Rappukäytävän edessä on aikaisemmin ollut vahtimestarin huone ja pieni aulatila. Nykyisin se on muutettu toimistoksi.

tärkeimpien palvelujen sijoittaminen tiloihin. Sinne suunniteltuja huoneita ovat olleet mm. iso neuvotteluhuone, jossa yliopiston hallintokollegio on kokoontunut. Tämä tila varustettiin nykyaikaisin kokousteknisin apuvälinein, joiden suunnittelusta vastasi oma työryhmänsä. Samoin rehtorin työhuone on sijainnut kerroksessa. Omat työhuoneensa ovat olleet myös hallintojohtajalla sekä toimistopäälliköllä. Muihin toimistohuoneisiin onkin sijoitettu paljon rehtorinvirastoa tukevia toimintoja, kuten konekirjoitustoimisto, kanslia ja sihteerien työpisteet.

ARKKITEHTUURI

Neljännän kerroksen suunnittelun periaatteet noudattelevat alempien kerrosten ja rakennjärjestelmän yleisiä periaatteita. Kerroksessa on varattu muita kerroksia enemmän käytäväpinta-alaa odotustilaksi. Esimerkiksi rehtorin ja hallintojohtajien huoneiden edessä on leveämpi käytävä, jossa vierailijat ovat voineet odottaa huoneisiin pääsyä sohvaryhmillä. Myöhemmissä muutoksissa tämä on muutettu tehokkaampaan käyttöön. Kerroksessa on ollut rappukäytävän edessä oma ylivahimestarin valvontakoppi, joka kertoo aikaisemman

Odotustila on myöhemmin muutettu henkilökunnan taukotilaksi. Alhaalla oleva kuva on otettu 9.12.1975

käytön tärkeydestä yliopiston hallinnollisena keskuksena.

Rehtorin huone on sijoitettu kerroksen nurkkaan, valoisimmalle paikalle. Rehtorin virastolle varatut huoneet erottaa edelleen muista toimistohuoneista poikkeavasta lattiamateriaalista. Iso kokoushuone on ollut koko koillispuolen julkisivun pituinen. Sen suunnittelua ohjaavana lähtökohta on ollut tilan muunneltavuus. Liikuteltavilla haitariovilla kokoushuone on ollut jaettavissa pienemmiksi kokoustiloiksi. Tärkeä piirre hallintokollegion isolle neuvotteluhuoneelle on ollut myös alkuperäisen sisustussuunnitelman mukainen kalustus. Kokoushuoneen kahvitarjoiluja varten on kerrokseen jo alun perin tehty pieni keittokomero, joka on myöhemmin kasvanut henkilökunnan taukotilan keittiöksi.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS:

Kerroksessa on tehty runsaasti muutoksia varsinkin 2000-luvun alussa. Tällöin rehtorin virasto muutti uusiin tiloihin, jonka jälkeen kerroksessa tehtiin laaja muutostyö. Isompi neuvotteluhuone jaettiin väliseinillä pienemmiksi toimistoiksi, puhelinkeskukseksi

Kuvassa neljännessä kerroksessa ollut suuri neuvotteluhuone, joka on nykyisen muutettu toimistohuoneiksi. Kuva otettu 31.1.1985 Hilikka Hakamäen läksiäistilaisuudesta.

Kuva Matti Salmi/JYM

ja neuvotteluhuoneeksi. Nykyinen henkilökunnan kahvihuone on järjestetty aikaisemmin odotustilana olleelle leveälle käytävälle. Vahtimestarin huone ja sen edessä ollut odotustila on muutettu toimistokäyttöön erottamalla se kevyellä väliseinällä käytävästä. Muissa toimistohuoneissa ei ole tehty isoja muutoksia. Esimerkiksi aikoinaan yliopiston tärkeimpänä toimistohuoneena ollut rehtorin työhuone on edelleen olemassa. Työhuoneista ja käytäviltä on edelleen löydettävissä alkuperäisiä kalusteita. Talolle ominaiset sisustusvärit eli mustan, keltaisen ja valkoisen yhdistelmä on pääasiallisesti tiloissa säilynyt.

Ylhäällä vasemmalla: Entinen rehtorin työhuone on sijoitettu valoisalle paikalle kerroksen nurkkaan.

Keskellä vasemmalla: Neuvotteluhuone.

Alhaalla vasemmalla: Yliopiston puhelin-keskus on osittain sijoitettu entiseen neuvotteluhuoneeseen.

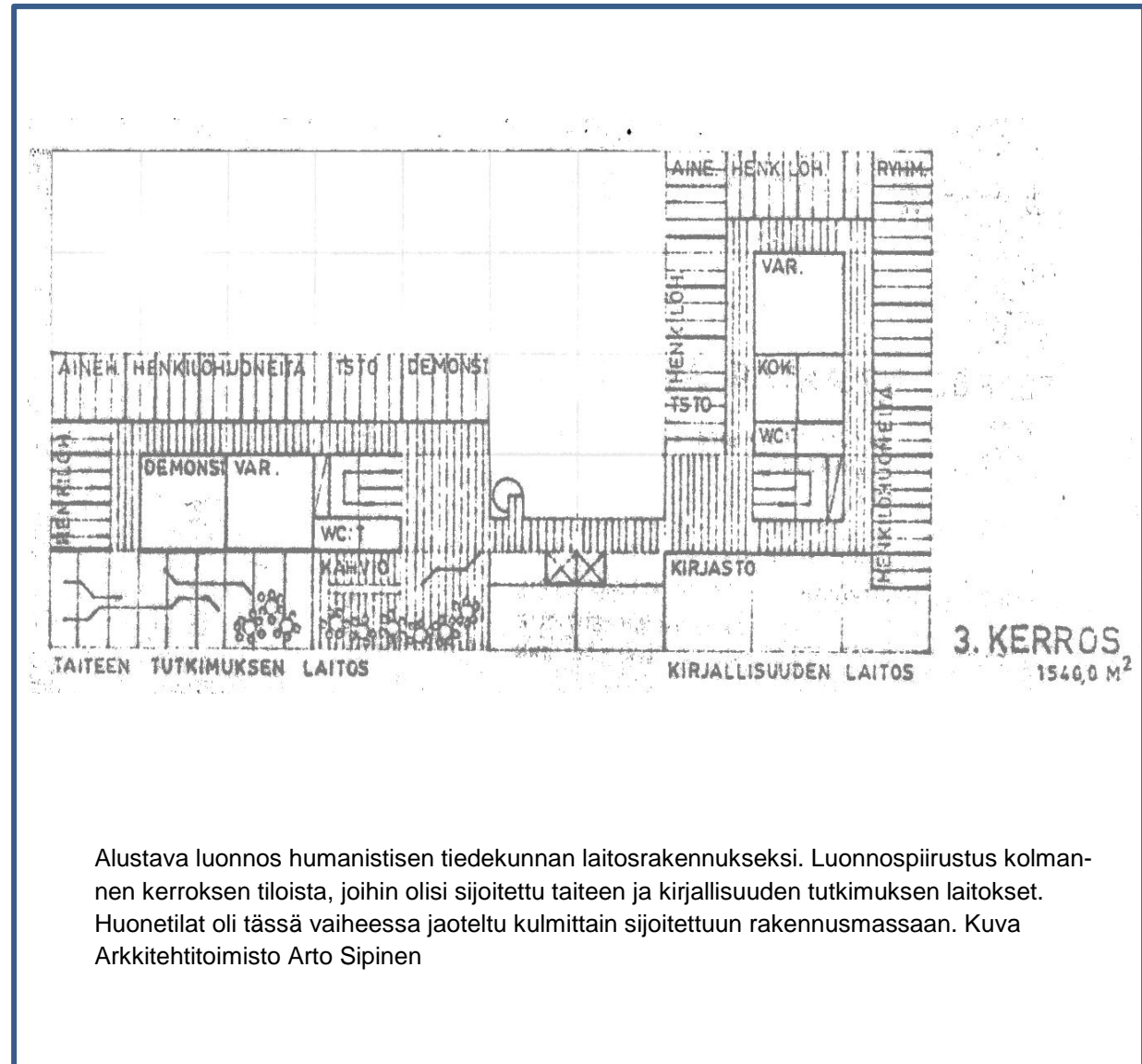
Ylhäällä oikealla: Tietohallintopäällikkö Mauno Väisänen työhuoneessaan.

Alhaalla oikealla: Yksityiskohta alkuperäisestä ovesta.

7. Humanistisen tiedekunnan laitosrakennusten suunnittelu

Seminaarinmäen yliopistoalueelle pitkään kaavailtu humanistisen tiedekunnan laitosrakennus oli tarkoitus olla Seminaarinmäen viimeiset rakennukset ennen kuin yliopiston laajenemisen painopiste suuntautuisi Mattilanniemen alueen kehittämiseen. Arkkitehti Alvar Aallon toteutettavaksi kaavaillun rakennuksen erityiseksi ongelmakohtaksi oli noussut rakennuksen sijoittaminen Seminaarinmäelle, jossa vanhat rakennukset ja puistomainen miljöö sekä liikennejärjestelyt rajoittivat mahdollisuuksia. Myöhemmin laitosrakennuksen suunnittelun päävastuun saanut arkkitehti Arto Sipisen törmäsi samoihin haasteisiin, jotka olivat jo Alvar Aallon arkkitehtitoimiston suunnitelmien viivästyksen syynä. Rakennuskokonaisuuden paikkaa ja muotoa haettiin edelleen. Esimerkkinä Rakentamisen neuvottelukunnan humanistisen jaoston 17.2.1972 kirjattu lausunto, missä se on todennut arkkitehti Sipisen ehdottaman

Alustava luonnos humanistisen tiedekunnan laitosrakennukseksi. Luonnospirustus kolmannen kerroksen tiloista, joihin olisi sijoitettu taiteen ja kirjallisuuden tutkimuksen laitokset. Huonetilat oli tässä vaiheessa jaoteltu kulmittain sijoitettuun rakennusmassaan. Kuva Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen

paikan Normaalityösuon puolaisesta kulmassa epäsoivaksi. Syynä oli katumelusta johtuva haitta. (JYRNA 17.2.1972, pöytäkirja)

Arkkitehti Arto Sipisen toimiston laatimissa ensimmäisissä luonnoksissa humanistisen tiedekunnan laitosrakennukseksi kaikki huonetilaohjelmassa määritellyt toiminnot oli sijoitettu yhteen isompaan kulmikkaaseen rakennusmassaan. Suurin osa tilaohjelmassa määritellyistä yhteisistä tiloista olisi tässä vaihtoehdossa sijoitettu ensimmäiseen kerrokseen, musiikin laitos toiseen ja kirjallisuuden sekä taiteen tutkimuksen laitokset kolmanteen. Isompi rakennuskokonaisuus olisi tullut suurin piirtein nykyisen Athenaeum-rakennuksen kohdalle. (Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen, luonnos 22.5.1971)Vaikeasta rakennuspaikasta johtuen kaikkien laitosten yhteisestä isosta rakennuksesta luovuttiin ja tehtiin samankaltainen päätös, joka oli tehty jo kirjasto-hallintorakennuksen kohdalla. Rakennusmassat jaettiin kahteen pienempään rakennukseen, joiden sijoittelussa pyrittiin huomioimaan vanha puistomainen rakennuspaikka ja miljöö. Tähän vaikutti yleinen keskustelu, jota oli käyty puiston säilyttämisen puolesta. Samasta syystä päädyttiin rakenta-

maan mahdollisimman lähelle jo valmistumassa ollutta kirjasto- ja hallintorakennusta. Athenaeum ja Musica rakennusten kohdilla oli ennestään puurakenteiset piharakennukset, joten puunkaatoihin ei tarvinnut suuremmin ryhtyä. Vanhojen puurakennusten säästämistä ei nähty samalla tavalla tärkeänä. Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunta totesi humanistisen tiedekunnan laitosrakennuksen tilaohjelman kohdalla:

”...yleensä humanistiset aineet eivät tarvitse erikoistiloja ja laboratorioita, mutta eräissä tapauksissa opiskelun erikoisluonne, opiskeluvälineiden laatu ja erikoistilojen tarve on täysin verrattavissa tekniikan vaativiin aineisiin, jopa ne eräissä tapauksessa ylittäen.” (JYRNA ei pvm, Selostus humanistisen tiedekunnan laitosrakennuksen huonetilaohjelmasta)

Tämän takia Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunta päätyi esittämään musiikin, puheviestinnän, taiteentutkimuksen ja kirjallisuuden laitosten toimintoja uusiin laitosrakennuksiin, koska katsoi niillä olevan tarvetta tällaisille erityistiloille. (JYRNA 22.5.1971, pöytäkirja) Rakennusten huonetila-

ohjelmasta on erityisesti nähtävissä, kuinka rakennuskokonaisuuden suunnittelussa on lähdetty nimenomaan opetussisällöistä ja tutkimuksellisista tarpeista käsin. Rakennukset nähtiin mahdollistavan uusia pedagogisten ja tutkimuksellisten edistysaskelien ottamisen.

Musica-rakennuksen kohdalla nähtiin erityisen urauurtavana musiikkitieteiden, musiikkipedagogiikan ja musiikkiterapian yhdistämisestä saman katon alle. Atheneumissa taas on esimerkiksi taiteentutkimukselle varattuja tiloja, jossa pedagogisena ajatuksena oli tutustuttaa opiskelijat taiteilijoiden käyttämiin työtekniikoihin. Myös puhetekniikka oli oppiaineena uusi ja vaati sille suunniteltuja tiloja toiminnalleen. Ajalle tyypillisesti rakennusten suunnittelussa korostettiin uusimpien teknisten laitteiden ja apuvälineiden tärkeyttä, joiden suunnittelusta vastasi erikseen nimetty opetusteknologinen työryhmä. Jo pelkästään edellä mainittujen laitosten yhteensovittamisella ajateltiin saavutettavan uusia mahdollisuuksia monitieteellisen ja eri taideoja yhdistävän tutkimuksen ja opetuksen tekemiseen.

Elokuun 2. päivänä 1972 kirjatussa luonnosehdotuksessa rakennussuunnitelma on jaettu kahteen erilliseen rakennusmassaan. Erillisten rakennusten huonejako ja laitosten ryhmittely eri kerroksiin alkoi hahmottua. Athenaeumissa kirjallisuuden laitos on jo varsin lähellä toteutunutta muotoaan, mutta sijoitettuna toiseen kerrokseen. Kolmanteen kerrokseen sijoitetut taiteen tutkimuksen ja suullisen ilmaisun laitostilat kokivat kuitenkin vielä muutoksia. Huonetilat on tässä luonnoskuvasa sommiteltu rakennuksille tyyppillistä kaksikäytäväistä toimistorakennusjärjestelmää käyttäen (TIILI 1978). Rakennusrungon keskelle sijoitettiin hissi, wc-tilat sekä muut talotekniset läpiviennit. Toimisto-, neuvottelu- ja opetustilat on sijoitettu rakennusrungon reunoille.

Luonnosvaiheen kuvissa näkyvä paloportaiden lasisen porrashuone jäi toteuttamatta rakennushallituksen karsiessa turhaksi katsomiaan kustannuksia. (Sipinen, haastattelu, 1.6.2011) Elokuun lopussa vuonna 1972 tehdyssä seuraavassa luonnoksessa opetusstudio ja äänitysstudio on siirretty pohjakerrokseen siten, että äänitysstudio oli kahden kerroksen korkuinen. Taiteiden tutkimuksen laitos oli

Atheneum-rakennuksen paikalla ollut vanha tallirakennus ja rakennusaikainen kuva julkisivusta. Kuvat JYM K1932:1613 ja K1932:1884

Jyväskylän Yliopisto, Seminaarinmäki

ATHENAEUM (A)

Suunnittelija: Arto Sipinen

Valmistumisvuosi: 1976

Kokonaisneliöt: 2440m²

Pääsuunnittelija:

Arkkitehti Arto Sipinen, Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen

Muut suunnittelijat:

Rak: Insinööritoimisto Pentti Vähäkallio

Lvi: Lämpöteknillinen Insinööritoimisto Oy

Säh: Insinööritoimisto Risto Mäenpää

Sisustus: Sisustustoimisto Vuokko ja Torsten Laakso

Urakoitsijat

Rakennustyöt: Kerrostyö Oy (Pääurakoitsija)

Putkityöt: Oy Huber Ab

Ilmanvaihto: Ilmateollisuus Oy

Sähkötyöt: Are Oy

Maalaustyöt: Maalaamo T. Kovanen

Rakennuttaja:

Rakennushallitus

Suunnitteluajankohta

1973-76

Rakennuksen käyttöönoton ajankohta

Vihkimisjuhla: 19.9.1976

Omistus:

Suomen yliopistokiinteistöt Oy

Kaavatilanne:

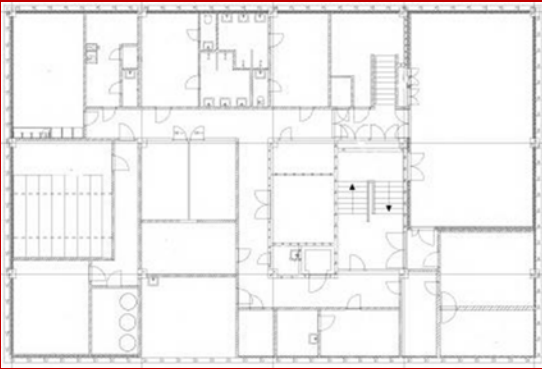
Alueelle ollaan laatimassa uutta kaavaa,

Suojelutilanne

Rakennukset kuuluvat Seminaarinmäen yliopistorakennuskokonaisuuteen, joka on mukana Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelossa. Keski-Suomen maakuntakaavassa Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen kampus on merkitty valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriperinnön kohteeksi. Suojeluarvot määritellään kaavan laatimisen yhteydessä.

ATHENAEUM

KELLARIKERROS

TILAT

- arkisto ja varastotiloja
- sosiaalitiloja
- puheviestinnän opetukseen suunniteltu iso studiotila, ja siihen liittyvä tarkkaamo
- puheviestinnän äänitys-studioita ja editointihuone
- teknisiä tiloja, kuten lämmönjakohuone

SUUNNITTELUN TAUSTA

Ensimmäisissä luonnosvaiheen kuvissa pohjakerrokseen on sijoitettu vain varastoja ja

teknisiä tiloja. Sinne kaavailtiin myös muun muassa kirjaston lähivarastoa. Suunnittelutyön aikana kellarikerrokseen sijoitettiin puheviestinnälle tilaohjelmassa määritellyt tilat. Puheviestintä oli oppialana 1970-luvun alussa varsin uusi ja siksi sen erityistarpeille ei ennen talon valmistumista kunnollisia tiloja. Äänitys-studioiden, editointihuoneiden ja niihin liittyvien tilojen lisäksi kerrokseen sijoitettiin mm. kampuksen yhteisen tv-tekniikan vaatimia laitteita. Kellarikerroksessa on myös henkilökunnan sosiaalitiloja ja erinäisiä varastohuoneita.

ARKKITEHTUURI

Pohjakerroksen merkitys on palvella puheviestinnän laitoksen toimintaa sekä rakennuksen huoltoa ja teknistä laitteistoa. Ikkunattomana tilana sen pohjakaava ei ole samalla tavalla jäsentynyt kuin muissa kerroksissa. Eri huoneisiin pääsee rakennusmassan keskellä mutkittelevan käytävän kautta.

MATERIAALIT

Katot

- Maalattu betoni
- Studioissa akustointilevy
- Tarkkaamo ja äänitysstudioissa akustointilevy

Lattiat:

- Käytävillä sininen alkuperäinen Finnflex-laatta
- studioissa alkuperäinen muovimatto
- äänittämössä alkuperäinen asennuslattia
- suihku ja wc-tiloissa muovimatto, joka on joihinkin tiloihin uusittu.
- varastoissa maalattu betoni tai finnflex-laatta

Seinät

- puhtaaksi muurattua ja maalattua tiiliseinää
- studioissa lappeelleen muurattu reikätiili

Värit ja yksityiskohdat

- Tilojen värimaailma on pääosiltaan valkoinen, jolle kontrastin tuo siniset lattiapinnat

Arkkitehtuuriltaan mielenkiintoisimpina tiloina voi pitää isoa AV-studiota ja siihen liittyvät tarkkaamo ja äänitysstudio, jotka ovat hyvä esimerkki puheviestinnän laitokselle suunnitelluista erikoistiloista. Opetusstudio on 80 neliön kokoinen ja kahden kerroksen korkuinen. Sinne on näköyhteys myös ensimmäisen kerroksen ikkunoista. Erikoisena yksityiskohdantana on studiotilan seinämateriaalina oleva lappeelleen muurattu reikätiili, jonka tarkoituksena on ollut parantaa tilan akustiikkaa. Tarkkaamohuone palvelee AV-studion lisäksi äänitysstudiota.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Tilat ovat edelleen suunnitellussa käytössä, mutta niissä on tehty jonkin verran muutoksia. Pienempien äänitysstudioiden määrää on kasvatettu jakamalla vanhoja huoneita pienemmiksi, sekä muuttamalla tiloja uuteen käyttöön. Esimerkiksi vanha elo- ja valokuva-laboratorio on jaettu kolmeksi pienemmäksi äänitysstudioksi.

Entinen siivoojien pukuhuone tila 006 on muutettu AV-studioksi, jonka johdosta pesuhuoneissa on tehty tilajärjestelyjä.

ylhäällä: Äänistudion toimintaa voi tarkkailla toisen kerroksen ikkunoista

Alhaalla: Merkkivalo studiotilassa. Taustalla voi nähdä studiotilaan tehdyt akustisen ratkaisun eli lappeelleen muurattun reikätiilen.

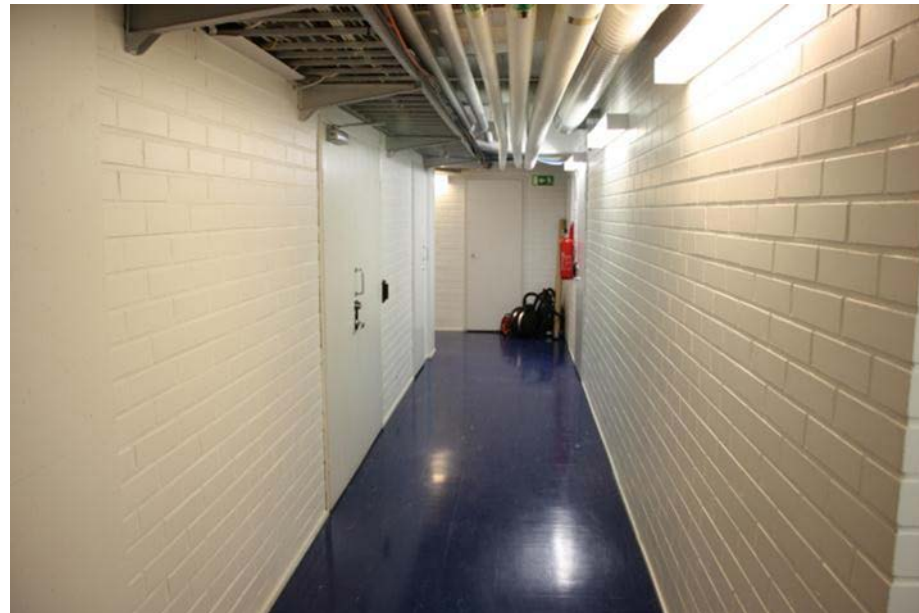
Aikaisemman kolmen sosiaalitilan (pesuhuone, pukuhuone, wc-tila kokonaisuus) määrää on vähennetty kahteen. Taukuhuone 006A on tässä yhteydessä muunnettu entisestä suihkuhuoneesta uuteen käyttöön.

Varasto ja arkistohuoneet 005, 021, 022 ja 023 ovat myöhemmin isommasta tilasta väliseinillä jaettu huoneita. Alkuperäispiirustuksissa on tässä kohdassa vain maininta ”alustatila”. Sen tarkoituksena oli toimia reservitilana myöhemmin määriteltävälle käytölle.

Pohjakerroksessa on tehty jossain määrin muutostöitä, mutta etupäässä ne ovat olleet tilojen toimintojen uudelleen järjestämisiä. Pohjaratkaisultaan tilat ovat lähellä alkuperäistä asua. Myös pesuhuoneissa on edelleen olemassa alkuperäistä kiinteää sisustusta.

Ylhäällä oikealla: Pukuhuone 008

Alhaalla oikealla: Käytävä 029

ATHENAEUM

1. KERROS

TILAT

- aula
- kaksi luentosalia, joista toinen muutettu Atk-luokaksi
- kaksi toimistohuonetta, jotka ovat alun alkaen suunniteltu puheviestinnän käyttöön. Alkuperäisessä käytössä.
- vahtimestarin valvomo
- pieni keittiösyvennys.
- miesten ja naisten wc

MATERIAALIT

Katot

- Maalattu betoni, johon on liimattu akustointilevy auditorioissa
- Aulassa mineraalivillalevyllä tehdyt alaslaskut

Lattiat

- Aulassa mosaiikkibetonilaatta
- Luentosaleissa alkuperäinen Finnflex-vinyylilaatta
- Toimistoissa ja toimiston käytävässä alkuperäinen Finnflex-laatta

Seinät

- Puhtaaksi muurattua ja maalattua Kahi-tiilipintaa

Värit ja yksityiskohdat

- Tilojen muuten valkoiseen värimaailmaan kontrastia tuovat siniset teräsikkunoiden ja ovien karmit. Punaista sävyä on vain tekstiilien verhouskankaissa. Rappuun mentäessä teräspintojen yksityiskohdat muuttuvat punaisiksi.

Ylhäällä: Aulatila kuvattu 1970-luvulla. Kuva JYM K1794:4

Keskellä: Pääsisäänkäynti ja valvomo

Alhaalla: Aulassa on edelleen olemassa lähes kaikki sisustussuunnitelman mukaiset kalusteet.

SUUNNITTELUN TAUSTA

Luentosalien suunnittelussa lähdettiin siitä, että ne palvelisivat mahdollisimman laajalti eri laitoksia. Tästä syystä ne on sijoitettu ensimmäiseen kerrokseen. Ajan henkeen teknisten apuvälineiden ajateltiin mahdollistavan opetustilojen monipuolisemman käytön. Tämä näkyy muun muassa tilojen alkuperäisessä varustuksessa, jonka suunnittelusta vastasi erikseen nimetty opetusteknologinen työryhmä. Kerroksessa olevien kahden salin koettiin olevan tärkeitä taiteen tutkimuksen opetukselle, joten niiden haluttiin sijaitsevan samassa rakennuksessa laitoksen muiden toimintojen kanssa.

Yhteiskäytöllä pyrittiin parantamaan tilojen käyttötehokkuutta, mutta myös kokeilemaan uutta tekniikkaa. Opetusteknologisen ryhmän esityksestä luentosaleihin tehtiin uusinta uutta olleen tv-teknologian vaatimat sähkö ja kaapelointivaraukset.

ARKKITEHTUURI

Kulku luentosaleihin on valoisasta aulasta, jota pidetään yhtenä Sipisen arkkitehtuurin tunnuspiirteenä. Aulasta eriytyvät kulkuväylät

rakennuksen eri osiin, kuten muihin kerroksiin ja seminaarituloihin. (Hänninen 2002, 19-32) Konstruktivistisen arkkitehtuurin yhtenä tunnuspiirteenä on pidetty tilojen käyttötarkoituksen viestittämistä avoimin ja suljetuin seinäpinnoin. Lasi-ikkunoin varustettua vahtimestarin valvomoa voi pitää esimerkkinä tällaisista suunnitteluideologiasta.

Kerroksessa ovat kaksi toimistohuonetta on suunniteltu palvelevan puheviestinnän laitoksen henkilökuntaa. Huoneita yhdistävästä pienestä käytävästä on näköyhteys alakerran studioon, sekä merkkivalo lähetyksestä. Ratkaisussa voi pitää toiminnallisena oivalluksena. Näin toimistohuoneisiin on saatu tarvittava luonnonvalo, mutta ne pystyvät palvelemaan myös studion toimintoja.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Tilat ovat hyvin säilyttäneet alkuperäisen asunsa sisustusta myöten. Aulassa, isossa luentosalissa, keittiösyvennyksessä ja vahtimestarin valvomossa on myös säilynyttä paljon kiinteää kalustusta. Pienempi luentosali on muutettu ATK-luokaksi, jolloin siellä olleet kalusteet on poistettu. Kerroksessa ei ole

Ylhäällä: Isompi luentosali

Alhaalla: Puheviestinnälle suunniteltu toimistohuone, joka on edelleen AV-tekniikan henkilökunnan käytössä.

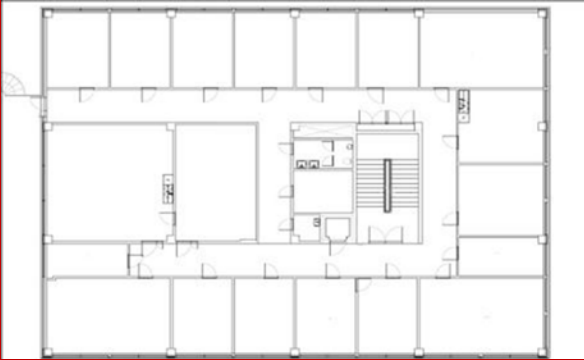
tehty isoja muutoksia sen valmistumisen jälkeen. Tärkeänä tilojen yksityiskohtina ovat tiloissa olevat kiintokalusteet ja Sipisen Seminaarinmäen rakennuksille ominainen värimaailma, jossa on käytetty pääasiassa talolle tyypillistä sinistä sävyä. Myös irtokalusteet kuten sohvaryhmät ja pöydät kuuluvat olennaisena osana ensimmäisen kerroksen arkkitehtuuriin.

Aukeman kuvat: Yksityiskohtia isosta luentosalista. Kuvat Viivi Alajuuma

ATHENAEUM

2. KERROS

TILAT

- toimistohuoneita
- kaksi seminaarihuonetta (alun perin kolme)
- kaksi demonstraatiohuonetta, jotka nykyisin toimivat henkilökunnan tauko-huoneena ja toimistona
- Wc
- Varastohuoneita

SUUNNITTELUN TAUSTA

Toinen kerros on suunniteltu taiteen tutkimuksen laitoksen käyttöön. Alkuperäi-

MATERIAALIT

Katot

- Maalattu betoni, johon osassa tiloissa kiinnitetty akustointilevy
- Käytävillä alaslaskut mineraalivillalevyllä

Lattiat

- Käytävillä harmaa muovimatto
- Toimisto- ja seminaarihuoneissa alkuperäinen sininen Finnflex-vinyylilaatta.
- Demostraatiohuoneissa alkuperäinen sininen Hovi-kvartsivinyylilaatta

Seinät

- Maalattua puhtaaksi muurattua tiilipintaa

Värit ja yksityiskohdat

- Tilojen värimaailmaa on muutettu vaaleammaksi Tissarin taidekokoelman tullessa esille toiseen kerrokseen vuonna 1984. Tällöin muutettiin esimerkiksi ovien värityksi valkoiseksi. Aikaisemmin tiloissa on ollut samankaltainen värityksi kuin kolmannessa kerroksessa.

Ylä ja alakuva: Toisen kerroksen käytävät ovat vuonna 1984 saaneet vaaleammat värisävyt kun tiloihin tuotiin ns. Tissarin taidekokoelma. Vrt. kolmannen kerroksen väritykseen, joka on paremmin alkuperäisessä asussa.

seen tilaohjelmassa laitoksen toiveet tilojen toiminnallisesta järjestämisestä on otettu tarkasti huomioon. Opetuskäyttöön suunniteltujen demonstraatiohuoneiden tarkoituksena oli tutustuttaa opiskelijat taiteilijoiden käyttämiin tekniikoihin kuten maalaustaiteeseen, grafiikkaan ja kuvanveistoon.

Idean isän apulaisprofessori Johannes Rantasen ajatus käytännön soveltamisesta taidehistoria opetukseen kuului ”onhan oppilaan tiedettävä miten maalari tekee pintoja kankaalle”.

Pedagogisena ajatuksena oli, että tekemisen kautta oppilas ymmärtää paremmin taiteen tekemisen prosesseja. Tilaohjelmassa oli myös määritelty erillinen näyttelytila, joka jo luonnosvaiheessa liitettiin käytännön syiden takia Musica-rakennuksen ala-aulan yhteyteen. Näin ison musiikkisalin ja kahvio/ruokalan sekä näyttelytilan palvelut tukivat toisiansa. Tilojen myötä pystyttiin tarjoamaan opiskelijoille kokemusta myös konkreettisten näyttelyiden tuottamisesta.

Alun perin opetukseen liittyviä tiloja ovat olleet myös diakatseluhuone ja siihen liittyvä

kuvankäsittelyhuone sekä kolme seminaarihuonetta. Oppilaiden mahdollisuus kuvien katseluun on ollut tärkeää erityisesti taidehistorian perusopintojen yhteydessä. Tilojen myötä opiskelijat pystyivät omatoimisesti niitä opiskelemaan. Kuvan käsittelyhuonetta on tarvittu uusien diasarjojen tuottamista ja säilyttämistä varten.

ARKKITEHTUURI

Toisen kerroksen tiloissa on opetukseen liittyviä ratkaisuja, jotka ovat asettaneet omat erikoisvaatimuksensa. Edelleen säilyneitä opetustiloja ovat kaksi seminaarihuonetta ja kaksi demonstraatiohuonetta. Isomman demonstraatioluokan käyttötarkoituksen tunnistaa muista huoneista korkeamman huonekorkeuden ja isojen ateljeemaisten ikkunoiden avulla. Tämä ikkunaratkaisu on vaikuttanut myös talon ulkonäköön, joten sen voi nähdä olleen keskeinen osa talon suunnittelua.

Ylhäällä: Tellervo Helinin työhuone.

Keskellä: Pienempi demonstraatioluokka toimii nykyisin toimistona.

Alhaalla: Seminaarihuoneissa on edelleen paljon alkuperäistä sisustusta.

Toimistohuoneet seuraavat talolle tyypillistä muutokieltä. Kerroksen nurkkiin on sijoitettu seminaarihuoneet. Kahdelta sivulta aukeavien ikkunoiden takia erityisesti seminaarihuone 201 on valoisa ja avoin tila.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYT:

Taiteen tutkimuksen laitos muutti nimensä takaisin taidehistorian laitokseksi jo vuonna 1978, jolloin myös edellä kerrottuja opetuksellisia painotuksia muutettiin. Tämän takia esimerkiksi demonstraatiohuoneet ovat toimineet varsinaisen käyttötarkoituksensa lisäksi toimistoina, kirjastoina, seminaarihuoneina ja taukotilana. Inventointi hetkellä pienempi demonstraatiohuone oli toimistokäytössä. Isompi demonstraatiohuone on henkilökunnan taukotilana.

Tekniikan kehitys on myös poistanut tarpeet diojen katseluhuoneelle, jonka takia nämä tilat ovat muutettu toimistoiksi. Myös yksi seminaarihuoneista on jaettu väliseinällä kahdeksi

Ylä ja alakuva: Henkilökunnan taukotilana olevassa tilassa ovat isot ikkunat ja muita huoneita korkeampi huonekorkeus. Tilat ovatkin alunperin suunniteltu ateljee-tyyppiseksi opetustilaksi.

toimistoksi. Muutos on tehty opettajien koulutuslaitoksen kuvataiteiden opetuksen siirtyessä rakennukseen 2001.

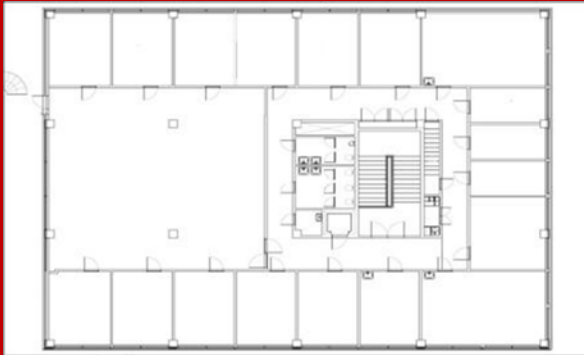
Kerroksessa on runsaasti alkuperäisen sisustus suunnitelman mukaisia huonekaluja. Yleisesti tiloja voi pitää hyvin säilyneinä, vaikka sen alkuperäinen värimaailma on muuttunut Tissarin taidekokoelmien muuttaessa kerrokseen vuonna 1984. Tässä yhteydessä kerroksen värimaailmaa on neutralisoitu maalaamalla pintoja vaaleammiksi. Näin punainen korostusväri on hävinnyt mm. ovista.

Toisen kerroksen tyypillinen työhuone.

ATHENAEUM

3. KERROS

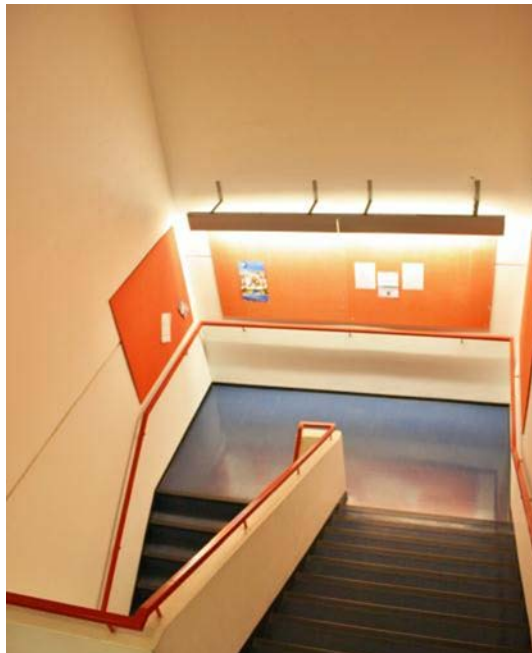

TILAT

- toimistohuoneita
- jatko-opiskelijoiden/tutkijoiden tila, joka on alun perin ollut kirjasto
- 2 seminaarihuonetta
- keittiösyvennys
- miesten ja naisten wc:t

HISTORIA/SUUNNITTELUN TAUSTA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunta totesi humanistisen tiedekunnan laitosrakennuksen huonutilaohjelmaa laadittaessa, että kirjallisuustiede muistuttaa

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni, johon osassa tiloissa kiinnitetty akustointilevy
- Käytävillä alaslaskut mineraalivillalevyllä

Lattiat:

- Käytävillä ja toimistohuoneissa alkuperäinen sininen Finnflex-laatta

Seinät:

- Puhtaaksi muurattua tiilipintaa, joka on maalattu valkoiseksi.

Värit ja yksityiskohdat

- Tilojen värimaailmaa on säilynyt hyvin. Lattian yleisvärinä on sininen. Ovien korostusvärinä on punainen. Ikkunankarmit ovat väriltään mustat tai elaksoidun alumiinin väriset.

Ylhäällä: Kolmannessa kerroksessa korostuvat voimakkaasti talolle tyypilliset värisävyt.

Alhaalla: Myös rappukäytävissä on sovitettu yksityiskohtien ja värisävyjen osalta talon arkkitehtuuriin.

eniten tilatarpeiltaan ”normaalia humanistista laitostyyppiä”. Laitoksen sijoittamista uuteen rakennukseen perusteltiin sillä, että puheviestinnän laitostilat tulisi sijoittaa kirjallisuuden laitoksen toimintojen välittömään läheisyyteen.

Kirjallisuuden laitoksen professorin Aatos Ojalan mukaan ”teknologian kehitys lähentää yhä enemmän kirjoitettua ja puhuttua sanaa toisiinsa” (Ojala 8.4.1970). Lausunto kuvaa hyvin niitä pyrkimyksiä ja visioita, joita 1970-luvun alussa asetettiin teknisten laitteiden yleistymiselle ja niiden välttämättömyydelle opetusvälineinä. Toisaalta voidaan myös jälkikäteen ajatella, että Professori Ojalan ennuste ”elektronisten kommunikaatiovälineiden, kirjallisten äänilevyjen, ääni- ja kuvanauhoitteiden” kehityksestä oli harvinaisen oikeassa.

ARKKITEHTUURI

Rakennuksen ylimmän kerrokseen laitostilat on suunniteltu kirjallisuustieteiden laitosta varten. Toimistohuoneet ovat rakennuksen systeemiarkkitehtuurin mukaisia tyyppihuoneita. Kulmissa on seminaarihuoneet, joista

Vasemmalla ylhäällä ja keskellä: Kerroksen seminaarihuone

Vasemmalla alhaalla: Entinen kirjasto, joka nykyisin toimii tutkijoiden tilana.

Oikealla ylhäällä: Lasiovet erottavat entisen kirjastotilan

Oikealla alhaalla: Kerroksessa oleva 17m² tyyppihuone

erityisesti huone 301 on valoisa kahdelta sivulta aukeavien ikkunoiden ansiosta.

Kulku toimistoihin on kantavaa saareketta kiertävän käytävän kautta, sekä entisestä kirjastotilasta. Rakennusmassan keskellä olevassa osassa ovat rappuset, miesten ja naisten wc, hissi, sekä portaat kattokerroksessa sijaitsevaan tekniseen tilaan. Kulku entiseen kirjastotilaan, nykyiseen jatko-opiskelijoiden/tutkijoiden huoneeseen on lasiovien kautta, jotka viestivät tilan aikaisemmasta julkisesta käytöstä. Kirjastohuoneessa on isot valoa antavat ikkunat, jotka tekevät tilasta avoimen tuntuisen. Nykyinen harmahtava avokonttorisisustus ei kuitenkaan anna tilan luonteesta oikeanlaista kuvaa.

MUUTOKSET/SÄILYNEISYYS

Kerroksen suurimpia muutoksia on tapahtunut kirjaston siirryttyä pois sille tarkoitettusta tilasta. Rakennusrungon keskellä oleva avoin huone on muutettu jatko-opiskelijoiden tutkimustiloiksi. Samassa yhteydessä alkuperäinen sisustus on muutettu uusilla harmaasävyisillä kalusteilla. Muuten isoja muu-

toksia ei ole tehty. Yksi toimistohuoneista on muutettu henkilökunnan kahvihuoneeksi.

Kolmas kerros onkin siis varsin lähellä vuoden 1976 ulkoasuun. Siinä säilyneitä yksityiskohtia ovat:

- Sinisen, punaisen, valkoisen, keltaisen ja mustan värimaailma sekä pintamateriaalit, jotka ovat säilyneet hyvin.
- Tiloissa on runsaasti alkuperäisen sisustussuunnitelman mukaisia huonekaluja.
- Kerroksen kulmiin sijoitetut kaksi seminaarihuonetta ovat hyvä esimerkki säilyneistä huoneista, joissa on myös paljon alkuperäistä sisustusta.

Jyväskylän Yliopisto, Seminaarinmäki

MUSICA (M)

Suunnittelija: Arto Sipinen

Valmistumisvuosi: 1976

Kokonaisneliöt: 3182m²

Pääsuunnittelija:

Arkkitehti Arto Sipinen, Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen

Muut suunnittelijat:

Rak: Insinööritoimisto Pentti Vähäkallio

Lvi: Lämpöteknillinen Insinööritoimisto Oy

Säh: Insinööritoimisto Risto Mäenpää

Sisustus: Sisustustoimisto Vuokko ja Torsten Laakso

Urakoitsijat

Rakennustyöt: Kerrostyö Oy (Pääurakoitsija)

Putkityöt: Oy Huber Ab

Ilmanvaihto: Ilmateollisuus Oy

Sähkötyöt: Are Oy

Maalaustyöt: Maalaamo T. Kovanen

Rakennuttaja:

Rakennushallitus

Suunnitteluajankohta

1973-76

Rakennuksen käyttöönoton ajankohta

Vihkimisjuhla: 19.9.1976

Omistus:

Suomen yliopistokiinteistöt Oy

Kaavatilanne:

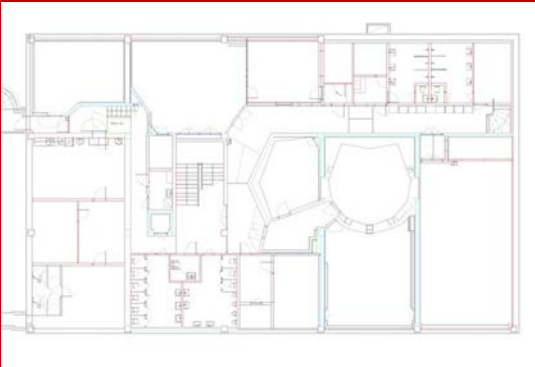
Alueelle ollaan laatimassa uutta kaavaa,

Suojelutilanne

Rakennukset kuuluvat Seminaarinmäen yliopistorakennuskokonaisuuteen, joka on mukana Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelossa. Keski-Suomen maakuntakaavassa Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen kampus on merkitty valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriperinnön kohteeksi. Suojeluarvot määritellään kaavan laatimisen yhteydessä.

MUSICA

KELLARIKERROS

TILAT

- Väestönsuoja ja varastotiloja
- Sosiaalitiloja
- Studiotiloja ja niihin liittyviä tarkkaamo
- Seminaarihuone
- Teknisiä tiloja, kuten ilmastointikonehuone

SUUNNITTELUN TAUSTA

Rakennuksen pohjakerrokseen on alkuperäisessä tilajaossa sijoitettu runsaasti varastotiloja ja pukuhuoneita. Varastohuoneita on ollut

muun muassa ensimmäisessä kerroksen musiikkisalia ja näyttelytilaa varten. Myös ensimmäistä kerrosta lähinnä palvelevat yleisö-wc:t on sijoitettu pohjakerrokseen. Kellarikerroksesta on suora yhteys musiikkisaliin. Kellarikerroksessa olevat sosiaalitilat palvelevat myös ylemmän musiikkisalini esiintyjien tarpeita.

Talon toiminnan näkökulmasta tärkeimmät kellarikerroksen tilat ovat olleet kaksi isompaa musiikkiluokkaa, joihin on saatu luonnonvaloa tilaan 108 aukeavien yläikkunoiden kautta. Toisessa musiikkiluokassa on ollut observointitila, jota on käytetty muun muassa musiikkiterapian tutkimukseen. Kerroksessa on tehty iso muutostyö 2004, jolloin tiloja modernisoi- tiin monilta osin. Muutostöiden yhteydessä sinne on tehty moderneja studio- ja äänitystiloja. Nykyisin kerroksen tiloissa tehdään muun muassa poikkitieteellistä tutkimusta musiikin vaikutuksesta ihmiseen.

ARKKITEHTUURI

Pohjakerroksessa on tehty runsaasti muutostöitä, joiden yhteydessä alkuperäistä huonetilajakoa on muutettu. Eri tiloja yhdistää

MATERIAALIT

Katot

- Maalattu betoni käytävillä
- Seminaari-, studio- ja äänityshuoneissa akustointilevystä tehtyjä alakattoja

Lattiat:

- Käytävillä harmaa muovimatto ja Hovi-laattaa
- Studioissa ja äänitystiloissa useita eri materiaaleja, joista yleisin on parkettilattia ja muovimatto.

Seinät

- Käytävillä puhtaaksi muurattua ja maalattua tiiliseinää sekä maalattua betoniseinää.
- Seminaari, studia ja äänitystiloissa runsaasti erillaisia seinäpintoja, joista monin paikoin on tähdätty austiikkaa parantaviin ratkaisuihin, kuten puunkäyttöön.

Värit ja yksityiskohdat

- Tilojen värimaailma on pääosaltaan 2004 valmistuneen korjauksen jäljiltä. Tyypillisiä sävyjä on sinisen ja harmaan eri sävyt, joille kontrastina on erilaiset puupinnat. Tilojen yksityiskohdat ovat pääasiassa uusiutuneet korjausten yhteydessä.

keskellä rakennusmassaa kiemurteleva käytävä. Alkuperäisenä ratkaisuna ollut luonnonvalon saattaminen alemman kerroksen isompiin musiikkihuoneisiin ja studiotilaan on säilynyt. Vanhoja varastotiloja ja aulatiloja on myöhemmin muutettu musiikkistudioiksi, tarkkaamoiksi ja seminaarihuoneiksi. Pukuhuoneet ja wc-tilat ovat säilyneet alkuperäisen tilajaon kohdissa.

Tilojen muutoksen yhteydessä on tehty erillinen hätäuloskäynti, josta on myös huomioitu liikuntaesteisten käyttäjien tarpeet. Seminaarihuoneissa ja studiotiloissa on käytetty akustiikkaa parantavia ratkaisuja, kuten puupintoja, kulmikkaita huonetiloja ja verhoja, joilla tilojen akustiikka voidaan säädellä. Värisävyiltään uudistetut tilat ovat harmaan ja sinisen eri sävyjä sekä puupintoja. Studiotilassa on muun muassa käytetty seinäpintojen viilutuksissa 16 eri puulajia. Alkuperäisiä värisävyjä on lähinnä löydettävissä porraskäytävästä.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Kellarikerros on Musica-rakennuksen eniten muuttuneita kerroksia talon valmistumisen

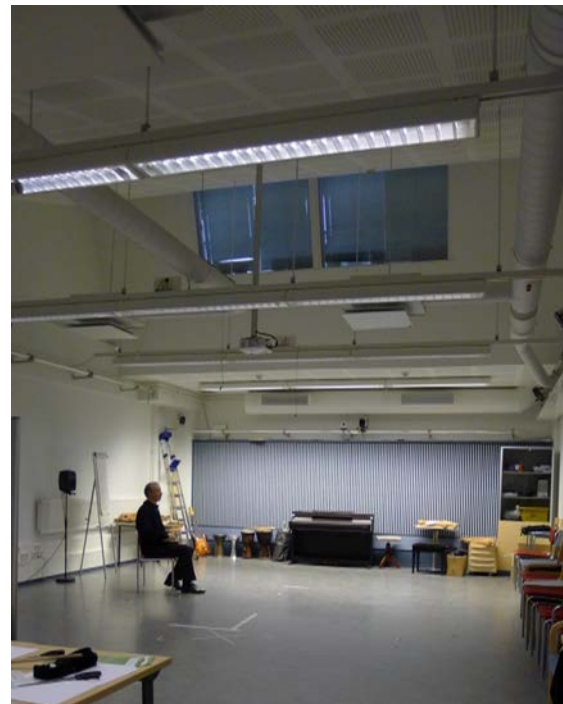
ylhäällä: Seminaarihuone 007

Alhaalla: Soittohuone 008.

Tilat kuvattu keväällä 2012

jälkeen. Tilojen muutosten yhteydessä on erityisesti huomioitu musiikinopetukseen ja studiotyöskentelyyn käytettävien tilojen erityispiirteet: hyvä ääneneristys ja tilojen akustiset vaatimukset. Suurin osa uusista tiloista on erotettu muista rakenteista runkoäänien kantautumisen ehkäisemiseksi ja seinärakenteet on eristetty niin, että ne ovat paksuudeltaan 600mm. Muutostyöt on tiloissa tehty pääasiassa vuonna 2004. Muutostyöt on suunnitellut Ark Digi Oy. Kasvaneen käytön takia uudistettiin myös ilmastointi ja avattiin uusi poistumistie kerroksesta. Kellarikerrokseen tehtiin tässä yhteydessä IV-konehuone, jonka takia ulkopuolelle on tehty ulkonema.

Värimaailmaltaan, pintamateriaaleiltaan ja tilajäsennykseltään kellarikerros on voimakkaasti muuttunut alkuperäisestä. Alkuperäistä puna-sini-valkoista yhdistelmää löytyy enää pääasiassa porraskäytävästä.

Ylhäällä vasemmalla:
Äänitysstudio 016d

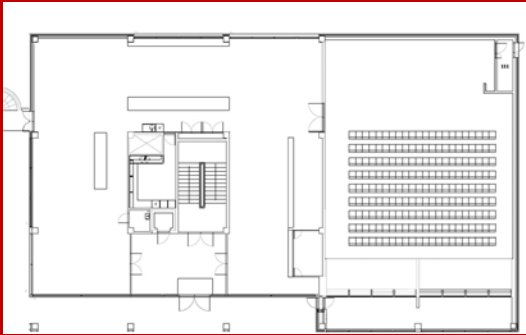
Ylhäällä oikealla:
Tarkkaamo 016c

Alhaalla vasemmalla:
Seminaarihuone 014

Tilat kuvattu keväällä
2012

MUSICA

1. KERROS

TILAT

- Musiikkiluentosali
- Kahvio/ruokailutila
- Keittiö
- vahtimestarin valvomo, joka on muutettu toimistoksi
- varasto

MATERIAALIT

Katot

- Aulassa mineraalivillalevyllä tehdyt alaslaskut
- Musiikkisalissa aaltoileva akustiikka katto, joka on muutettu 2000- luvun taitteessa.

Lattiat

- Aulassa / kahviotilassa mosaiikkibetonilaatta
- Musiikkiluentosalissa muovimatto

Seinät

- Puhtaaksi muurattua ja maalattua Kahi-tiilipintaa
- Rappukäytävään rajoittuva seinäpinta tasoitettua maalattua pintaa

Värit ja yksityiskohdat

- Tilojen muuten valkoiseen värimaailmaan kontrastia tuovat siniset teräsikkunoiden ja ovien karmit. Punaista sävyä on tekstiilien verhoukankaissa. Rappuun mentäessä teräspintojen yksityiskohdat muuttuvat punaisiksi.

Valokuvat: Musica-rakennuksen ensimmäisen kerroksen kahvio- ja lämpiötila kuvattuna keväällä 2012. Tilassa on aikaisemmin ollut näyttelytoimintaa, joka on poistunut kahvilakäytön laajentuessa.

SUUNNITTELUN TAUSTA

Musiikkitieteen laitosrakennuksen keskeinen tila on yli 300 henkeä vetävä musiikkiluentosali, jonka valmistuessaan toivottiin kohottavan koko kaupungin köyhähköksi katsottua musiikkitarjontaa. Salin katsottiin myös toimivan tärkeänä tilana, joka yhdistää yliopistoa kaupunkilaisiin. Sillä ajateltiin olevan opetuskäyttöä laajempaa merkitystä koko kaupungin konserttien pitopaikkana. Suunnittelussa korostettiin tilan akustisia ominaisuuksia, joiden tuli täyttää kamarimusiikkisalille asetetut vaatimukset. Samoin tilan tekniseen varusteluun kiinnitettiin erityistä huomiota. Tilassa pidettäviä konsertteja pystyttiin äänittämään ja äänentoistolaitteet olivat aikansa teknistä huipputasoa. (Jyväskylän yliopiston tiedotuslehti 24.10.1974)

Tilaohjelmassa taiteentutkimuksen laitoksen erikoistilaksi määritelty näyttelytila toteutettiin Musica-rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen. Ratkaisulla haettiin yhteiskäyttöön liittyviä hyötyjä, jossa musiikkiluentosali, näyttelytila ja ensimmäisessä kerroksessa olevan kahvio toiminnallisesti tukisivat toisiaan. Myöhemmin kahvio on laajentunut

Ylhäällä ja alhaalla: Musiikkisali on varsin lähellä alkuperäistä asuaan. Tilan akustiikkaa on parannettu uudella alakatolla vuonna 2003. Oranssi-punaiset verhoilukankaat ovat alkuperäisen värisuunnitelman mukaiset, mutta myöhemmin uusittu. Osittain muunneltavuuteen tähänneitä ratkaisuja on tilasta hävinnyt, kuten alakuvassa olevat lisäpenkit.

Yläkuva: Sali keväällä 2012 Jaakko Holma

Alakuva: JYM K1564:30

palvelemaan myös ruokalana, jolloin näyttelytoiminta on väistynyt uusien tilaratkaisujen tieltä.

ARKKITEHTUURI

Ensimmäiseen kerrokseen on varattu rakennuksen tärkeimmät yhteiskäyttötilat, jotka tulilla helposti saavutettavissa. Entisen näyttelytilan, nykyisen kahvio/ruokalan erityispiirteinä ovat isot, valoisa sisätiloihin tuovat ikkunat, jotka antavat tiloille avoimuuden tuntua. Isot ikkunapinnat ja avoimet tilaratkaisut tekevät ensimmäisestä kerroksesta ”julkisen tilan”, jossa voidaan pitää isompia seminaareja tai konsertteja. Kahvio/ruokala toimii samalla musiikkisalun lämpiönä.

Musiikkiluentosalin suunnittelun pyrkimyksenä voidaan pitää hyvän akustiikan lisäksi tilojen nopeaa muunneltavuutta eri käyttötarkoituksiin. Esimerkkeinä tällaisista ratkaisuista voidaan pitää seinän käänneltäviä akustiikkalevyjä ja jo käytöstä poistettua flyygelihiisiä, jolla flyygeli tarvittaessa siirrettiin kellarikerrokseen. Tilan muunneltavuuteen tähdänneet ratkaisut ovat osittain hävinneet, kuten siirrettävät penkkirivit, joilla tarvittaessa

saatiin kasvatettua salin kapasiteettia. Musiikkisaliin tarkkaamo on alun perin sijainnut toisessa kerroksessa.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS

Vaikka ensimmäisessä kerroksessa toiminnot ovat jossain määrin muuttuneet (näyttelytoiminta hävinnyt), on se hyvin säilyttänyt alkuperäiset avarat piirteensä. Musiikkisaliin on tehty jonkun verran muutoksia vuonna 2003, Tällöin tilan akustiikkaa parannettiin muun muassa aaltoilevan alakaton avulla. Rakennukselle tyypillisinä säilyneinä arkkitehtonisia ratkaisuja ovat vahtimestarin työpiste (nyk. toimisto), vaatenaulakko tiskeineen ja hyvin säilynyt värimaailma. Myös paljon yksityiskohtia on säilynyt muun muassa pintamateriaalien, valaisimien ja kalusteiden osalta.

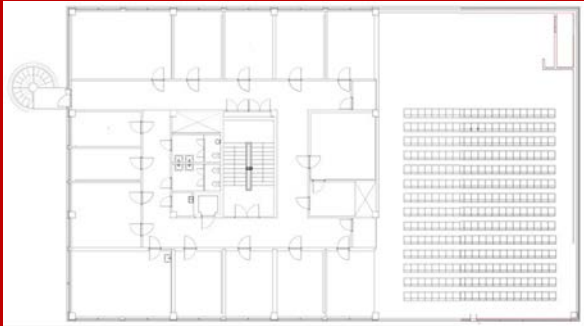
Ensimmäisen kerroksen tilojen voidaan katsoa säilyttäneen hyvin alkuperäiset piirteensä.

Kuvat: Kahviossa ei ole tehty isoja muutoksia. Kuvat JYM K2301:61 ja Jaakko Holma

MUSICA

2. KERROS

TILAT

- toimistohuoneita
- seminaarihuone
- WC
- varastohuoneita
- videoneuvotteluhuone

SUUNNITTELUN TAUSTA

Alkuperäisissä pohjakuvissa toiseen kerrokseen on merkitty pääasiassa musiikin harjoitteluun varattuja tiloja, ryhmätyöskentelyhuoneita ja musiikkisaliin liittyvä tarkkaamotila. Talon valmistuessa huoneisiin

MATERIAALIT

Katot

- Maalattu betoni, johon osassa tiloissa kiinnitetty akustointilevy. Osissa toimistoja ja seminaarihuoneita alaslaskut.
- Käytävillä alaslaskut mineraalivillalevyllä

Lattiat

- Käytävillä sininen Hovi-laatta (alkuperäinen neulahuopamatto)
- Toimistoissa ja seminaarihuoneissa vaihtelee eri sävyisten Hovi-laattojen ja muovimattojen välillä
- Videoneuvotteluhuoneessa asennuslattia.

Seinät

- Maalattua puhtaaksi muurattua tiilipintaa.
- Toimistohuoneissa ja seminaarituloissa on kiinnitetty kangasverhoiltuja akustiikkalevyjä.

Värit ja yksityiskohdat

- Tiloissa ei ole tehty isoja korjauksia. Lattiamateriaalien osalta on kirjauutta. Eräitä alkuperäisiä ääneneristyksen parantamiseen tarkoitettuja yksityiskohtia on säilynyt, kuten toimistohuoneissa olevat ääneneristysovet.

Kuva: Toisen kerroksen käytävän värimaailma seurailee rakennuksessa tyypillistä punaisen, sinisen ja valkoisen yhdistelmää.

muutti opettajien koulutuslaitoksen musiikin-opetuksen henkilökuntaa, jolloin ne pääasiassa toimivat toimistohuoneina (Saari 2012, kirjallinen tiedoksianto).

Musiikkisalin tarkkailuhuone oli myös tärkeä tila, koska se varustettiin heti alkuvaiheessa aikansa huippua olevalla tallennustekniikalla. Alun perin konserttien nauhoitukseen liittyvä tekniikka oli myös yhdistetty tarkkaamosta pohjakerroksen soittotilaan. Talon varustuksessa hyödynnettiin osittain Suomen ja Neuvostoliiton välistä bilateraali kauppaa, jonka avulla hankittiin mm. soittimia (Saari 2012, kirjallinen tiedoksianto). Tekniikan kehitys analogisesta digitaaliseen on poistanut tarkkailuhuoneen tarpeellisuuden ja se on muutettu videoneuvotteluhuoneeksi. Nykyisin kerroksessa on pääasiassa tutkijahuoneita.

ARKKITEHTUURI

Musica-rakennuksen toinen kerros koostuu pääasiassa toimistohuoneista ja seminaarihuoneista. Kerros on lattiapinta-alaltaan muita kerroksia pienempi kaksikerroksinen musiikkisalin takia. Huonetilojen sommittelu noudattelee rakennuksille tyypillistä ratkaisua: tiloja

Ylhäällä: Soittoluokka 210.

Alhaalla: Entinen tarkkaamo, nykyinen videoneuvottelutila 216.

yhdistävä käytävä kiertää porrashuonetta ja wc-tila kokonaisuutta, isommat seminaarihuoneet on sijoitettu rakennuksen nurkkiin sekä toimistohuoneet rakennusrungon ikkunallisille sivuille. Huoneet koostuvat rakennusjärjestelmän mukaisista tyyppihuoneista.

Toisen kerroksen käytävälle ei tule luonnonvaloa toimistohuoneiden oviaukkojen yläpuolisista ikkunoista. Ratkaisu on todennäköisesti johtunut ääneneristykseen liittyvistä kysymyksistä. Entisestä tarkkailuhuoneesta nykyisestä videoneuvottelutilasta on ikkunoiden kautta mahdollisuus tarkkailla musiikkisalia.

MUUTOKSET JA SÄILYNEISYYS:

Toisen kerroksen tiloissa ei ole tehty suuria muutoksia. Huonetilajaot ovat pääosin säilyneet. Huonetila 206 on muodostettu purkamalla väliseinä. Lattiamateriaalina on alun perin ollut kaikissa tiloissa neulahuopamatto, joka on vaihdettu pölyongelmien takia käytävillä ja toimistohuoneissa. Alkuperäinen lattiamateriaalin sävystä ei ole tietoa, mutta käytävillä oleva Hovi-laatta noudattelee yleisesti rakennuksissa käytettyjä sävyjä.

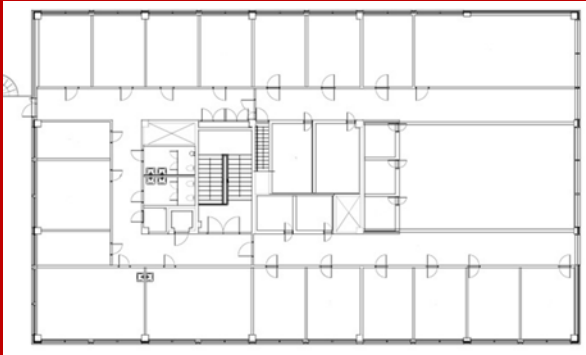

Kuvat: Toisen kerroksen 17m² toimistohuoneet sisustettuna kahdelle ja yhdelle työntekijälle. Huoneet 202 ja 212.

Toimistohuoneissa on lattiamateriaalien osalta kirjavuutta. Toinen kerros on yleisilmeeltään alkuperäisessä asussa eikä kerroksessa ole tehty isoja korjaustoimenpiteitä.

MUSICA

3. KERROS

TILAT

- toimistohuoneita
- kirjastotila
- seminaarihuoneita
- henkilökunnan huone
- miesten ja naisten wc:t

HISTORIA/SUUNNITTELUN TAUSTA

Rakennuksen kolmanteen kerrokseen sijoitettiin musiikin opetukselle ja harjoittelulle tärkeitä soittuhuoneita, musiikkikirjasto, tutkijahuoneita ja useita seminaarihuoneita. Toimistohuoneet ovat alkuperäispiirustuksis-

MATERIAALIT:

Katot:

- Maalattu betoni, johon osassa tiloissa kiinnitetty akustointilevy
- Käytävillä alaslaskut mineraalivillalevyllä

Lattiat:

- Käytävillä sininen hovi-laatta (alkuperäinen neulahuopamatto)
- Entisessä kirjastotilassa muovimatto (alkuperäinen neulahuopamatto)
- Toimisto ja seminaarihuoneissa muovimatto (alkuperäinen neulahuopamatto)

Seinät:

- Puhtaaksi muurattua kahi-tiilipintaa, joka on maalattu valkoiseksi.
- Osassa toimistohuoneista ja seminaarituloista on kiinnitetty kangasverhoiltuja akustiikkalevyjä.

Värit ja yksityiskohdat

- Kerroksen värimaailmaa on sini-puna-valkoinen. Erityispiirteinä kerroksessa ovat lukuisat äänenieristykseen liittyvät erikoisrakenteet ja yksityiskohdat.

Kuva: Kolmannen kerroksen kuuntelukoppeja.

sa merkitty musiikkitieteiden ja musiikkikasvatuksen professoreille, apulaisprofessoreille ja lehtoreille sekä assistenteille. Rakennuksen valmistuessa musiikin laitoksen henkilökuntamäärä oli vielä varsin vähäinen ja tästä syystä laitoksella työskennelleet mahtuivat lähes pelkästään yhteen kerrokseen. Myöhemmin lehtoreiden määrää kasvatettiin, jolloin toiseen kerrokseen sijoitettiin enemmän musiikkitieteen laitoksen henkilökuntaa.

Soittuhuoneiden suunnittelulle asetettiin vaatimus, että huoneissa tuli pystyä soittamaan täydellä teholla ilman, että suurempaa haittaa koituu kirjastotilalle. Musiikkiin keskittynyt kirjasto koettiin tärkeäksi saada keskeiselle sijalle laitoksen toiminnan kannalta. Lähes yhtä tärkeää oli myös mahdollistaa opiskelijoille musiikin kuuntelu, joka olikin musiikkikirjaston tärkeimpiä toimintoja. Tällä hetkellä kirjastotoiminta on siirtynyt pois tilasta ja tilan jatkokäyttöä suunnitellaan.

Vasemmalla ylhäällä: Kirjastotila keväällä 2012

Vasemmalla alhaalla: Kirjastotilassa ollut levytiski. Kuva JYM K3354:19

Oikealla ylhäällä: Lasiovet erottavat entisen kirjastotilan

Oikealla alhaalla: Kerroksessa oleva 17m² tyypihuone

ARKKITEHTUURI

Musica-rakennuksen ylin kerros koostuu rakennusjärjestelmän mukaisista toimisto- ja seminaarihuoneista sekä avarasta entisestä kirjastotilasta. Kirjastotilaan läheisesti liittyy musiikin kuunteluun ja soittamiseen rakennetut erikoistilat. Soittahuoneissa on erityisesti kiinnitetty huomiota ääneneristykseen, jonka takia ne ovat rakenteiltaan muista rakenteista irrallisia. Konstruktivistiselle arkkitehtuurille tyypillisesti soittahuoneet ovat ”suljettuja avoimia tiloja”, jossa oleellisena piirteenä on lasista toteutetut seinät erikoisrakenteisine ovineen.

Kulku kerroksissa oleviin toimistohuoneisiin on porrashuonetta kiertävän käytävän kautta, sekä entisestä kirjastotilasta. Rakennusmassan keskellä olevassa osassa ovat rappuset, miesten ja naisten wc, hissi, sekä portaat kattokerroksessa sijaitsevaan tekniseen tilaan. Kirjastohuoneessa on isot valoa antavat ikkunat, jotka tekevät tilasta avoimen tuntuisen. Kirjastotilan alkuperäinen sisustus on tarkkaan suunniteltu tilojen toimintojen kautta. Sisustus on tilassa vain osittain säilynyt. Alun perin levyjen kuuntelulla on ollut

Vasemmallalla: Kolmannessa kerroksessa oleva 11m² toimistohuone.

Oikealla ylhäällä: Kiinteän hyllyn purkamisen yhteydessä esille tullut alkuperäinen kokolattiamatto. Vieressä myöhemmin asennettu muovimatto. Tilana entinen kirjastohuone 320.

Oikealla alhaalla: Paikoitellen kerroksessa on säilynyt myös alkuperäistä sisustusta.

iso osa tilan toiminnassa, mutta tekniikan kehittyessä, esimerkiksi niin sanottu levytiski on kirjastotilasta hävinnyt. Kirjaston kirjallisuutta on ollut myös tilassa 319, joka nykyisin toimii atk-luokkana. Tilojen välillä on lasiikkuna, joka on ollut osa alkuperäistä tilaratkaisua.

MUUTOKSET/SÄILYNEISYYS

Kerroksessa ei ole tehty olennaisia muutostöitä. Alun perin kaikissa kerroksen tiloissa on ollut kokolattiamatot, jotka on myöhemmin poistettu. Korvaavat materiaalit, Hovi-laatta ja muovimatot, ovat säilyttäneet sinisiä tai siniharmaita. Paikoitellen kerroksesta löytyy vielä alkuperäisen sisustussuunnitelman mukaisia kalusteita.

Kerroksessa on tehty vain pieniä väliseinämuitoksia. Tilaa 319 on muutettu useampaan otteeseen väliseinämuitoksilla. Nykyinen asu on lähellä alkuperäistä. Kolmas kerros on siis varsin lähellä vuoden 1976 ulkoasuun. Siinä säilyneitä piirteitä ovat:

- Tiloissa on hajanaisesti säilynyt alkuperäisen sisustussuunnitelman mukaisia huonekaluja.
- Alkuperäinen tilasommitelma. Rakennuksen arkkitehtuurin tyypillisenä piirteenä on rajata tiloja myös lasiovilla tai lasiseinillä. Tällaisia ratkaisuja on erityisesti säilynyt entiseen kirjastotilaan liittyvissä kuuntelu- ja soittohuoneissa.
- Sinisen, punaisen, valkoisen ja mustan värimaailma.

8. YHTEENVETO

Arkkitehti Arto Sipisen suunnittelemat neljä Jyväskylän yliopiston Seminaarinmäen rakennusta ovat edustava esimerkki 1970-luvun yliopistorakentamisesta. Niistä pystyy tulkitsemaan oman aikakautensa rakentamisen ihanteet ja vaikutteet. Tällaisia ovat olleet muun muassa pyrkimys tehokkaaseen ja taloudelliseen rakentamiseen. Sipisen suunnittelemat rakennukset edustavat myös Jyväskylän yliopiston oppihistorialle tärkeitä kasvuvaihetta. Laajemmassa kulttuurihistoriallisessa merkityksessä rakennukset voidaan kytkeä 1960-luvulla alkaneeseen korkeakoulujen muutosvaiheeseen, jonka tavoitteena oli synnyttää koko Suomen kattava yliopistojärjestelmä. Tämä tarkoitti myös erittäin vilkasta rakentamisvaihetta yliopistorakentamiselle Suomessa.

Sipisen Seminaarinmäen rakennuksissa on myös piirteitä, joita ei yleensä nosteta esille 1970-luvun arkkitehtuurin yhteydessä. Tärkeimpänä näistä on ollut pyrkimys sopeuttaa rakennukset Seminaarinmäen aikaisempiin rakennuskerroksiin: 1880-luvun seminaarirakennuksiin ja 1950-luvulta lähtien Alvar Aallon suunnittelemiin rakennuksiin. Tämä näkyy rakennusten mittakaavassa ja sijoittelussa

suhteessa vanhoihin rakennuksiin sekä julkisivujen materiaaleissa. Rakennusten sovittaminen vanhoihin Seminaarinmäen rakennuksiin onkin tehty sovittamalla konstruktivistisen arkkitehtuurin periaatteet rakennusten ympärillä olevaan ympäristöön.

Konstruktivistisen arkkitehtuurin periaatteiden mukaisesta rakenteet määrittelevät julkisivujen struktuurin. Erityisesti kiinnitettiin huomiota rakenteiden mittasuhteisiin. Julkisivujen jäsentelyssä rakennuksille tärkeinä yksityiskohtina voidaan pitää:

- Käsien muurattua tiiliverhousta
- Harmaata sokkeliä, joka on osittain betonielementeistä ja osittain sileävaluna toteutettu
- Rakenteiden yksityiskohtien mittasuhteita toisiinsa nähden esim. siniset pellitykset
- Ikkunoiden sijoittelua julkisivuun sekä niiden mallia ja väritystä
- Paloportaita ja niihin liittyviä rakenteita

Sisätilojen osalta rakennuksille leimallisia yksityiskohtia ovat värimaailma ja säilynyt alkuperäiskalustus, joka on sovitettu talojen arkkitehtuuriin. Nämä huonekalut olisi myös hyvä tulevaisuudessa inventoida. Rakennuksis-

sa on käytetty rakennusjärjestelmää joka perustuu 7,2 metrin moduulimitaan. Sisätilojen jäsenyksessä on käytetty tämän rakennusjärjestelmän mukaisia tyyppihuoneita. Useimmiten tärkeimmät tilat on sijoitettu kerroksen nurkkiin. Myös konstruktivistiselle arkkitehtuurille tyypillisesti erilaisten tilojen käyttötarkoitusta on viestitty avoimin ja suljetuin seinäpinnoin.

Tässä rakennushistoriaselvityksessä mukana olleet Kirjasto, Hallinto, Athenaeum ja Musica ovat sisätiloiltaan säilyneet vaihtelevasti. Julkisivujen osalta rakennuksissa on tehty vain pieniä muutoksia ja niitä voidaankin pitää hyvin säilyneinä. Athenaeum-rakennuksessa ei ole tehty isompaa peruskorjausta rakennuksen valmistumisen jälkeen vuonna 1976. Tästä syystä se on sisätiloiltaan lähellä alkuperäistä asuaan. Suurimmat muutokset koskevat toisen kerroksen värimaailmaa ja kolmannen kerroksen entistä kirjastotilaa. Musica rakennuksessa on tehty enemmän korjaustoimenpiteitä, joista erityisesti kellarikerroksen muutoksia voidaan pitää merkittävinä. Kokonaisuutena Musica on kuitenkin säilyttänyt hyvin arkkitehtonisen ilmeensä.

Kirjaston sisätiloissa on tehty paikoitellen merkittäviä sisäisten toimintojen järjestelyjä, mutta yleisilmeeltään rakennusta voidaan pitää hyvin säilyneenä. Muutokset on tehty talon arkkitehtuuri huomioiden. Hallinnossa tilajärjestelyjä on tehty enemmän. Tiloja on siinä muutettu kaikissa kerroksissa. Parhaiten ilmeensä on säilyttänyt rakennuksen kolmas kerros. Ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa on ollut useita muutosvaiheita. Neljännen kerroksen muutoksen koskevat lähinnä tilassa olleen ison neuvotteluhuoneen kohtaa. Kaikista kerroksista on poistettu kokolattiamatot, jolloin värimaailmaa on muuttunut vaaleampaan suuntaan.

Tiivistettynä Kirjaston, Hallinto, Athenaeumin ja Musican sisätilojen arkkitehtuurille tärkeinä ominaispiirteinä voidaan pitää:

- Sisätilojen jäsenyksessä on käytetty rakennusjärjestelmän mukaisia tyyppi-huoneita. Tilojen käyttötarkoitusta on viestitetty avoimin ja suljetuin seinäpinoin.
- Käytettyjä sisustusvärejä: Kirjasto ja Hallintorakennuksessa pääväreinä ovat keltainen, valkoinen ja musta. At-

heneumissa ja Musicassa sininen, punainen, musta ja valkoinen väri.

- Ajalle tyypillisiä pintamateriaaleja
- Alkuperäisen sisustussuunnitelman mukaista kalustusta, jota on säilynyt runsaasti kaikissa rakennuksissa.

Jokainen eri aikakausina yliopistoalueelle tehty rakennus edustaa oman aikansa ihanteita ja päämääriä. Arkkitehti Arto Sipisen suunnitellemat neljä rakennusta ovatkin hyvä esimerkki oman aikakautensa rakentamisesta ja niiden takana olleista periaatteista. Tärkeänä osana oli rationaalisen rakennusjärjestelmän käyttö sekä pyrkimys rakennusten anonyymisyyteen ja helppoon muunneltavuuteen. Rakennukset on huomioitu osana valtakunnallisesti merkittävää Jyväskylän Seminaarinmäen yliopisto-aluetta. Ne ovatkin osa rakennuskokonaisuutta, joka edustaa yli sadan vuoden jakson oppihistoriallista kehitystä Suomessa. Samalla ne ovat myös edustava esimerkki konstruktivistisesta arkkitehtuurista 1970-luvulta.

VIITTEET

Käytetyt lyhenteet:

JYA=Jyväskylän yliopiston arkisto

JYM= Jyväskylän yliopiston museo

JYRNA= Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunnan arkisto

Haastattelut:

Helin, Tellervo, *haastattelu* (24. 5 2011).

Saari, Hannele, *haastattelu* (26.4.2012)

Sipinen, Arto, *haastattelu* (1. 6 2011).

Sipinen, Arto, *Puhelinhaastattelu* (22. 7 2011).

Arkistolähteet:

Jyväskylän yliopiston kirjasto-
hallintorakennuksen
luonnospiirrustuksia koskevia
huomautuksia." Luetteloimaton
asiakirja, 12.5.1971. JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta.
"Kokonaistilaohjelma lisätilojen
tarpeesta vuosina 1970-74." 3.6.1970.
JYRNA

Jyväskylän yliopiston puhelinvaihderytymys.
Raportti, 28.12.1971. JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta. "Alvar Aallon
piirrustuksia yliopistoalueesta."
20.11.1968. JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta. "humanistisen
jaoston päätäkirja." 17.2.1972. JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta. "Humanistisen

tiedekunnan laitosrakennus, 1.vaihe,
päiväämätön." JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta. "Kirje
eduskunnalle." 19.9.1969. JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta. *pöytäkirja*.
26.4.1971. JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta. "pöytäkirja."
22.5.1971. JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta. "Pöytäkirja."
24.12.1970. JYRNA

Jyväskylän yliopiston rakentamisen
neuvottelukunta. *Selostus
humanistinen laitosrakennuksen
huonetilaohjelmasta*. 22.5.1971,
JYRNA.

"Kirjaston henkilökunnan avoin kirje."
15.11.1971. JYRNA

- Sisustustusarkkitehdit Vuokko ja Torsten Laakso. "Kirjasto-hallintorakennuksen sisustussuunnittelun vaihe No 2." 15.8.1972. JYA (luetteloimaton mappi Kirjasto-hallinto Suunnittelu-neuvottelu)
- Ojala, Aatos. "kirje Jyväskylän yliopiston suunnittelun neuvottelukunnalle." 8.4.1970. JYRNA
- Opetusteknologinen työryhmä. "tiedoksianto." 6.9.1972. JYRNA
- Rakennushallitus. *Muutospiirustus*. nro Piir. N:0 179011-5, 19-104. 7.3.1990. JYA
- Rakennustyöläisten Keski-Suomen aluejärjestö ry. "Kirje." 30.11.1971. JYRNA
- Tammekann, Eeva-Maija. "Eräitä muistiinpanoja kirjastorakennusta koskevien luonnosten johdosta." päivätty 12. 8 1971. *Luetteloimaton kansio Kirjasto-Hallinto Neuvottelu-Suunnittelu*. JYA
- Helin, Tellervo. *kirjallinen tiedoksianto* (16. 5 2011).
- Saari, Hannele. *kirjallinen tiedoksianto* (27.4.2012)
- Painetut:**
- Aartomaa, Tapani. *Arkkitehti Arto Sipinen*. Hollola, 2001.
- Arkkitehtitoimisto Arto Sipinen. "Humanistisen laitosrakennuksen luonnospiirustukset." 22.5.1971.
- Forsberg, Mari. *125 vuotta Seminaarinmäen puistoalueiden historiaa*. Helsinki: Alvar Aalto Säätiö, 2008.
- Frampton, Kenneth. *Modern Architecture - A Critical History*. New York, 1985.
- Haikonen, Ensio. "Selvitys kirjasto-hallintouudisrakennusalueen puustosta." 20.12.1971.
- Hansson, Olof. Kirjastorakennuksen saneeraus." Teoksessa *Kirjastotilojen suunnittelu*, tekijä: Suomen kirjastoseura ry. Pieksamäki, 1986.
- Hänninen, Mari. *Arto Sipinen Jyväskylän yliopiston uudisrakennusten arkkitehtina 1969-2000*. Pro Gradututkimus, 2002.
- Jyväskylän yliopiston tiedotuslehti*. 24.10.1974.
- Jyväskylän yliopiston rakentamisen neuvottelukunta. *Kymmenvuotiskausi 1971-1981/Rakentaminen*. Jyväskylä, 1975.
- Mikkola, Kirmo. "Konstruktivismi - Rakentava ajatus." Teoksessa *Arkkitehtuurilinjoja - Kirmo Mikkolan kirjoituksia*, tekijä: Jorma Mukala (toim.), 33-41. 2009.
- Salokorpi, Asko. "Arkkitehtuuri vuoden 1940 jälkeen." Teoksessa *ARS 6- Suomen taide*. Keuruu: Weilin-Göös, 1990.
- Vuorinen, Juha. *Hyvinvointivaltion avoin muoto*. Helsinki: Väitöskirjatutkimus, 2006.

Tiedoksiannot:

Lehdet:

Keskisuomalainen. ”Pohjoismaiden suurin lukusali Jyväskylään.”
Keskisuomalainen, 15. 9 1973.

Mikkola, Kirmo. ”Suomalaisen arkkitehtuurin ajankohtaisia pyrkimyksiä.” *Arkkitehti nro. 8/1969*.

Moisio, Sami, ja Antti Vasanen.
”Alueellistuminen valtiomuutoksen tutkimuskohteena.” *Tieteessä tapahtuu* 3-4, 2008.

TIILI. nro 2 (1978).

Sähköiset lähteet:

Museovirasto. ”Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt.”
museumvirasto. 2010. www.rky.fi
(haettu 19.7.2011).

Museum of Modern Art. ”interactive exhibitions-Mies van der Rohe.” 2001.
<http://www.moma.org/interactives/e>

xhibitions/2001/mies/ (haettu 19. 7 2011).